

ETIKA

Tremujore

Me meritue shpëtimin

Programi i tre muajve

Qetësia shpirtërore dhe ngushëllimi që të fal besimi

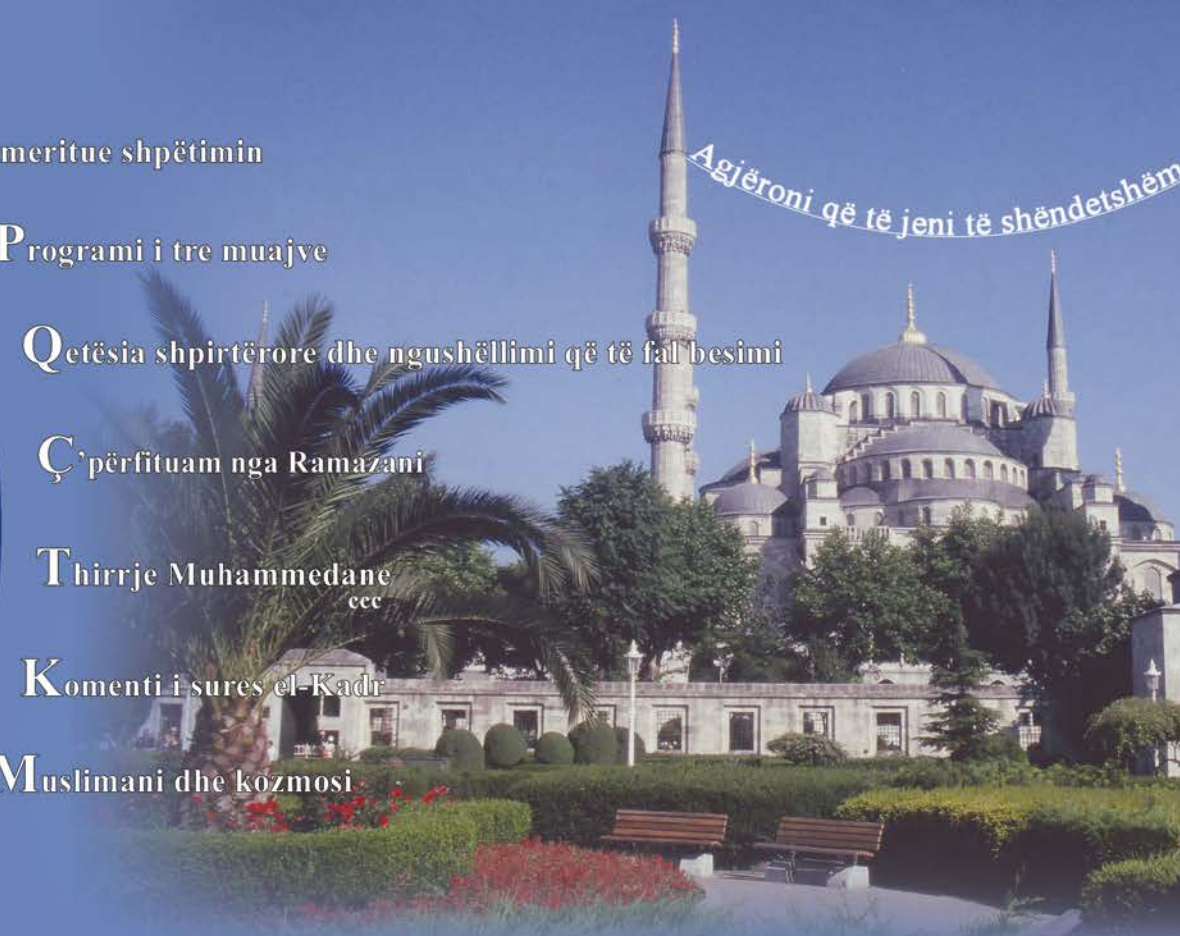
Ç'përfituam nga Ramazani

Thirrje Muhammedane
ccc

Komenti i sures el-Kadr

Muslimani dhe kozmosi

Agjëroni që të jeni të shëndetshëm

Stina e Mëshirës

VARGU I PROFETËVE

nën dritën e Kur'anit

Nga dora e të nderuarit Osman Nuri Topbash, vepra që shqyrton jetën e bekuar të të dërguarve të Allahut nën dritën e Kur'anit, përbëhet nga katër vëllime.

Informacione udhëzuese të ngjashme, si mësimë prej tregimeve në lidhje me profetët që kalojnë në Kur'anin Famëlartë, që nga Hz. Ademi (alejhisselam) e deri te Profeti ynë (sal'lallahu alejhi ve sel'lem), periudhat e sprovimit që kanë kaluar të gjithë profetët, provat që kanë përballuar dhe durimi, mbështetjet dhe nënshtrimi i tyre i plotë ndaj Allahut dhe mbështetja tek Ai para vështirësive...

Si përfundim, ndihma hyjnore dhe shpërblimet e pafund; në anën tjetër, pasojat e pikëlluara dhe shfaqja e hakmarrjes hyjnore ndaj atyre që kundërshtojnë...

Ramazani është stina e mëshirës hyjnore që i pajis besimtarët me virtyte të larta. Ashtu siç kemi kujdes gjatë agjërimit që të mos shtiejmë në gojë ndonjë gjë, po ashtu duhet të kemi kujdes edhe për fjalët që dalin prej goje. I Dërguari Allahut (a.s.) porositi: **“Agjërimi është mburojë për atë që nuk e lëkund agjërimin e vet me gjëra që nuk i kanë hije.”**

Muaji i Ramazanit është një muaj i vlefshëm, në të cilin shtohet shpresa për faljen e gjynaheve. Profeti a.s në një hadith të tij thotë: **“Fillimi i Ramazanit është mëshirë (rahmet), mesi është falje (magfîret), fundi është shpëtim nga rreziku i Xhehennemit....”**

Pra në një atmosferë të tillë si Ramazani, njeriu duhet të mendohet thellë rreth asaj që ka punuar në të kaluarën.

Asnjë njeri nuk është i përsosur. Qëllimi për të cilin na ka krijuar Zoti i Madhëruar, nuk është dënimi, por sprovimin që në fund tregon se cili prej nesh bën vepra më të mira (Mulk, 2)

Prandaj duhet t'i shtojmë punët e mira, t'i paksojmë gabimet, të ndiejmë përgjegjësi për ato gjëra që kryejmë.

I dërguari i Allahut -mëshira e Allahut qoftë mbi të- thotë: **“Sikur njerëzit do ta dinin ashtu siç duhet se ç'është Ramazani do të dëshironin që i gjithë viti të ishte Ramazan.”**

Natyra e njeriut, si dhe vlerësimi i ngjarjeve ndryshon nga njëri tek tjetri. Ka disa njerëz të cilët gjërat e vogla i zmadhojnë dhe gjërat e mëdha i nënvlersojnë. Allahu i Madhëruar në Kur'anin Famëllartë thotë: **“Kur ju atë (shpifjen) e përcollët me gjuhën tuaj dhe për atë që nuk kishit kurrëfarë dije, folëshit duke menduar se ajo ishte imtësi e parëndësishme, ndërsa te Allahu ajo është e madhe.”** (Nur, 15)

Pra agjërimi i njeriut që merret me gënjeshtër ose me shpifje nuk ka asnjë vlerë tek Perëndia, sepse agjërim do të thotë që njeriu në një kohë të caktuar ta pengojë dhe ta ruaj veten prej një sërë gjërash materiale të padobishme, d.m.th, njëkohësisht, ta mbrojë jetën e vet ndiesore prej dëshirave, prirjeve dhe të këqijave egoiste e sensuale.

I dërguari i Allahut thotë: **“Njeriu që agjëron nuk duhet të merret me gënjeshtër dhe mashtrime dhe gjëra të tilla si këto, sepse Zoti nuk ka nevojë për një agjërim që i pengon njerëzit vetëm nga ngrënia dhe pirja.”**

Ramazani për myslimanët është një muaj i veçantë e me vlerë të madhe.

Drita e Islamit në këtë muaj ka lindur. Libri ynë i Shenjtë, Kurani gjatë këtij muaji ka filluar të zbresë. Nata e Kadrit që është më e çmuar se një mijë muaj është njëra prej netëve të këtij muaji. Në Ramazan duhet bërë kujdes disa gjëra kryesore, që zënë vend edhe në porositë e Profetit Muhammed s.a.s:

1. Pendesa dhe të përmendurit e Allahut xh.sh.
2. Largimi dhe ruajtja nga gjërat e ndaluara dhe të shëmtuara për t'i shpëtuar xhehennemit.
3. Dhënia iftar një agjëruetit.
4. Kryerja e shumë të mirave sipas mundësive. Fitimi i bekimit dhe lutjes së njerëzve zemërthyer dhe të dëshpëruar.

5. Punë të mira të shumta për të fituar xhennetin dhe të tjera si këto.

Ky muaj është muaj i lutjeve, i pendesës dhe i kërkesës së mbrojtjes dhe faljes së Zotit për mëkatet e bëra. Prandaj besimtarët nxiten për të kërkuar mbrojtjen e Allahut për mëkatet e tyre pikërisht në këtë muaj.

“Thuaj, o robët e mi të cilët e keni ngarkuar me shumë gabime veten tuaj, mos e humbni shpresën ndaj mëshirës së Allahut se vërtetë Allahu i fal të gjitha mëkatet, ai falë shumë dhe është mëshirues.” (Zumer, 53)

O Zot! Mbushe zemrën time me dashurinë për ty, me frikë dhe besnikëri ndaj Teje dhe me besimin tek Ty. Zoti ynë, na e bëftë jetën e kësaj bote Ramazan dhe na bëftë të mundur agjërimin e këtij muaji të madhërueshëm deri në fund.

Amin

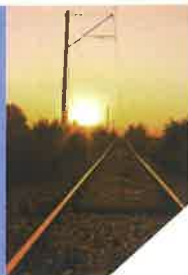
Në këtë numër do të lexoni:

Me meritue Shpëtimin

Regaibi nata e parë e muejrit Rexhep,...Miraxhi nata e 27-të, Beraeti e 15-ta natë e Shabanit, Kadri e 27-ta natë e Ramazanit dhe Mevludi me 12 të Rebiulevvelit...

Ahmet Tashgetiren

04

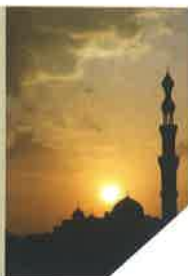

Thirrje Muhammedane

Dielli i shpalljes së pafundme lindi në një periudhë kur bota nga lindja në perëndim, nga veriu në jug ishte zhytur në një errësirë të frikshme; kur veshët kishin mall për një zë hyjnor; atëherë kur zemrat kërkonin një dritë për t'u ndritur.

Prof. Dr. Hasan Kamil Jëllmaz

07

Programi i tre muajve

Tre muajt i sjellin botës tonë shpirtërore gëzimin pranveror dhe bëhen stina e rigjallërimit dhe gjetjes së jetës.

Elona Sytari

10

Muslimani dhe kozmosi

Fjala musliman rrjedh nga fjala esleme që do të thotë të dorëzohesh. Ka kuptim të ngjashëm me fjalën Muslim (person i dorëzuar). Sipas kësaj fjale musliman është ai i cili përulet dhe u bindet urdhrave dhe ndalesave të Zotit xh.sh.

Fehmi Çiçek

13

Ç'përfituam nga Ramazani

Mr. Lutfi Nexhipi

15

Komenti i sures el-Kadr

Mevdudi

17

18

Komenti i sures el-Kadr

Mevdudi

21

26

38

40

43

44

Islami po përhapet me shpejtësi në Europë

Evans Drishti

Mbi hipokrizinë

Redin Quku

Thirrja e Kur'anit për njeriun

Xhafer Durmush

Mëshira e Muhammedit

Përk. Fatmir Sulaj

Etika e sjelljes ndaj fëmijëve sipas Islamit

Mëshira e njerëzimit

Mexhid Yvejsi

Abonimet:

Abonimi vjetor për Shqipërinë, 600 Lekë; për Kosovën, Maqedoninë dhe Malin e Zi, 4 €.

Për Evropën, 10 € ose vlerën e saj. Ndërsa për shtetet e tjera, çmimi vjetor, 15 \$.

Bank Swift Code: ASYATRIS

Të interesuarit, pasi të njoftojnë qendrën e revistës, pagesën mund ta bëjnë tek numrat e llogarisë (IBAN):

në \$:

TR910020800058007092040002

në € :

TR640020800058007092040003

në CHF :

TR370020800058007092040004

Viti: I Numri: 5

Tetor - Nëntor - Dhjetor 2006

Ramazani - Shevval - Dhul-Hijja 1427

Çmimi: 60 DEN / 1 Euro / 150 Lek

Boton

SH. E. A. VËSHTRIMI:

Sead MORINA

Marketing:

Sead MORINA

Këshilli redaktues:

Ermina Alija

Brikena Smajli

Irida Hoti

Gentijana Dizdari

Diana Bilali

Tetor-Nëntor-Dhjetor 2006

Duke shfletuar librin
"Mirësjellja islame"
Muhamed Sytari

49

Vajza e Pejgamberit
(a.s.) Zejnep binti Ebu
Seleme

52

Erdhi Ramazani
Mexhid Yvejsi

55

Libani: Viktima e
rradhës së konfliktit
që nuk i duket fundi
Ermal Nurja

56

Shëndeti
Arjan Ymeraj

60

63 Teknologji
Ali Bardhi

Mëshira

Bëhu i mëshirshëm, në mënyrë që edhe Allahu të të mëshiroj. Allahu është shumë i mëshirshëm. Kush është i mëshirshëm edhe Allahu e mëshiron atë dhe e vendos në Xhennet. Qofshin të lumtur të mëshirshmit!

27

Sadik Dana

Qetësia shpirtërore dhe ngushëllimi që të fal besimi

Qoftë në kohët kur na rrethon rehatia, ashtu edhe në ditët kur jemi përballë vështirësish të ndryshme, besimtari duhet të shkojë një jetë prej robi të bindur, me zemër të qetë duke shprehur me zemër pëlqimin ndaj vendimit hyjnor të Allahut.

32

Osman Nuri TOPBASH

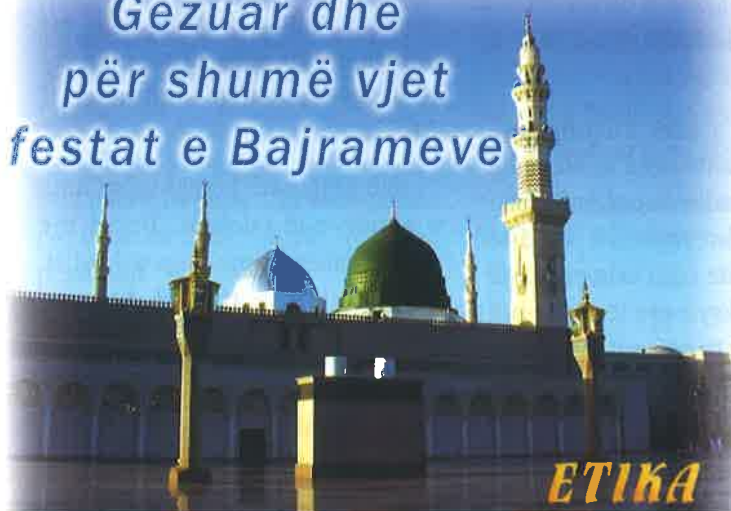
Jeta, Ramazani dhe Kur'ani

A jeni të informuar në mënyrë adekuate? A jetoni në mënyrë efikase? Si duhet të jetojmë? Këto janë pyetje filozofike. Filozofia bën pyetje të tilla.

53

Mexhid Yvejsi

Gëzuar dhe
për shumë vjet
festat e Bajrameve

ETIKA

Arti i Tezhibit

Transmetohet se piktori i shquar modern Pikasso ka thënë: "Pikën e fundit që kam dashur ta arrij me pikturën time, shkrimi Islam e kishte gjetur prej kohësh"

58

Evans Drishti

Përkthyes:

Ermal Nurja
Ali Bardhi
Artur Tagani
Alban Kali
Arjan Ymeraj
Evans Drishti
Fatmir Sulaj
Zymer Ramadani

Dizenjo - Grafik:

Rasim SHAKIROV
rasimzsm@hotmail.com

Ngjyra: IBS Grafik

Tel: +90 216 530 29 44
Fax: +90 216 530 29 44

Shtyp: Shtëpia Botuese ERKAM

Tel: +90 212 671 07 00

Për artikuj:

web: www.revistaetika.com

e-mail: etika@revistaetika.com

editor@revistaetika.com - reklam@revistaetika.com

Adresa:

Dardania Rr. banesore 4/7-d-6
kati përdhes banesa Nr. 1 Prishtinë
Tel: +381 385 423 85

Adresa e përfaqësisë në Shqipëri:

Shoqata Vëllazërore Humanitare
Kulturore Stamboll
Bulevardi Zogu I pall. 97
ap. 21 shk. 2 Tiranë / Albania
Tel: +355 424 81 12

Me meritue Shpëtimin*

Ahmet Tashgetiren

Tue u ba viktima e unit të vet njeriu nuk mundet me mbajtë në jetën e tij rregullin që kërkohet. Për këtë janë krijuar stacionet e ndërmjetme të llogarisë. Ndër këto "Beraeti" asht një ndër stacionet ma mahsherprurëse në jetën e njeriut, a thue se atij për çdo vit i drejtohet pyetja "A e ke dosjen gadi?"

Shih dosjen, shih dosjen, shih dosjen! Mos harro dosjen që absolutisht do të lexohet një ditë! Që të mos turpërohesh kur libri i veprave të lexohet para të gjithëve, ma mirë hidhi një sy që tani, e përmirsoje pa u ba vonë.

Regaibi nata e parë e muejit Rexhep,...Miraxhi nata e 27-të, Beraeti e 15-ta natë e Shabanit, Kadri e 27-ta natë e Ramazanit dhe Mevludi me 12 të Rebiulevvelit...

Njerëzit rrjedhin brenda ditëve e netëve...Për ku?

Drejt "saj dite" "iç e tregon edhe Kur-ani "Jevmeidhin"..., drejt "Asaj dite" "u "njerëzit do të nxjerren prej varreve për me ja tregue veprat e tyre", "atëherë kur gjanat e mshehuna në zemrën e gjithsecilit do të shpalosen jashtë tij", "atë ditë kur do të zbardhen apo nxihen fëtyrat"...

Islami ka ditët dhe netët e veçanta të tij.

Në fillim i asht kushtue një randësi e veçantë pesë vakteve që përfshijnë paraditet e pasditet e çdo dite. Ju e vehtësoni një pjesë të ditës me namaz i cili asht edhe një ndër shtyllat kryesore të fesë e një ndër kushtet e të qenunit mysliman i mirë.

Ftesa që do t'i banit namazit të natës do t'i thellojë netët tueja dhe do t'i japë një kuptim të veçantë atyne.

Të premtet janë të veçanta.

Ditët e Ramazanit si një muej i përvitshëm janë të veçanta.

Ditët e Haxhit që do të dëshironit me i ndie thelbësisht të

paktën një herë në jetë, janë të veçanta.

Përveç këtyne ditëve të veçanta vijnë edhe netët e veçanta...

Në emën të Natës së Kadrit ka zbritë një sure mbi të cilën asht derdhë begatia e njëmijë netëve...

Në Kur-an përshkruhet edhe një natë tjetër. "Në atë zgjidhet çdo çështje në mënyrë të preme... Në atë natë të madhnueshme..." (Duhan 44-2/4)

Mufesirët tue u bazue edhe në thaniet profetike mendojnë se kjo asht nata e 15-të e muejit Shaban apo nata e Beraetit.

Sigurisht të vërtetën e din ma mirë Zoti (xh.sh.), por nëse vërtetë mshehet Nata e Beraetit "Në atë zgjidhet çdo çështje në mënyrë të preme", atëherë kuptimi do të ishte:

Në këtë natë përcaktohet nota e veprave të çdokujt. Bahet një sitje. Ndahen të mirat nga të këqijat. Gjithsecila vendoset në dosjen e vet. Dhe në fund, atyne që e meritojnë, u jepet "Beraeti"

Ne dimë që shpërblimi apo dënimi i njerëzve do të bahet në ditën e Mahsherit. Llogaria e madhe do të jepet në ditën pakthim...Por para se me ardhë ajo mos duhet me ba llogarinë e një viti në netët e veçanta si në atë të Beraetit? Mos libri i jetës që do të shpaloset në Ditën e Madhe duhet me u nda në vëllime e me u kontrollue që këtu; vit për vit...?

Njeriu a arrin me e meritue **"Beraetin"** e çdo viti?

A kujtohet njeriu për pamundësinë e gjetjes së shpëtimeve në botën e amshueme nëse këtu nuk janë gjetun asnjherë ato?

Mund të shpresoni në dashurinë e mëshirën e Zotit deri në vdekje. Ai ju afron drejt litarit të shpëtimit...Ai në mënyrë të vazhdueshme ofron mundësi për suksesin e njeriut në këtë botë, që në fakt, asht një fushë provimi...

...përgjatë ditëve e netëve...

... a thue se ushton në veshët tonë thirrja **"Eja !"**

Këto netë e ditë vijnë çdo vit me një kuptim të veçantë: njëna me madhni, tjetra me njimijë vjet begati...

Në horizont lexohet **" Nëse e ke humbun veten në brendësi të ditëve, kërkoje atë në thellimin e netëve "**, **" Nëse ke humbun përgjatë ditëve, përmendu përgjat muejve apo viteve "**

Dihet që llogaria absolute nuk asht nata e Beraetit...Prandaj edhe rezultatet nuk janë ato të përfundit...

Në qoftë se i kemi kaluar ditët pa namaz, netët si Beraeti-Miraxhi-Kadri pa përqëndrim tek Zoti (xh.sh.) , apo Ramazanët, Xhumatë nuk i kemi vlerësue si një shkak i mirë shpëtimi, atëherë në Ditën e Madhe asht e pamundun të meritohet **"Shpëtimi"**

Ndoshta përgatitjet për meritimin e **Shpëtimit** apo **Beraetit** të botës tjetër mshehen në këto ditë.

Tue u ba viktimat e unit të vet njeriu nuk mundet me mbajtë në jetën e tij rregullin që kërkohet. Për këtë janë krijuar stacionet e ndërmjetme të llogarisë. Ndër këto **" Beraeti "** asht një ndër stacionet ma mahsherprurëse në jetën e njeriut, a thue se atij për çdo vit i drejtohet pyetja **" A e ke dosjen gadi? "**

Shih dosjen, shih dosjen, shih dosjen! Mos harro dosjen që absolutisht do të lexohet një ditë! Që të mos turpërohesh kur libri i veprave të lexohet para të gjithëve, ma mirë hidhi një sy që tani, e përmirsoje pa u ba vonë.

Për me kuptue randësinë e **" Natës së Beraetit "** mjafton me lexue ajetet që flasin për

Kijametin. Në këtë natë duhen jetue të dridhurat e **" Agimit të Mahsherit "**.

Duhet mendue mirë për mbrendinë e dosjes që do dërgohet para Zotit (xh.sh.)

Ku jemi me namazet, agjërimet, haxhet dhe zekatet?

Po mëkatet tona?

Po pendimet tona a janë të shpeshta, po të sakta?

A jemi pendue kur zjarri i mëkatit pushtonte qënien tonë apo...?

Po duatë tona?

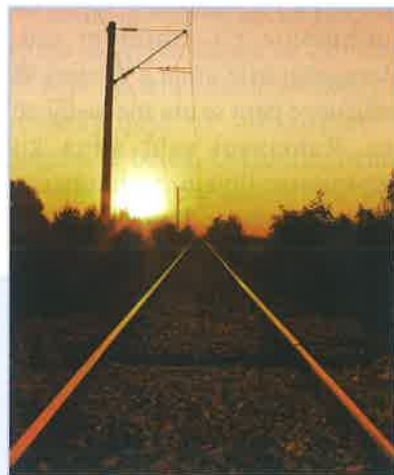
Gjatë një viti Allahu (xh.sh.) si na pau?

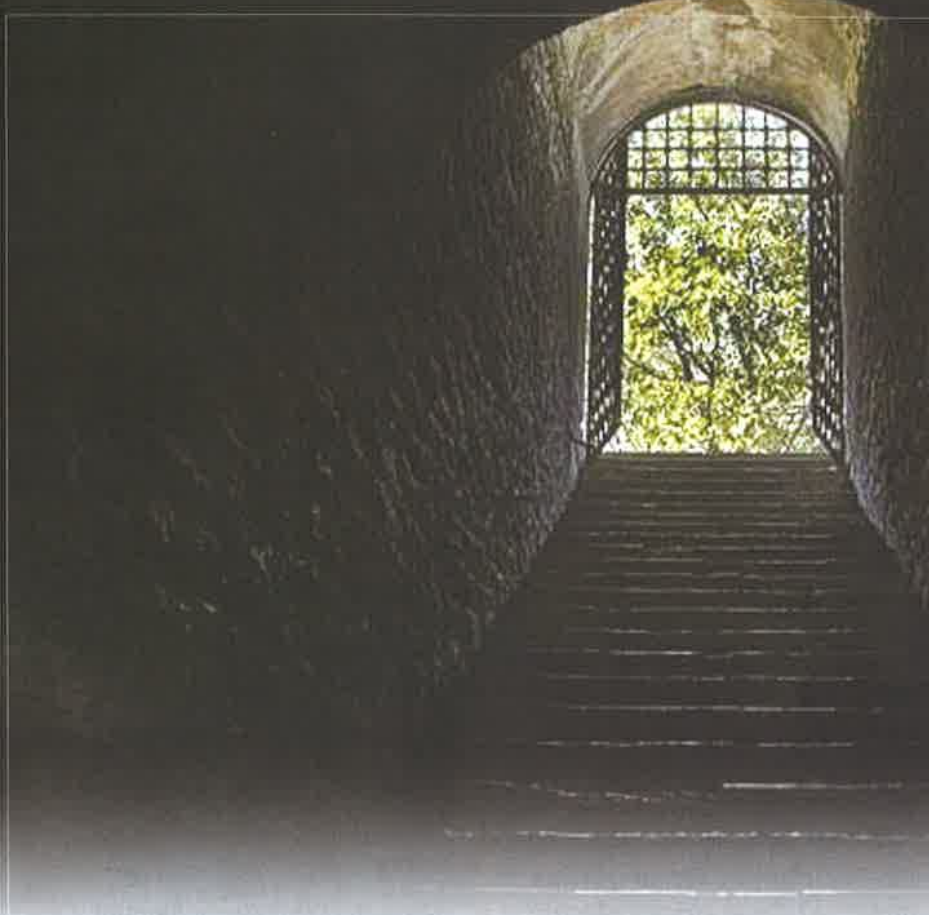
Nëse do të shihnim nga fillimi filmin e jetës, do të krenoheshim me veprat tona apo do të turpëroheshim ma shumë prej tyne?

" Nata e Beraetit " bie të jetë 15- të ditë para Ramazanit. Kjo nuk asht e rastësishme, por një urtësi e Zotit (xh.sh.). Fusha e Mahsherit asht fusha e pendimeve. Fusha ku thuhet **" O Zot më jep edhe një ditë t'i përmirësoj veprat e mija !"** . Por nga Mahsheri nuk

Në fillim i asht kushtue një randësi e veçantë pesë vakteve që përfshijnë paraditet e pasditet e çdo dite. Ju e vehtësoni një pjesë të ditës me namaz i cili asht edhe një ndër shtyllat kryesore të fesë e një ndër kushtet e të qenunit mysliman i mirë.

Ftesa që do t'i banit namazit të natës do t'i thellojë netët tueja dhe do t'i japë një kuptim të veçantë atyne.

ka kthim. Ndërsa " **Nata e Beraetit** " asht njëlloj mahsheri për këtë jetë dhe shërben për të parë që tani veprat e mira e të këqija e gjithashtu për të ndie thellë " **britmën e pendimit** " pas së cilës do të na dhurohet stina e bukur e pastrimit nga mëkatet, mueji i Ramazanit.

Në qoftë se në dosjen e jetës ka pamje të cilat do të na turpëronin nesër-pasnesër para Allahut (xh.sh.), Ramazani me klimën e tij shpirtnore do të na ndihmonte t'i fshihnim ato. Ramazani asht stina e djegies së mëkateve para se ato me na djegë ne. Ramazani asht stina ku shpirtnat e thyem bashkohen e hapin dritaren e xhennetit tue u dashtë për hatër të Zotit (xh.sh.). Ramazani asht gjithashtu stina e përpjekjes e dëshirës me dalë prej tij me " **shpresën e shpëtimit** " edhe nëse këtë nuk e kemi sigurue në natën e Beraetit.

Thumme letus' elunne
jevmeidhin ani neim...Pastaj në
atë ditë do të pyeteni për të
mirat (e dynjasë) (Tekathur, 8)

Ajo ditë!

Pse të mos jetë kjo ditë?

Po sikur ajo ditë të ishte kjo ditë?

Po sikur Nata e Beraetit të ishte atë ditë?

A do të ishin gadi dosjet tona?

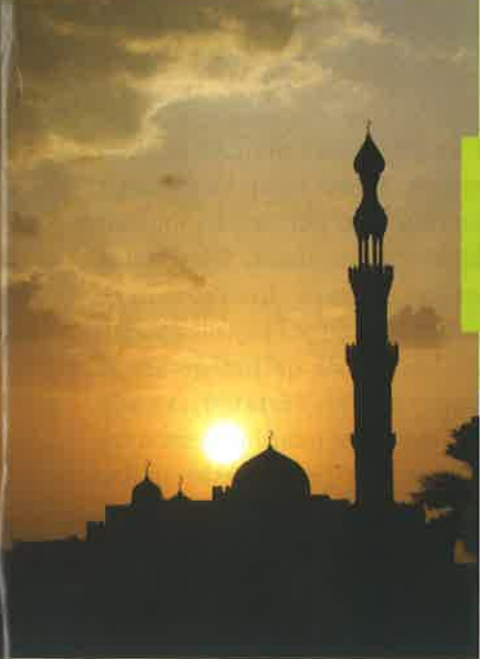
Çdo Natë e Beraetit qëndron si një pyetje Mahsheri para nesh...

* Përshtati në shqip: **Alban KALË**

Përkëthyesi studion në fakultetin e Gjuhë-Letërsisë. Preferenca e tij gjuhësore është dialekti geg i gjuhës shqipe.

"Nata e Beraetit" i bie të jetë 15- të ditë para Ramazanit. Kjo nuk asht e rastësishme, por një urtësi e Zotit (xh.sh.). Fusha e Mahsherit asht fusha e pendimeve. Fusha ku thuhet "O Zot më jep edhe një ditë t'i përmirësoj veprat e mija!" . Por nga Mahsheri nuk ka kthim. Ndërsa "**Nata e Beraetit**" asht njëlloj mahsheri për këtë jetë dhe shërben për të parë që tani veprat e mira e të këqija e gjithashtu për të ndie thellë "**britmën e pendimit**" pas së cilës do të na dhurohet stina e bukur e pastrimit nga mëkatet, mueji i Ramazanit.

Në qoftë se në dosjen e jetës ka pamje të cilat do të na turpëronin nesër-pasnesër para Allahut (xh.sh.), Ramazani me klimën e tij shpirtnore do të na ndihmonte t'i fshihnim ato. Ramazani asht stina e djegies së mëkateve para se ato me na djegë ne. Ramazani asht stina ku shpirtnat e thyem bashkohen e hapin dritaren e xhennetit tue u dashtë për hatër të Zotit (xh.sh.). Ramazani asht gjithashtu stina e përpjekjes e dëshirës me dalë prej tij me "**shpresën e shpëtimit**" edhe nëse këtë nuk e kemi sigurue në natën e Beraetit.

Thirrje Muhammedane

Prof. Dr. Hasan Kamil Jëllmaz

Dielli i shpalljes së pafundme lindi në një periudhë kur bota nga lindja në perëndim, nga veriu në jug ishte zhytur në një errësirë të frikshme; kur njerëzia kishte turp nga njerëzia e saj; kur veshët kishin mall për një zë hyjnor; atëherë kur zemrat kërkonin një dritë për t'u ndritur. Drita e tij që zgjatet gjer në pafundësi, ashtu si mëshirë për botët po përqafonte horizontin e pafundësisë. Zoti i Madhëruar kur thonte se ai ishte “i fundit i profetëve”¹ e kishte siguruar se shpallja e tij do zgjaste gjer në ditën e kataklismës. Cilësia e tij “shembulli më i mirë”² nga brezi në brez do vijojë si rrezja që pasqyrohet nga pasqyra në pasqyrë. Edukata e bukur e tij, ashtu sikur kumtimi dhe emocioni i shpalljes gjithnjë do drejtohen drejt horizonteve. Sepse ai ishte “një profet i dërguar si thirrës nga Allahu”.³ Ishte një udhëzues i jashtëzakonshëm që “dëshironte të vazhdonte rrugën e Krijuesit me urtësi dhe me këshilla të bukura”.⁴

Ne vërejmë se në peligrinazhin e lamtumirës ishin

tubuar rreth tij afro 125 000 sahabi, pasojë kjo e kumtimit dhe e thirrjes së tij që kishte bërë pa pushuar për njëzet e tre vite. Është shumë interesant fakti se nga këta njëqind e njëzet e pesë sahabi vetëm 15 000 prej tyre u gjendet varri në Mekke dhe Medine; të tjerëve u gjendet në zonën e Hixhazit, madje edhe jashtë Gadishullit Arabik. Shkaku i ikjes së shumicës së sahabive për në brendësinë e Azisë, pranë Evropës dhe në meset e Afrikës ishte pasioni i tyre për të kumtuar dhe “përgjegjësia e thirrjes” që kishin mësuar nga ai, sepse ai në ligjëratën e mbajtur në peligrinaxhin e lamtumirës, pasi shpjegoi esencën e mesazhit të tij, ua ngarkoi përgjegjësinë kështu:

“Pa dyshim se gjaku, nderi, personaliteti dhe pasuria juaj janë të shenjta dhe të paprekshme ashtu sikur se janë të shenjta edhe kjo ditë, ky vend dhe ky muaj. Ju do të takoheni me Zotin tuaj dhe do të jepni llogari. Kini kujdes se mos riktheheni në kufër duke ia fluturuar kokat njëri-tjetrit kur unë të mos jem më mes jush. Ata që janë këtu t’ua përcjellin këto fjalë atyre që nuk janë të pranishëm. Ndodh që ai të cilit i përcillen fjalët e mia t’i kuptojë më drejt se ata që janë të pranishëm.” Pas këtyre fjalëve që tregojnë përgjegjësinë e thirrjes, pyeti:

- “A kumtova?”. Më pas, pasi merr përgjigjen, “Po.” Bënte dëshmitar Zotin duke i thënë:

- “*Ji dëshmitar o Zot!*”⁵

Ai gjatë shpalljes së tij kishte zhvilluar një metodë thirrjeje që mund të konsiderohet e përkryer për kohën. Fillimisht ai u dërgoi letra kajserit të Bizantit dhe kisras së Iranit, dhe më pas edhe liderve të Egjiptit, Bahrejnit, Abisinisë dhe mbretërve të Jemenit, Ommanit, Gassanit dhe Jemames duke i ftuar në Islam. Tema që trajtohej në këto letra ishte ftesa e njerëzve për në fenë e vërtetë të re për t’u dhënë mesazhin “bëhu mysliman, shpëto!”. Ai nuk kishte ndonjë qëllim që të bëhej mbret i botës. Interesi i tij ishte t’i shpëtonte njerëzit nga idhujtaria. Prandaj edhe në letrën që ia kishte dërguar mbretit të Jemames pas bismil’lahit shkruante këto fjalë:

“(Letër) Hudhe bin Aliut nga Profeti i Allahut, Muhammedi!

Paqja qoftë mbi ata që janë në rrugë të drejtë. Dijeni se Zoti do të bëjë që feja Islame së shpejti të shkëlqejë në horizontet e largëta të botës. O Hudhe, bëhu mysliman që të shpëtosh dhe unë ta lë nën urdhërat e tua popullin që drejton.”⁶

Profetit të madh i shkon të mendojë madhërishtëm, të shohë horizontet para dhe t’i tregojë pasuesve të tij horizontet e ardhshme. Një nga dimensionet

e tij si paralajmërues i saktë ishte kur tha se ishte shenjë e çlirimit të Romës dhe të Bizantit kur pa xixat që hidheshin pasi goditi me kazmë një shkëmb gjatë betejës së Hendekut.

Me vrullin dhe emocionin që morën nga ai, sahabijtë fisnikë kaluan shtete dhe kontinente dhe "asgjësuan pengesat mes njerëzve dhe Islamit". Shumë varre të sahabijve që gjenden në Azinë e Mesme vërtetojnë këtë. Çfarë pune mund të kishte djali i xhaxhait të Profetit (a.s) Kusem bin Abbasi në Uzbekistanin që ndodhet mijëra kilometra larg Medines? Mos vallë nuk i mjaftonte Arabia? Se mos

kërkonte ushqim për deve a për kalë? Apo nuk kishte ç'tu jepte fëmijëve, prandaj kishte ikur? Jo, asnjëra prej tyre nuk është. Fuqia që e bëri të shkonte nga Arabia në Azi të Mesme është fuqia e besimit, ishte emocioni i kumtimit dhe i thirrjes. Ishte dëshira për të ftuar njerëzit tek Krijuesi i tyre. Ai ishte lajmëtari i parajsës. Profeti (a.s) ishte sihariq dhe nxitës që zemrat të mbushen me dritën Islame. Telashi i të pranishmëve në ligjëratën e lamtumirës ishte t'ua përçonin këtë mesazh atyre që nuk ishin të pranishëm.

Kështu, fjalët që i thotë Profeti i Nderuar (a.s.) Aliut (r.a.) kur e dërgon me detyrë për të çliruar kështjellën e Hajberit përbëjnë një mesazh universal për mbarë botën dhe kohërat. Profeti Muhammed (a.s.) pat thënë: "Tek ata hyr me ngadalë, futu në mesin e tyre, pastaj thirri në Islam dhe shpjegoju bazat Islame! O Ali, ta dish se sikur Allahu sajë teje e bën të mundur hyrjen në Islam të një personi, kjo për ty është më e mirë se sa të të dhurohen deve të kuqe."⁷

Horizonti i thirrjes dhe mënyra e udhëzimit e Profetit (a.s.); dëshira për t'u bërë shkak që t'u hapen zemrat Islamit, si një hije e shpalljes së pafundme

i ka përqaftuar përherë shekujt mbarë. Ymeti Islam ka ndërtuar institucione për ta përmbushur këtë shërbim fisnik. **Medresetë** që zgjerorin horizontin e udhëzimit duke i pajisur njerëzit me dituri me qëllim që ata të kuptojnë të vërtetën, **vende tubimi** për të mbushur zemrat me vizion fetar (irfan), **ushtria** dhe organizatat ushtarake që mënjanorin pengesat duke u dhënë mundësinë të punonin të qetë. Këto tre organizata janë nën shërbimin e shpalljes së pafundme, kanë për objektiv të bëhen shkak që zemrat të drejtohen në të vërtetën. Këto tre institucione kanë çliruar vende dhe zemra dukë bërë, si të thuash, ndarje detyrash ndërmjet njëratjetrës. Pjestarët e ushtrisë të ashtuquajtur "njerëzit e xhihadi" duke çliruar vendet kanë larguar pengesat që të përhapej Islami, kurse "njerëzit e zemrës" duke kaluar në rrugën që ishte hapur, mundësonin takimin mes zemrave të popullit me Islamin. Nganjëherë shkonin përpara "njerëzit e zemrës" dhe çlironin zemrat. Pjestarët e medreseve, "njerëzit e diturisë", kanë zgjidhur problemet me tema fetare dhe sociale duke edukuar drejtues të zotë dhe të drejtë.

Kumtesa Islame dhe detyra e

Ymeti Islam ka ndërtuar institucione për të realizuar këtë shërbim fisnik. **Medresetë** që zgjerorin horizontin e udhëzimit duke i pajisur me dituri për t'i shpjeguar njerëzve të vërtetën, **vende tubimi** për t'iu mbushur zemrat me vizion fetar(irfan), **ushtria** dhe organizatat ushtarake që i mënjanorin pengesat duke u dhënë mundësinë të punonin të qetë. Këto tre organizata janë nën shërbimin e shpalljes së pafundme dhe kanë si synim të jenë shkak që zemrat të drejtohen nga e vërteta

Në periudha kur autoritetet politike ishin dobësuar, efikasiteti i “njerëzve të zemrës” ka paraqitur dukshëm veten. Ndërsa Kalifati Abasit në Bagdat kishte humbur autoritetin e tij, Abdulkadir Gejlani(v.561/1165), Ahmet Rifaiu(v.575/1182) dhe Ahmet Jeseviu(v.562/1166) kishin një reputacion të veçantë në mesin e popullit.

thirrjes e ngjatur nga Profeti (a.s.) zakonisht ishte një praktikë e ndjekur nga “njerëzit e zemrës”. Veçanërisht në periudha kur autoritetet politike ishin dobësuar, efikasiteti i “njerëzve të zemrës” e ka paraqitur dukshëm vetveten. Ndërsa Kalifati Abasit në Bagdat kishte humbur autoritetin e tij, Abdulkadir Gejlani (v. 561/1165), Ahmet Rifaiu (v. 575/1182) dhe Ahmet Jeseviu (v. 562/1166) kishin një reputacion të veçantë në mesin e popullit.

Primarja në shërbimin e fesë është shpirti amator. Të ndiesh kënaqësi, emocion shpirtëror pa prituri shpërblim material për

punën që bën. Faktikisht në fenë islame nuk ekziston ndonjë institucion i titulluar “nëpunës i fesë” sikur është tek të krishterët. Ashtu sikur prijësit-oratorët (imam-hatibët) që japin kontributin e tyre në xhami, ashtu si dhe pjestarët e medreseve, gjithashtu dhe punët e bëra nga lëvizjet civile të popullit janë quajtur “shërbim bamirësie”.

Në ditët e sotme “profesionalizmi” po shtohet me shpejtësi. Botëkuptimi i profesionalizmit në periudhën që përfshin edhe shërbimet fetare, nuk dihet në të vërtetë a e shtoi

cilësinë apo jo, por padyshim e zvogëloi vullnetin dhe interesin. Në fakt, sa do që të profesionalizohet puna, shpirti duhet të ngjell amator që të mos sfumohet vullneti. Që të mos humbasin interesi dhe kureshtja.

Me profesionalizimin e shërbimit fetar gjithnjë e po humbasin vullnetin shërbyesit e fesë. Për vijueshmërinë e shërbimit, profesionalizmi është i dobishëm, pika që arrihet në kontekst me këtë mund të konsiderohet e mirë. Pjesa që është e mangët tek shërbimi fetar është “sjellja prej njeriut të zemrës” apo “shpirti amator”. Sot ka nevojë për një rinovim të motivacionit në brezin e medresistëve, prijësve-oratorë. Sot, kur misionerët e krishterë shëtisin rrugë më rrugë kjo çështje ka fituar një përmasë më të rëndësishme se kurrë.

Përktheu: **A.Tagani**

- 1) el-Ahzab, 33/40.
- 2) el-Ahzab, 33/21
- 3) el-Ahzab, 33/46
- 4) en-Nahl, 16/25
- 5) Buhari, Haxh, 132; Muslim, Kasame, 29.
- 6) Përkthimi në turq. i Texhrid-it. XII, 394.
- 7) Buhari, Fadailu'l-as'hab. 9; Megazi, 38; Xhihad, 102, 143; Muslim, Fadailu's-sahabe, 34.

Programi i tre muajve

Elona Sytari

Edhe peygamberi ynë i nderuar me fjalët "Rexhebi është muaji i Allahut, Shabani imi dhe Ramazani i ymmetit tim", nënvizon veçantinë e këtyre muajve, bukurinë dhe mirësitë. I Dërguari i Allahut lutej: "O Zoti im! Bëji të begatë për ne Ramazanin dhe Shabanin, na e mundëso fundin e këtij Ramazani!", duke e shprehur kështu gëzimin e mbërritjes së këtyre tre muajve.

Tre muajt i sjellin botës tonë shpirtërore gëzimin pranveror dhe bëhen stina e rigjallërimit dhe gjetjes së jetës.

Është koha e përpjekjes për të ecur përpara si në botën shpirtërore ashtu edhe në atë të mendimeve. Kjo stinë e fton njeriun në një pastrim gradual, stinë në të cilën ashtu si në pranverë lulët çelin, fryn flladi i lehtë dhe në zemrat e besimtarëve çelin lulët e gëzimit dhe haresë.

Tre muajt janë paralajmërim dhe tërheqje vëmendjeje prej Zotit për robin që gënjehet pas kënaqësive të përkohshme të kësaj bote a thua se s'do vdesë asnjëherë. Janë në fakt edhe një mundësi që të zgjohemi nga kjo dremetje e thellë dhe të vijmë në vete për të patur mundësi për të fituar mëshirën e Tij. Ai që është mëshirëmadh i fton robët në mëshirën e Tij të pafund. Allahu i Madhëruar në vijën e jetës tonë disa momente të veçanta i ka kthyer në shkaqe për t'a shtrirë mëshirën e Tij edhe më shumë. Kështu duke tërhequr vërejtjen nga java në ditën e Xhuma, nga viti në dy netët e bajramit, nga muajt Muharrem, Rexheb, Shaban dhe Ramazan kërkon që ne ta jetojmë Islamin sa më shumë dhe të kthehemi tek Ai me ndjenjën e përlusisës së robit ndaj Zotit.

Edhe peygamberi ynë i nderuar duke u shprehur se "Rexhebi është muaji i Allahut, Shabani imi dhe Ramazani i ymmetit tim", nënvizon veçantinë e këtyre muajve, bukurisë dhe të mirave të tyre. I Dërguari i Allahut lutej me këto fjalë: "O Zoti im!

Bëje të bereqetshëm për ne Ramazanin dhe Shabanin dhe na e mundëso edhe këtë Ramazan!", duke shprehur kështu gëzimin e mbërritjes së këtyre tre muajve dhe dëshirën për të mbajtur gjallë në zemrën e çdo besimtari mallin e gëzimit për ta jetuar përsëri Ramazanin e rahmetit, e mëshirës.

Edhe sahabet e nderuar i kanë kushtuar rëndësi të veçantë këtyre muajve duke u përpjekur që të fitojnë sa më shumë nga begatit e tyre.

Programi i sahabeve në tre muajt

Sipas transmetimit të Enes b.Malik (r.a.): "Sahabet e nderuar me të parë hënën e muajit Shaban jepeshin pas leximit të Kur'anit duke mos lënë asnjëherë pas dore salavatet e shumta."

"Paria e tregtarëve paguanin borxhet dhe bënin bilancin vjetor "

"Ndërsa të pasurit, llogaritnin sasinë e zekatit që do t'u shpërndanin të varfërve në mënyrë që edhe ata të plotësonin kërkesat e tyre. Në këtë mënyrë shoqëria si një e tërë mund të jetonte gëzimin dhe harenë e Ramazanit."

"Gjyqtarët dhe velijtë i falnin dhe i linin të lirë një pjesë të madhe të të akuzuarve me fajë të lehta."

Siç shihet, ky raportim na tregon më së miri si duhet të jetojmë tre muajt si në planin personal, ashtu edhe në atë shoqëror. Secili grup duhet të ketë kujdes të veçantë në shoqëri në mënyrë që të gjithë të jetojnë

emocionin e këtyre muajve të begatshëm.

Kthim nga Kur'ani

Me të vërtetë është e nevojshme të ndalemi pak tek rëndësia që i jepnin sahabet leximit të Kur'anit në këto muaj. Për një besimtar leximi i Kur'anit është "shërim", përfitimi nga këshillat e tij nuk është tjetër veçse ushqimi i vërtetë shpirtëror. Syri sheh dhe veshi dëgjon me nurin e tij. Mendja gjen rrugën nga rrezatimet e tij dhe do ishte një humbje e vërtetë nëse largohemi dhe nuk e lexojmë a mësojmë përmendësh prej tij.

Le t'i lutemi Zotit të madhëruar duke thënë: "O Zot! Na largo nga të pavetëdijshmit dhe të paditurit..."

Besimtari nuk duhet të jetë i pavetëdijshëm. Nuk duhet asnjëherë të braktisë luftën dhe përpjekjen që t'a pasqyrojë Kur'anin në jetën e tij, sepse jetën e ka të lidhur me të. Ky është shkaku i ekzistencës së tij.

Do të ishte një arritje dhe gëzim i madh ta lexosh Kur'anin të njihesh me të dhe ta presësh Ramazanin me hatme të shumta në këto ditë të bereqetshme.

Po nga duhet filluar?

Në fillim tevbe (pendim)

Besimtari duhet ta pyes veten: Çfarë duhet të bëjë në këto ditë, kur dritat e minareve kanë ndriçuar horizontin duke i sjellë botës islame një klimë të këndshme shpirtërore? Nga ku duhet të fillojë?

Duhet ta ndriçojë zemrën me Kur'an e hadithe dhe duhet të përgatisë një program për tre muajt.

Si fillim duhet të bëjë "hesapin" e jetës së tij të mëparshme duke nxjerrë në shesh "qarin" dhe "zararin". Duke ecur pas këshillave të Profetit (a.s) i cili thotë: "Gjykojeni veten para se të gjykoheni", duhet të ulet me të dyja duart në kokë për të menduar thellë mbi veten e tij. E gjithë puna fillon këtu, sepse thuhet "Rexhebi është muaji i Allahut". Puna e parë që duhet bërë është pikërisht kthimi tek Ai me ndjenjën e përlësisë. Kështu që besimtari fillimisht do trokasë në "derën" e Allahut duke qenë pishman nga gabimet që ka bërë. Do ta lusë Zotin e tij me sinqeritet e lot në sy për mëshirë, e vetëm mëshirë. Dhe për t'iu pranuar tobja duhet të ngulmojë në dua, në dua

të sinqertë, dhe t'i kushtojë rëndësi ushqimit të hallallit.

Një njeri i mirë thoshte: "Ramazani është muaji i pendimit, Shabani muaji i sinqeritetit ndërsa Ramazani muaji i afrimit me Zotin."

Edhe Dhennun Misri thoshte: "Ramazani është muaji i mbjelljes, Shabani muaji i ujitjes, Ramazani muaji i korrigjes". Me këto fjalë besimtarëve u jepet shembulli i një programi që duhet të ndjekin.

Të hedhësh farën në tokë.

Tre muajt janë stina e shtimit të bukurive dhe mirësive. Besimtari që përjeton gëzimin e fillimit të një stine të ngrohtë, i kushton kujdes veprimeve të tij. Ndjenja e vëllazërimit dhe e krenarisë së të qenurit besimtar rritet më tepër. Mendon më shumë se sa i madh është sevapi i sjelljes së ngrohtë e të butë ndaj një jetimi duke ia ledhatuar kokën, duke ia pushuar lotët mbështetur në parimin "besimtarët janë vëllezër" mundohet edhe më shumë t'ia largojë vetminë duke bërë që edhe ai të ndiejë ngrohtësinë e besimtarit ndaj besimtarit. Besimtari duhet të mendojë për

Edo **frut rritet dhe kërkon klimën e vet. Edhe frutat e zemrës së besimtarit sikur japin më shumë në këto tre muaj. Klima e zemrës së tij është gjithmonë e ngrohtë në këtë stinë. Profeti thotë: "Shkëmbeni dhurata në mënyrë që të shtoni dashurinë mes jush. Shtoni vizitat tek të sëmurët, të afërmit, varrezat dhe njerëzit e mirë". Këto do të bëhen shkak për të ngritur më lart imanin, për të forcuar miqësinë, dashurinë dhe ndjenjën e ndihmës me njëri - tjetrin.**

veten dhe për të tjerët, për familjen, të afërmit dhe komshinë e tij. Një besimtar nuk mund të fle i ngopur ndërsa komshiu i tij është pangrënë...

Çdo frut rritet dhe kërkon klimën e vet. Edhe frutat e zemrës së besimtarit japin më shumë në këto tre muaj. Klima e zemrës së tij është gjithmonë e ngrohtë në këtë stinë. Zemrën dhe dorën e mban të hapur për të dhënë sa më shumë. Mundohet të shkëmbejë dhurata me motrat e vëllezërit e tij duke ndjekur kështu traditën e Profetit që thotë: "Shkëmbeni dhurata në mënyrë që të shtoni dashurinë mes jush. Vizitoni më shumë të sëmurët, të afërmit, varrezat dhe njerëzit e mirë" duke besuar se kjo do të bëhet shkak për të ngritur më lart imanin, për të shtuar miqësinë, dashurinë dhe ndjenjën e bashkimit me njëri - tjetrin.

Duke ndjekur kështu rrugën e Profetit besimtar i zgjedh vëllain e tij para vetes. Ai e konsideron këtë stinë mundësi që s'duhet humbur për të arritur në nivelin më të lartë "insanu'l-kamil" dhe për të jetuar atë që Kur'ani e shpreh kështu: "...edhe sikur ata të kishin vetë nevojë për të, u jepnin përparësi atyre para vetvetes." (Hashr 9)

Nëse ke gëzuar dikënd

Të largosh nga rruga një pengesë...të gëzosh dikënd duke i dhënë selam dhe duke e pyetur për gjendjen e tij, t'i lëshosh vendin të moshuarve në autobus, tren apo vapor dhe t'i ndihmosh ata në hipje dhe zbritje duke u sjellë me respekt ndaj tyre...të ndihmosh një të moshuar të kërrusur, t'i tregosh rrugën një udhëtarit të pashpresë...e kështu me radhë, të gjitha këto janë

shembuj të sadakave ditore që mund të japë besimtari.

Në një varg të Junus Emresë thuhet: "Nuk i vlen sa duhet namazi atij që thyen zemrën e dikujt". Shkrimtari kërkon të thotë se namazi duhet ta lartësojë besimtarin në një moral të lartë, ndërsa namazi i një njeriu që thyen zemrën e dikujt nuk ka se si të jetë tjetër veçse sipërfaqësor...

Besimtari është gjithmonë arkitekt zemre. Ai thur ndjenja miqësie e krijon lidhje të ngrohta

*S*ipas transmetimit të Enes b.Malik (r.a.):

"Sahabet e nderuar me të parë hënën e muajit Shaban jepeshin pas leximit të Kur'anit. Nuk linin pas dore salavatet.

Paria e tregtarëve paguanin borxhet dhe bënë bilancin vjetor.

Të pasurit llogaritnin sasinë e zekatit që do t'ua shpërndanin të varfërve. Në këtë mënyrë e tërë shoqëria mund të jetonte gëzimin dhe harenë e Ramazanit."

me njerëzit që e rrethojnë.

"Qielli dhe toka me dua..."

Ne themi shpesh dua, por thuhet se: "Nuk bën vetëm dua-ja, por duhet edhe të punosh..."

E drejtë.

Por këto fjalë kanë nevojë për shpjegim. Duaja ndahet në *kavli* dhe *fiili*; duaja që bëhet me fjalë dhe kjo është *kavli* dhe ajo që bëhet me punë është *fiili*. Këto ecin bashkë, nuk ndahen nga njëra-tjetra.

Të vjetrit e kanë vlerësuar shumë lidhjen pas synnetit duke

u shprehur: "Qielli dhe Toka janë me dua". Pejgamberi ynë (a.s.) duke thënë: "Duaja është arma e besimtarit", "Duaja është çelësi i fitimit të rahmetit", "Duaja zhduk rreziqet" u ka treguar besimtarëve rëndësinë e duase.

"Sido që të jenë kushtet Islami është më i larti, nuk ka të atillë që qëndron mbi të."

Edhe pozita e besimtarit pranë Allahut është e tillë. Ah sikur të mund ta jetojmë imanin e vërtetë...

Po! Sot ne nuk mund të marrim pjesë në vuajtjet e vëllezërve tanë të gjymtuar nga tanket zullumqarë, zhvatës të të drejtave në Azerbajxhan, Afganistan, Palestinë e gjetkë. Biles as për vendin tonë nuk po bëjmë asgjë... Besimtari duhet t'i mendojë këto. Në këto ditë ku duatë gjejnë përgjigje... Në këto netë të mëdha duart tona t'i drejtojmë nga Allahu (xh.sh.), duke ndjerë me zemër dhimbjet e vëllezërve tanë. Duatë do të ndryshojnë shumë gjëra. Duke e pranuar Zotin tonë krijuesin e gjithçkaje le t'i lutemi Atij: "E tërë fuqia është e Jotja o Zot! Mëshiroje këtë ymmet! Lartësoje Islamin e muslimanët"

Çdo besimtar duhet të ndezë një dritë në zemër për ymmetin dhe popullin e tij, për bashkimin e njësimin e tyre.

Le ti lutemi Zotit tonë me sinqeritetin më të madh në këtë stinë të zbutjes së zemrave. Edhe i Dërguari i Tij i nderuar (a.s.) i shpeshtonte duatë duke thënë: "O Zoti im! Pastroje gjuhën time nga gënjeshtra, ruaje zemrën time nga ngatërresat, punën time nga dyfaqësia dhe syrin tim nga tradhtia, sepse Ti di më së miri çfarë fshihet në zemrat tona dhe në shikimet tradhtare të syve tanë!"

MUSLIMANI DHE KOZMOSI

Fjala musliman rrjedh nga fjala esleme që do të thotë të dorëzohesh. Ka kuptim të ngjashëm me fjalën m uslim (person i dorëzuar). Sipas kësaj fjale musliman është ai i cili përulet dhe u bindet urdhrave dhe ndalesave të Zotit (xh.sh.).

Është fakt edhe ajeti 83 i sures Ali Imran ku Zoti (xh.sh.) përdor të njëjtën fjalë edhe për krijesat e tjera që gjenden në tokë dhe qiell. Allahu (xh.sh.) urdhëron e thotë: **"A mos kërkojnë ata (ithtarët e librit) fe, pos fesë së shpallur nga Allahu? E Atij i është dorëzuar gjithë ç'ka në qiej e në tokë..."**

Ndërmjet muslimanit dhe çdo gjëje që gjendet në hapësirë ka një emër të ngjashëm, musliman. Ndërmjet tyre ka harmoni, qëllim dhe përshtatje të njëjtë. Të dy u janë dorëzuar dëshirës, autoritetit dhe fuqisë së Zotit. Për këtë arsye muslimani i ndërgjegjshëm mbjell dashuri, vëllazëri, besnikëri, afërsi me krijesat e tjera që gjenden përreth tij si për shembull malet, pemët, fushat, lumenjtë, lulet, kafshët etj. Mendimi i përuljes para Zotit (xh.sh.) bëhet shkas që njeriu t'i dojë edhe më shumë gjërat rreth tij. Duke mbajtur në mend se ka qëllime dhe shërbime të njëjta me krijesat e tjera ai nuk harron se bën pjesë në të njëjtin ligj me to. Për këtë arsye njeriu merr shije dhe ëmbëlsi nga çdo gjë që sheh përreth vetes. Ndonjëherë u pëshpërit luleve, ndonjëherë qan

hallet me pemët, nganjëherë viziton edhe vendet që revokojnë kujtimet... Njësoj si Pejgamberi (a.s.)... Pasi emigroi në Medine Pejgamberi (a.s.) çdo të shtunë vizitonte xhaminë Kuba në të cilën pati falur namazin e xhumasë së parë. Shkonte atje herë në këmbë, herë hipur mbi kafshë ...

Po ashtu, kur kishte mundësi vizitonte malin Uhud dhe me këtë rast thoshte: "Uhudi na do neve prandaj edhe ne e duam atë"

Gjate çlirimit të Mekkes përpara mijëra besimtarëve, me çallmë të zezë në kokë, sikur të bënte sexhde duke hyre në qytet personi i hipur në deve ishte interesant... Ishte Bilal etiopasi... Ja pra me ato duar të lidhura duke u marrë rrëshqazi me kuaj nëpër rrugët e Mekkes. Pejgamberi (a.s.) i tha: "O Bilal Për shkak të imanit tënd ke vuajtur në këtë qytet. Tani është merita jote që të hysh në të si komandant fitimtar." Pas çlirimit të Mekkes qëndruan në të afër 18 ditë. Sa e kanë dashur medinasit Krenarinë e Botës (a.s.) kur ai emigroi drejt Medines, po aq e deshën edhe mekkasit në kthim.

Profetit të respektuar i patën drejtuar këtë pyetje:

-O i Dërguari i Allahut (xh.sh.) Ku keni dëshirë të banoni?

Dëgjoni përgjigjen e Krenarisë së Botës:

-Çadrën time vendoseni në luginën Shibi Ebu Talib!

Ja pra qarjet e fëmijëve për shkak të mosushqyerit, britmat e njerëzve për shkak të etjes

- Shikoni pra frutat e pemëve kur formohen dhe piquen.

-A nuk i shikojnë devetë se si janë krijuar?

-Edhe qiellin se si është ngritur lart?

-Edhe kodrat se si janë ngulur?

-Shiko pra, gjurmët e mëshirës së Allahut, se si e ngjall tokën pas vdekjes së saj.

-Thuaj: "Udhëtoni nëpër tokë e shikoni se si filloi krijimi!"

-Njeriu le ta shikojë ushqimin e vet!

-Le të shikojë njeriu nga se është krijuar!

Janë të verbër ata që nuk i shohin shenjat në kozmos, ata që nuk marrin mesazhet e Krijuesit të tyre, ata që nuk e kuptojnë fjalën e librit të gjithësisë. Këta janë të verbërit e vërtetë. Kur'ani thotë: “A nuk udhëtuan ata nëpër tokë e të kenë zemra me të cilat do të kuptojnë...”

dëgjoheshin nga Mekka deri në luginën Shibi Ebu Talib... Profeti (a.s.) nuk mund ta harronte atë vend... Në ato momente ai kërkon të shprehë respektin e tij ndaj asaj lugine... Ndjenja të larta... Personalitet madhor... Përshëndetjet më të bukura qofshin mbi Zotërinë e Njerëzimit.

Ibn Umeri (r.a.) thotë:

-Pejgamberi a.s. kur dilte për udhëtim lutej kështu deri kur të binte mbrëmja: O botë! Zoti im dhe Zoti yt është Allahu (xh.sh.) Kërkoj mbrojtjen e Zotit që të më ruaj nga të këqijat e atyre që gjenden sipër teje si edhe nga të këqijat e krijesave që gjenden sipër teje. Kërkoj mbrojtjen e Zotit që të më ruaj nga e keqja e luanit dhe errësirës, nga e keqja e gjarpërit dhe akrepit, si dhe nga e keqja e xhindeve dhe e djallit.(Ebu Davud, Xhihad, 75)

Shikoni pra. Në këtë hadith Profeti (a.s.) flet me tokën dhe gjallesat si të ishin krijesa që kuptojnë. Fjala alem në gjuhën arabe do të thotë univers. Kjo fjalë ka të njëjtën rrënjë me fjalën alamet. Ndërsa fjala alamet në gjuhën turke do të thotë shenjë apo linjë. Për këtë arsye këto fjalë të përdorura rreth universit tregojnë domethënien e madhe të saj. Sepse çdo gjë që ndodhet në univers tregon qartë se e pranon ekzistencën, njësimin, fuqinë,

dijen e Zotit (xh.sh.). Tregon cilësitë e plota të Zotit (xh.sh.). Sapo të shoh një gjallesë të lindur muslimani menjëherë kujton emrin e bukur të Zotit "Muhji" që do të thotë "Ai që jep jetë" dhe për këtë arsye falënderon Krijuesin e Lartë me plot kënaqësi... Kur sheh një trëndafil, zymbyl, tulipan kujton cilësinë tjetër të Zotit "Xhemal" (Ai që jep bukuri, hijeshi) dhe menjëherë fillon ta lavdëroj Krijuesin e gjithësisë. Tek sheh pemët me frutat e tyre, zarzavatet, ushqimet i vjen në mendje emri tjetër i bukur i Zotit "Rrezak"(Ai që jep riskun). Gjithashtu ai sapo të shoh një aeroplan të rëndë në qiell kujton fuqinë e të Madhit Zot dhe kupton se Ai është i Plotfuqishëm... Pra njeriu përpiqet të krijojë vëllazëri, marrëdhënie të shkëlqyera me çdo krijesë që gjendet në univers... Për këtë arsye Zoti (xh.sh.) në Kur'anin Fisnik na nxit që ta sodisim universin:

- Shikoni pra frutat e pemëve kur formohen dhe piquen (Enam, 99)

- A nuk i shikojnë ata devetë se si janë krijuar? (Gashije, 17)

Edhe qiellin se si është ngritur lart? (Gashije, 18)

- Edhe kodrat se si janë ngulur? (Gashije, 19)

- Shiko pra, gjurmët e mëshirës së Allahut, se si e ngjall tokën pas vdekjes së saj

(Rrum, 50)

- Thuaj: "Udhëtoni nëpër tokë e shikoni se si filloi krijimi!" (Ankebut, 20)

- Njeriu le ta shikojë ushqimin e vet! (Abese, 24)

- Le të shikojë njeriu nga se është krijuar! (Tarik, 5).

Janë të verbër ata që nuk i shohin shenjat në kozmos, ata që nuk marrin mesazhet e Krijuesit të tyre, ata që nuk e kuptojnë fjalën e librit të gjithësisë. Këta janë të verbërit e vërtetë. Kur'ani thotë: “A nuk udhëtuan ata nëpër tokë e të kenë zemra me të cilat do të kuptojnë...” (Haxh, 46).

O Zot mos na bëj nga njerëzit, sytë e të cilëve janë të veshura para së vërtetës, as nga ata që shohin por nuk e kuptojnë atë.

Përktheu: Ali BARDHI

Ç'përfituam nga Ramazani

*A*shabët e nderuar të Pejgamberit (a.s.) pritnin me padurim ardhjen e këtij muaji të bekuar. Ata luteshin që Allahu t'u jepte jetë në mënyrë që të përfitonin prej begative të këtij muaji, ndërsa kur e përcillnin atë me lot në sy, luteshin që Allahu t'ia kishte pranuar ibadetin e bërë në këto ditë të bekuara. Ata ishin të vetëdijshëm se ky muaj ishte një burim mirësie dhe paisje me vepra të mëdha e të larta.

Të gjithë besimtarët muslimanë kudo që janë në botë, e presin me shumë të mira muajin e Ramazanit, dhe gjatë këtij muaji xhamitë dhe mesxhidet janë përplot me xhemate. Muslimanët mundohen në maksimum të fitojnë nga dobitë e këtij muaji. Ahabët e nderuar të Pejgamberit (a.s.) pritnin me padurim ardhjen e këtij muaji të bekuar. Ata luteshin që Allahu t'u jepte jetë në mënyrë që të përfitonin prej begative të këtij muaji, ndërsa kur e përcillnin atë me lot në sy, luteshin që Allahu t'ua kishte pranuar ibadetin e bërë në këto ditë të bekuara. Ata ishin të vetëdijshëm se ky muaj ishte burim mirësie dhe paisje me vepra të mëdha e të larta. Muaji i Ramazanit është stina e mëshirës hyjnore që i pajis besimtarët me mëshirë dhe virtyte të larta, muaj që u dallua me zbritjen e Kur'anit, libri i përkryer dhe plot dritë, udhëzues i qartë për të gjithë njerëzit. Thotë Allahu xh.sh.:

“Muaji i Ramazanit është ai në të cilin ka zbritur Kur'ani, udhërrëfues për njerëzit dhe sqarues i rrugës së drejtë dhe dallues (i së vërtetës nga gënjeshtria)” (El-Bekare, 185).

Virtytet dhe cilësitë e larta morale e shtyjnë njeriun të bëjë gjithmonë vepra të mira dhe t'u shmanget punëve të këqija. Kjo bën që njeriu të jetë fitimtar në këtë botë dhe në botën e ardhshme. Allahu xh.sh në Kur'an thotë: **“Ta keni të ditur se të dashurit e Allahut nuk kanë frikë (në botën tjetër) e asnjë lloj brengje. (Ata janë) që besuan dhe ishin të ruajtur (të devotshëm)”**. (Junus, 62-63). Vlera e këtij muaji të madhërishtë është shumë e madhe, kurse dobitë e agjërimit të tij janë të panumërta

Me të vërtetë Ramazani është shkollë përmirësimi. Përmirsojmë në të veprat tona, sjelljet, adetet dhe moralet që janë në kundërshtim me ligjin e All-llahut (xh.sh.).

Por pas Ramazanit?!

Nëse je prej atyre që përfituan prej Ramazanit... fitove cilësitë e të devotshmëve, agjërove si duhet, je falur me sineritet dhe i ke luftuar dëshirat tua epshore, atëherë falënderojë All-llahun dhe lute Atë që të të përforcojë në këtë rrugë derisa të të takojë vdekja. Kujdes që mos ta humbësh atë që ke fituar gjatë këtij muaji. Si ta merr mendja nëse një grua do ta bënte ndonjë fanellë apo diçka tjetër, e pasi ta mbaronte, megjithëse i pëlqen shumë ajo fanellë, fillon që ta prishë atë fije-fije. Ç'do të thonin njerëzit për të?!!

Kjo situatë është e njëjtë me atë njeri i cili pas Ramazanit i kthehet mëkateve e punëve të këqija dhe largohet prej ibadeteve e punëve të mira... Pasi që të begatohet me begatitë e ibadeteve dhe kënaqësinë e shpëtimit ai kthehet në gropën e mëkateve dhe punëve të këqija!! Sa njerëz të këqinj janë ata të cilët All-llahun (xh.sh.) e njohin vetëm në Ramazan. Humbja e asaj që u fitua në Ramazan mund të shihet në disa aspekte e nuk janë vetëm ato:

1. Atë që shohim nëpër xhami prej ditës së parë të Bajramit. Në Ramazan xhamitë ishin përplot me xhemat, të mbledhur për të falur namazin e teravisë, që është sunnet, ndërsa tani në pesë namazet e ditës që janë farz nuk shohim xhemat përveçse një numri të vogël.

2. Me këngë dhe muzikë ... zbulimi i gruas dhe përzjerja e saj

Kështu duhet të jetë muslimani, të vazhdojë në respektin e All-llahut, i përqëndruar me sheriatin e Tij, i udhëzuar me fenë e Tij. Jo, atë nuk mund ta hutojë askush. Nuk është nga ata që e adhurojnë All-llahun në një muaj e në tjetrin jo, në ndonjë vend e në tjetrin jo, me disa njerëz e me të tjerë jo. Ata e dinë se Zoti i Ramazanit është Zot edhe i muajve të tjerë, e dinë se Ai është Zot i të gjitha kohërave dhe vendeve. Kështu ata i drejtohen dhe përforcohen në ligjin e All-llahut (xh.sh.) derisa ta takojnë Zotin e tyre të kënaqur me Të.

me burra të huaj, humbja më kot e kohës, lënia e leximit të literaturës islame etj.

3. Vajtja në vende të këqia për të bërë mëkate, vende të cilat janë të ndaluara për besimtarin.

Kështu nuk bëhet falënderimi i të mirave... Kështu nuk përfundohet ky muaj dhe nuk falënderohet All-llahu se na ka mundësuar të falemi dhe agjërojmë... Kjo nuk është shenjë se All-llahu t'i ka bërë kabull veprat tua, por mohim i begative dhe mosfalënderim për to.

Kjo është shenjë e mospranimit të veprave, All-llahu na ruajtë! Agjëruesi me të vërtetë gëzohet ditën e Bajramit. E falënderon All-llahun se ia mundësoi ta plotësojë agjërimin. Por prapsepapë ai qan nga frika se ndoshta All-llahu nuk ia ka pranuar atë.

Prej shenjave të pranimit të veprave është dëshira ta shohësh muslimanin në gjendje më të mirë se sa ka qenë më parë, ta shohësh duke shpejtuar për vepra të mira. Thotë All-llahu xh.sh: **"Përkujtoni, kur Zoti juaj njoftoi bindshëm: Nëse falënderoni do t'ua shtojë të mirat..."** (Ibrahim, 7). Shtimi në të mira ka për qëllim shtimin konkret dhe abstrakt d.m.th. shtimi i imanit dhe punëve të mira... nëse muslimani e falënderon All-llahun ashtu siç e meriton, do të shihje tek ai shtim të veprave të mira dhe ibadeteve, ndërsa largohet prej mëkateve. Falënderim do të thotë

lënie e mëkateve, siç kanë thënë gjeneratat e para të muslimanëve.

"Dhe adhuroje Zotin tënd deri sa të arrijë vdekja."

Kështu duhet të jetë muslimani, të vazhdojë në respektin e All-llahut, i përqëndruar me sheriatin e Tij, i udhëzuar me fenë e Tij. Jo, atë nuk mund ta hutojë askush. Nuk është nga ata që e adhurojnë All-llahun në një muaj e në tjetrin jo, në ndonjë vend e në tjetrin jo, me disa njerëz e me të tjerë jo. Ata e dinë se Zoti i Ramazanit është Zot edhe i muajve të tjerë, e dinë se Ai është Zot i të gjitha kohërave dhe vendeve... Kështu ata i drejtohen dhe përforcohen në ligjin e All-llahut xh.sh. derisa ta takojnë Zotin e tyre të kënaqur me Të. Thotë All-llahu xh.sh.: **"E ti përqëndrohu ashtu si je i urdhëruar, e bashkë me ty (o Muhammed) edhe ata që u penduan"** (Hud, 112) dhe po ashtu thotë: **"Pra drejtojuni Atij dhe kërkoni falje prej Tij."** (Fussilet, 6)

Nëse mbaroi agjërimi i Ramazanit kemi edhe agjërim vullnetar, siç janë gjashtë ditët e muajit Shevval, çdo e hënë dhe e enjte, ditët e bardha, dita e ashures, e Arafatit etj. Nëse mbaruan namazet e teravive mund të falësh çdo natë tehexhudin. Thotë All-llahu xh.sh: **"E ata flenë vetëm një pjesë të shkurtër të natës"** (Dharijat, 17)

Nëse e dhe sadakatu'l-fitrin, mund të japësh zekatin vjetor që e

ke obligim, pastaj ke edhe vende të tjera ku mund të kontribuosh me dhënien e sadakasë (lëmoshës). Leximi i Kur'anit nuk është i veçantë vetëm për muajin Ramazan, por ai duhet të lexohet gjatë tërë vitit. Ja kështu... Veprat e mira mund të kryhen në çdo kohë. Përpiquni të bëni ibadete e kini kujdes prej të kotës dhe përtacësisë. Nëse nuk i kryen gjërat vullnetare, dije mirë se lënia e farzeve nuk të lejohet asnjëherë, siç janë pesë namazet e ditës. Kujdes, mos të bini në haramë qoftë fjalë, punë, shikim në të apo dëgjim i tij. Kujdesuni, kujdesuni që të përqëndroheni dhe të përforcoheni në fe gjatë tërë kohës. Ju nuk e dini se kur ju vjen melekui i vdekjes. Kini kujdes mos të ju gjejë në mëkate. O Zot, o Ndryshuesi i zemrave, na i përforco zemrat tona në fenë tënde.

Pasiqë besimtarët në këtë muaj e ndryshojnë gjendjen e tyre, lus Allahun (xh.sh.) që ato të mira që i bëjmë në këtë muaj të vazhdojmë t'i bëjmë edhe pas këtij muaji. Kur dimë se jemi adhures të Allahut e jo të Ramazanit ta ngulim në mendje se Allahu duhet të adhurohet në çdo kohë.

Islami po përhapet me shpejtësi në Europë

“Jam ndikuar shumë nga koncepti i drejtësisë në Kur'an”

Megjithë atmosferën negative dhe paragjykimet që po përpiqen të krijojnë, numri i atyre që po i drejtohen rrugës së Islamit është përherë në rritje. P.sh. është mjaft interesante rritja e numrit të gjermanëve që zgjedhin Islamin.

Sipas të dhënave të **Institucionit të Qendrës së Arkivave Islame Gjermane** vetëm në vitin 2005 më tepër se 1000 gjermanë janë bërë besimtarë myslimanë. Kjo deri tani është shifra më e madhe e regjistruar për një vit. Sipas regjistrave, numri total i atyre që kanë kaluar në fenë islame është 14 mijë.

Në lajmin e paraqitur në faqen Web të radios **Zëri i Gjermanisë** u jepet vend ndodhje që tregojnë për kalimin në rrugë të drejtë të Myslimanëve të Gjermanisë. Njëra nga këto është **Rabija Müller**. Rabia është 48 vjeçe, e mbuluar dhe fal pesë vaktet e namazit. Ajo që e dallon atë nga gratë e tjera të mbuluara është fakti se nuk është me prejardhje nga jashtë, por e lindur dhe banuese në Gjermani. E ardhur nga një familje katolike **Rabia Müller** 29 vite më parë zgjodhi fenë Islame.

Müller nisi të studiojë doktrinat e feve të ndryshme në moshën 20 vjeçare. Pas një periudhe të gjatë dhe të dendur studimi, ajo e zgjodhi fenë islame si “një vendim të logjikshëm” të saj dhe shton:

“Jam ndikuar shumë veçanërisht nga koncepti që ka Kur’ani rreth drejtësisë.”

Edhe **Ali Magin** është një tjetër gjerman që

zgjodhi Islamin para shtatë vitesh. Kalimin e tij në fenë islame nuk e sheh si një hap të fortë të ndarë si me thikë nga një jetë e mëparshme por si rezultat të natyrshëm të ndjenjës së të qenurit i lidhur ngushtë vazhdimisht me bazat e Islamit. **Ali Magin** mendon se në ndryshim nga Krishtërimi Islami ka një të vërtetë më të thellë dhe më të madhe. Një shites 27 vjeç i çon në vend të gjitha detyrat e fesë Islame. **Ali**

Magin thekson gjithashtu edhe faktin se njerëzit e shohin me dyshim, kur u thotë se është mysliman dhe jo vetëm shokët e tij të punës që janë gjermanë por edhe myslimanët që jetojnë në Gjermani shfaqin të njëjtin reagim.

Ndërsa **Lina Weber** e cila është bërë myslimane që prej shtatë vitesh mendon se është nervozues fakti që gjykohej ndryshe nga rrethi shoqëror që kur ka përqafuar fenë Islame e deri tani. Gruaja gjermane 28 vjeçare thekson se i janë drejtuar vazhdimisht të njëjtat pyetje dhe se ka qenë e detyruar të shpjegojë se pse ka kaluar në fenë Islame dhe më pas vazhdon:

- Disa më pyesin:

- Si është e mundur?

- A nuk të thotë burri bëj këtë apo atë punë?

Kurse disa të tjerë:

- Padiskutim që mbulesën ta ka kërkuar bashkëshorti, ë?

Pra, Islami zakonisht interpretohet si një armik i gruas. Atëherë unë u shpjegoj njerëzve se vënia e shamisë ka qenë dëshira ime dhe se kjo nuk është diçka që kufizon lirinë time.

**Përktheu nga turqishtja
Evans Drishti**

Komenti i Sures el-Kadr

*L*idhur me zbritjen e Kur'anit në këtë natë ekzistojnë dy mendime. E para: I gjithë Kur'ani i është dhënë melekëve që sjellin vahjin (shpalljen) në këtë natë, pastaj Xhibrili, me urdhërin e Allahut, ia ka zbritur Pejgamberit (a.s.) këto ajete kohë pas kohe brenda 23 vitesh sipas kushteve dhe rrethanave. Mendimi i dytë është se kjo natë është fillimi i zbritjes së Kur'anit. Në të dy pohimet bëhet e ditur se Kur'ani ka filluar t'i zbresë Muhammedit (a.s.) në këtë natë, dhe po të njëjtën natë kanë zbritur 5 ajetet e para të sures Alak.

Komenti është marrë nga Tefhimu'l-Kur'an i Mevdudit

Emërtimi i Sures: Fjala el Kadr në ajetin e parë është edhe emri i sures.

Koha e Zbritjes: Ekzistojnë diskutime dhe mospajtime nëse kjo sure është mekkase apo medinase. Ebu Hajjani në Bahru'l-Muhit thotë se kjo sure sipas shumicës së dijetarëve është medinase. Ali b. Amr el Vahidi në Tefsirin e tij thotë se kjo është ndër suret e para të zbritura në Medine, por përkundër kësaj el-Maverdiu tregon se kjo sure sipas shumicës së dijetarëve është zbritur në Mekke. Edhe imam Sujutiu cek të njëjtën gjë në el-Itkan. Ibni Merduje transmeton nga Ibni Abbasi, Ibni Zubejri dhe Aisheja se kjo sure ka zbritur në Mekke. Nëse përqendrohemi në përmbajtjen e sures (të cilën më pas do e shpjegojmë) kuptojmë se ajo është zbritur në Mekke.

Tematika: Tematika e kësaj sureje është informimi i njerëzve rreth vlerës dhe rëndësisë së Kur'anit. Fakti që kjo sure në Kuran rradhitet pas sures Alak, tregon për

rëndësinë dhe domethënien e madhe që ka pasi është shpallur në këtë natë madhështore.

Së pari Allahu xh.sh. ka urdhëruar "*Ne e zbritëm këtë*" d.m.th. *kjo është bërë sipas klasifikimit të Pejgamberit, por me zbritjen Tonë*, pastaj urdhëron: "*Zbritja e saj është bërë*

Kjo është një natë madhështore, e bekuar dhe e lartë. Kjo natë është më e vlefshme se një mijë muaj.

nga ana Jonë në Natën e Kadrit". Nata e Kadrit ka dy kuptime që janë që të dyja të vlefshme dhe të vërteta. I pari: Në atë natë caktohen vendimet, kurse kuptimi tjetër: Kjo nuk është një natë e zakonshme, por është një natë ku rregullohet dhe çrregullohet nafaka ose kysmeti.

Zbritja e këtij libri nuk përfshin vetëm zbritjen e një libri. Kjo është një ngjarje e cila përfshin caktimin e gjithë krijesave të botës. E njëjta

gjë është theksuar në suren Duhan. Me fjalë të tjera, kjo është një natë madhështore dhe e bekur.

Sikurse do të sqarohet, kjo natë është me e vlefshme se një mijë muaj. Me anë të sajë qafirëve të Mekkes iu është tërhequr vërejtja në këtë mënyrë: Për shkak të budallallëkut tuaj kur mendoni se në këtë libër të cilin e ka sjellë Muhammedi (a.s.) ka fatkeqësi dhe katastrofë për ju dhe se ju ikni nga ai, mirëpo nata në të cilën është zbritur ky libër është aso nate e vlefshme sa që mirësia e cila nuk i është bërë njerëzve në historinë e tyre për një mijë muaj, u është bërë për një natë. E njëjta gjë, por me një kah të ndryshme është cekur edhe në ajetin 3 të sures ed- Duhan.

Në fund të kësaj sure është informuar se Melekët dhe Xhebraili (a.s.) me lejen e Allahut (xh.sh.) zbresin në këtë natë çdo urdhër të Tij. Në suren Duhan, ajeti 4, kjo është cilësuar si "emru'l-Hakim". Përveç kësaj është bërë e ditur se kjo natë, nga fillimi i saj e deri në fund është nata e paqes, që nga akshami deri në sabah. D.m.th. që në të nuk ka kurrfarë të keqe, sepse

si përfundim të gjitha vendimet e Allahut janë të mira. Në këtë natë nuk është për qëllim asnjë e keqe, sa që edhe nëse vendimi ka të bëjë me shkatërrimin e ndonjë populli, kjo është për të mirën e tij dhe jo në të keqen e tij.

1. “Ne e zbritëm atë (Kur'anin) në natën e Kadrit”*

* Kështu është përdorur në arabisht *enzelnahu* (Ne e zbritëm atë). Në këtë fjali këtu nuk është përmendur Kur'ani, mirëpo nënkuptohet Ai, sepse shprehja “për të zbritur” vetvetiu kuptohet se ka për qëllim Kur'anin. Gjithashtu ka edhe shumë shembuj të tillë të cilët përdoren në Kur'an në këtë kontekst. Këto përdorime ndonjëherë dallohen nga fakti se u paraprijnë ajetit apo vazhdimësisë së tij, ndonjëherë sipas mënyrës së fjalisë së përdorur, e ndonjëherë edhe sipas përemrit se a i përket fjalisë së mëparshme apo asaj që vjen pas¹.

Këtu është urdhëruar: “Ne e zbritëm atë (Kur'anin) në natën e Kadrit”. Edhe në suren Bekare, është urdhëruar: “Muaji i Ramazanit që në të filloi të shpallet Kur'ani, që është udhërrëfyes për njerëz dhe sqarues i rrugës së drejtë dhe diferencues mes të vërtetës dhe gënjeshtres². Edhe nga kjo kuptohet që nata në të cilën Meleku i Allahut për herë të parë i solli Pejgamberit vahjin (shpalljen) në shpellën Hira, ishte nata e Ramazanit. Kjo natë është quajtur edhe Nata e Bekuar. “Ne e zbritëm atë në një natë të bekuar (në natën e begatshme të Kadrit)”³.

Lidhur me zbritjen e Kur'anit në këtë natë ekzistojnë dy mendime. E para: I gjithë Kur'ani i është dhënë melekëve që sjellin vahjin (shpalljen) në këtë natë, pastaj Xhibrili, me urdhërin e Allahut, ia ka zbritur Pejgamberit (a.s.) këto ajete kohë pas kohe brenda 23 vitesh sipas kushteve dhe rrethanave. Ky është mendimi i Ibni

Abbasit (Ibn Xherir, Ibn Mundhir, Ibn Ebu Hatim, Hakim, Ibn Merduje, Bejhekiu). Mendimi i dytë është se kjo natë është fillimi i zbritjes së Kur'anit. Kjo është pikëpamja e imam Sha'biut. Në një raportim tjetër ai ka mendim të ngjashëm me transmetimin e Ibni Abbasit (Ibn Xherir). Në të dy pohimet bëhet e ditur se Kur'ani ka filluar t'i zbresë Muhammedit (a.s.) në këtë natë, dhe po të njëjtën natë kanë zbritur 5 ajetet e para të sures Alak⁴.

Një e vërtetë që duket haptazi është fakti se, kur Allahu i ka zbritur ajetet dhe suret kohë pas kohe sipas nevojës së davetit Islam, ato sure dhe ajete nuk janë renditur. Përkundrazi krijimi i universit dhe çdo gjë që i përket atij, është projektuar në ezel (në pa fillim) dhe është e gatshme. Krijimi i njeriut në këtë sipërfaqe, dërgimi i pejgamberëve tek ai, dhënia e librave dhe së fundi dërgimi i Muhammedit (a.s.) sëbashku me Kuranin, të gjithë këtë plan Allahu e ka ditur dhe caktuar shumë më përpara, kurse në natën e Kadrit filloi të zbatohet pjesa e fundit e këtij projekti. Dhe se nuk është aspak e çuditshme që Kur'ani t'ju zbritet melekëve që përcjellin shpalljen.

“el-Kadru” sipas disa mufessirëve (komentatorëve të Kur'anit) ka kuptimin takdir që do të thotë caktim. D.m.th. kjo është një natë ku janë urdhëruar melekët të zbatojnë caktimin e Allahut. Këtë e përforcon dhe argumenton ky ajet i sures ed- Duhan: “Në atë (natë) zgjidhet çdo çështje në mënyrë të prerë”⁵. Imam Zuhriu thotë: Kuptimi i fjalës el-kadru është madhështi dhe nderë, d.m.th. ajo është një natë shumë madhështore. Këtë kuptim e përforcon edhe ajeti i të njëjtës sure (surja el-Kadr) ku thuhet “më e vlefshme se një mijë muaj”.

Mund të pyetet se cila është kjo natë ekzaktësisht? Kjo është një

Pejgamberi a.s. na ka treguar rreth shumë dobive dhe të mirave që kemi nga veprat e mira të bëra në këtë natë. Në Buhari dhe Muslim nga Ebu Hurejre transmetohet se: “Ai që me iman (besim) të plotë në natën e Kadrit kërkon shpërblim nga Allahu, duke bërë ibadet, do t'i falen të gjitha mëkatet e kaluara”. Në Sahihin e Muslimit Ubade b. Samiti transmeton nga Pejgamberi: “Nata e Kadrit është në 10 netët e fundit të Ramazanit. Atij që kërkon shpërblim dhe bën ibadet, Allahu i Madhëruar atij do t'ia falë mëkatet e kaluara dhe të ardhshmet”.

çështje shumë e diskutuar dhe lidhur me të janë transmetuar përafërsisht 40 mendime. Por shumica e dijetarëve janë të mendimitse ajo është njëra prej 10 netëve teke të fundit të muajit Ramazan, ndërsa mendimi i shumicës së këtyre dijetarëve është se ajo gjendet në natën e 27-të. Lidhur me këtë janë transmetuar hadithe sahihe (të vërteta).

Transmetohet nga Ebu Hurejre se Pejgamberi ka thënë: “Nata e Kadrit gjendet në natën e 27-të apo

29-të”⁶. Transmetimi i dytë përsëri është nga Ebu Hurejre: “Ajo është në natën e fundit të Ramazanit”⁷. Kur e ka pyetur Dhir b. Hubejshi Ubej b. Ka`bin për natën e Kadrit, ai i pati thënë se ajo është në natën e 27-të⁸. Kurse kur është pyetur Ebu Dherri për këtë ai ka thënë: “Shumica e sahabeve të Pejgamberit si Umeri, Hudhejfe nuk kanë pasur dyshim në faktin se ajo është në natën e 27-të”⁹. Ubade b. Samit transmeton se Pejgamberi (a.s.) ka thënë: “Nata e Kadrit është në 10 netët teke të fundit të Ramazanit, nata e 21, 23, 25, 27, 29-të”¹⁰. Transmeton Abdullah ibni Abbasi nga Pejgamberi (a.s.): “Kërkojeni atë në 10 netët e fundit të Ramazanit, 10 ditë apo 9 ditë pa përfunduar perëndimi i hënës apo 7 apo 5 ditë”¹¹.

Shumica e dijetarëve janë shprehur: “Kërkojeni atë në netët teke” duke u bazuar te thëniet e Pejgamberit të cituara më lart. Në këtë mënyrë është transmetuar nga Ebu Bekri (r.a.): “Qëllimi i thënies pa 9 ditë, pa 7, 5, 3 ditë apo në natën e fundit është se në këto netë duhet të kërkohet nata e Kadrit”¹². Edhe Aisheja ka transmetuar nga Pejgamberi fjalët: “Natën e Kadrit kërkojeni në 10 netët teke të fundit të Ramazanit”¹³. Përsëri nga Aisheja dhe Abdullah ibni Umeri është transmetuar të kenë thënë: “Gjatë gjithë jetës së tij, Pejgamberi (a.s.) ka hyrë në i`tikaf në 10 netët e fundit të Ramazanit”.

Lidhur me këtë janë transmetuar disa rivajete nga disa sahabë si Muaviu, Ibni Umeri, Ibni Abbasi, dhe për këtë shkak shumica e dijetarëve të parë natën e 27-të të Ramazanit e kanë pranuar si natë të Kadrit. E Pejgamberi (a.s.) këtë nuk na e ka treguar me qëllim që të marrim sa më shumë të mira nga kjo natë, në mënyrë që njerëzit të mos mjaftohen me ibadete vetëm me një natë, por edhe në netët e tjera të bëjnë ibadete sa më tepër.

Këtu mund të bëhet kjo pyetje : Duke u bazuar në faktin se kur në Mekke është natë, ndërsa në shumë vende të tjera të botës është ditë, vallë, a nuk do të vijë nata e Kadrit kurrë në këto vende? Përgjigjja është kjo: Në Arabisht fjala “natë” shpesh herë përdoret për të shprehur edhe natën, edhe ditën, dhe për këtë

Nata e Kadrit është më e vlefshme se një mijë muaj. Qëllimi i 1000 muajve nuk është i njëjtë si të themi 83 vite. Kur te arabët kërkohet të rrëfëhet një numër i madh, përdoret shprehja apo numri 1000(një mijë). Kështu që kuptimi i ajetit është që brenda një nate janë bërë aq shumë mirësi dhe begati saqë në historinë njerëzore nuk janë kryer madje as për një kohë kaq të gjatë.

arsye, në këto data-kohëra të Ramazanit nata e Kadrit në çdo vend të botës mund të jetë nata e djeshme e asaj dite.

2. “E nga e dite ti se ç`është nata e Kadrit?

3. “Nata e Kadrit është më e rëndësishme se një mijë muaj”!***

** Mufessirët në përgjithësi, domethënien e këtij ajeti e sqarojnë kështu: “Një punë e mirë që bëhet atë natë është më e vlefshme se një punë njëmijë vjeçare”. Kjo është një thënie mëse e vërtetë. Pejgamberi (a.s.) na ka treguar rreth shumë dobive dhe të mirave që kemi nga veprat e mira të bëra në këtë natë. Në Buhari dhe Muslim nga Ebu Hurejre transmetohet se: “Ai që me iman (besim) të plotë në natën e Kadrit kërkon shpërblim nga Allahu, duke bërë ibadet, do t’i falen të gjitha mëkatet e kaluara”. Në Sahihin e Muslimit Ubade b. Samiti transmeton nga Pejgamberi: “Nata e Kadrit është në 10 netët e fundit të Ramazanit. Atij që kërkon shpërblim dhe bën ibadet, Allahu i Madhëruar do t’ia falë mëkatet e kaluara dhe të ardhshmet”.

Duhet të kemi kujdes se fjalët e ajetit nuk janë në këtë mënyrë: Puna në natën e Kadrit është më e vlefshme se puna në 1000 muaj, por në ajet është thënë: “Nata e Kadrit është më e vlefshme se një mijë muaj”. Këtu, qëllimi i 1000 muajve nuk është i njëjtë si të themi 83 vite. Nata e Kadrit është më e vlefshme se një mijë muaj. Qëllimi i 1000 muajve nuk është i njëjtë si të themi 83 vite. Kur te arabët kërkohet të rrëfëhet një numër i madh, përdoret shprehja apo numri 1000(një mijë). Kështu që kuptimi i ajetit është që brenda një nate janë bërë aq shumë mirësi dhe begati saqë në historinë njerëzore nuk janë kryer madje as për një kohë kaq të gjatë.

4. “Me lejen e Zotit të tyre zbresin engjëjt dhe shpirti *** për sejcilën çështje”.****

*** Këtu aludohet Xhibrili (a.s.), riziku i tij është bërë i veçantë nga i melekëve të tjerë për shkak të nderit dhe dobisë së tij.

**** Kjo do të thotë që ai vetë nuk vjen, por vetëm me lejen e Allahut. Qëllimi i çdo urdhri është “çështje në mënyrë të prerë” i ajetit 4 të sures Duhan.

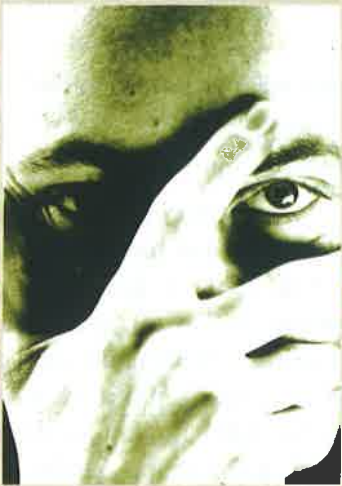
5. “Paqja mbizotëron deri në agim të mëngjesit”.

5 –E gjithë nata është e dobishme prej akshamit gjer në sabah dhe është e siguruar nga çdo rrezik dhe e keqe.

Përktheu: Zymer Ramadani

- 1) shih: en- Nexhm : 9
- 2) Bekare : 185
- 3) Duhan : 3
- 4) Alak: 1-5
- 5) Duhan: 4
- 6) Ebu Davud; Tajalisi.
- 7) Ahmed, Musned
- 8) Ahmed, Muslimi, Ebu Davudi, Tirmidhiu, Nesaiu, Ibni Hibbani.
- 9) Ibni Ebi Shejbe.
- 10) Ahmed, ne Musnedin e tij
- 11) Buhariu
- 12) Tirmidhiu, Nesaiu
- 13) Buhari, Muslim, Ahmed, Tirmidhi.

MBI HIPOKRIZINE

Njeri i vlefshëm e i nderuar është ai njeri i cili nuk ua dhunon dhe nëpërkëmb të drejtat të tjerëve; është ai njeri që jetesën e siguron me djersën e ballit e jo nëpërmjet dallavere e poshtërsive; është ai njeri që nuk tregohet me dy fytyra, nuk ka standarte të dyfishta dhe nuk mbart cilësitë e munafikut.

Përse, kur Pejgamberi (a.s.) filloi tu përcillte njerëzve shpalljen më të fundit hyjnore, e gjithë bota u alarmua dhe e kundërshtoi Atë (a.s.)? Përse, pasi filloi zbatimin e misionit të tij si i Dërguar i Zotit, mbi Pejgamberin Muhamed (a.s.), të cilin deri në atë moment të gjithë njerëzit e mbanin në gojë si njeriun më të drejtë, më të ndershëm e më të dashur, njerëzit filluan të hidhnin akuza dhe të ushtronin dhunën e torturat më të papara në historinë e njerëzimit?

Përgjigja është kjo. Sepse Pejgamberi (a.s.) filloi haptazi tu shpallte njerëzve fjalët e Zotit, sipas të cilave njerëzit duhet të përulen me respektin më të thellë vetëm përpara Zotit dhe jo njeriut; i vlefshëm dhe i nderuar është jo ai njeri që ka pasuri, para, pushtet e post, porse ai njeri që, edhe nëse ka edhe nëse s'ka pasuri, para, pushtet dhe post, është një besimtar i mirë, i ndershëm, i devotshëm e punëmirë. Njeri i vlefshëm e i nderuar është ai njeri i cili nuk ua dhunon dhe nëpërkëmb të drejtat të tjerëve; është ai njeri që jetesën e siguron me djersën e ballit e jo nëpërmjet dallavere e poshtërsive; është ai njeri që nuk tregohet me dy fytyra, nuk ka standarte të dyfishta dhe nuk mbart cilësitë e munafikut.

Ja pra, të gjitha këto që Pejgamberi (a.s.) filloi t'u kumtonte njerëzve filluan të shqetësonin disa persona të cilët

ishin pasuruar, fuqizuar dhe kishin fituar pushtet pikërisht në sajë të dhunës, imponimit, pabesisë dhe hipokrizisë së tyre. Këta njerëz ishin Ebu Xhehli dhe Ebu Lehebi, të cilët, njëllonj si të ngjashmit e tyre në ditët e sotme, të alarmuar se mos u lëkundeshin themelet e asaj që kishin fituar në rrugë të pandershme e abuzive, filluan me të gjitha mundësitë e tyre fizike e financiare të sulmonin dinakërisht, qenërisht e gjakësisht Pejgamberin (a.s.); të thurnin plane se si të mund ta eliminonin fizikisht Atë (a.s.) dhe se si të pengonin përhapjen e dritës që Ai (a.s.) po ua zbriste njerëzve nga Allahu (xh. sh.).

Porse, nga ana tjetër, sa më shumë shtohet dhuna dhe presioni i armiqve të fesë islame, aq më i fortë, i guximshëm dhe i qëndrueshëm bëhej Pejgamberi (a.s.); aq më të fuqishme bëheshin thirrjet 'Allahu ehad, Allahu ehad' (Allahu është një, Allahu është një) dhe aq më tepër rritej numri i njerëzve që përfaqonin fenë islame... Sepse Pejgamberi (a.s.) po u sillte njerëzve dritën e Zotit, shkëlqimi i të cilës nuk depërtonte dot në gjokset e njerëzve shpirtsëmurë, porse vetëm në ata njerëz fatbardhë, në shpirtrat e të cilëve kishte hedhur rrënjë e po rritej e shëndoshë pema e imanit. Të tillë njerëz ishin sahabet, shokët e Pejgamberit (a.s.), si Ebu Bekri, Omeri, Osmani, Aliu e të tjerë si këta, që Zoti qoftë i kënaqur prej

Sipas fesë sonë islame, një njeri quhet “munafik” në rast se, edhe pse deklaron se i beson kushtet e imanit, me dashje, me dëshirë dhe me ndërgjegje të plotë, i shpërfill këto kushte dhe zhvillon një aktivitet jetësor krejtësisht joislam. Pra, munafik quhet ai njeri që thotë se në shpirt është musliman, ndërsa me punë e vepra nuk i ngjason aspak muslimanit.

të gjithëve, pa përjashtim, dhe të gjithë këta, po ashtu pa përjashtim, qofshin të kënaqur prej Zotit.

Falënderojmë Zotin që edhe ne bëjmë pjesë në mesin e atyre njerëzve të cilët janë ‘umeti i Muhamedit (a.s.)’ dhe që në shpirt kanë të mbjellë pemën e imanit. Kjo është vlera më e madhe që duhet të na bëjë ne të ndihemi krenarë. Porse, është po kaq për tu ligështuar që po ne, nga njëra anë, themi e pohojmë me fjalë se jemi “umeti i Muhamedit (a.s.)” dhe nga ana tjetër, nuk zbatojmë dhe nuk vëmë në jetë porositë e Tij (a.s.) Sepse, deklarimi thjeshtë me fjalë se jemi “umeti i Muhamedit (a.s.)” dhe shoqërimi i këtij deklarimi me mosvënien në jetë e praktikë të mësimave dhe këshillave të Pejgamberit Muhamed (a.s.) ka pasoja mjaft negative për ne. Sepse, në radhë të parë, është pikërisht kjo mosvënie në jetë e porositve dhe këshillave të Pejgamberit Muhamed (a.s.) që na ka bërë ne muslimanëve sot të mbetemi prapa në shumë fusha të jetës si në shkencë, teknologji, arsimim, kulturë e ekonomi, gjë e cila na e ka bjerrur dhe mpakur rëndësinë dhe rolin që realisht ne si muslimanë, duhet të kemi në të gjitha zhvillimet globale. Në radhë të dytë, dhe çfarë është më e rëndësishme, ky moszbatim në praktikë i porositve të Pejgamberit

(a.s.) ne muslimanëve, na e ka ulur ndjeshëm edhe aftësinë për të kuptuar mirëfilltazi Kuranin dhe hadithet e Pejgamberit (a.s.). E, sikur të mos mjaftojë kjo, po për shkak se shumica e muslimanëve sot mjaftohet vetëm me një deklaratë të thjeshtë verbale se i përkasin besimit islam dhe nuk e jeton Islamin, një pjesë e madhe e tyre rrezikojnë të bien pa e kuptuar, në batakun e rrezikshëm të munafikllëkut, pra të hipokrizisë.

Sipas fesë sonë islame, një njeri quhet “munafik” në rast se, edhe pse deklaron se i beson kushtet e imanit, me dashje, me dëshirë dhe me ndërgjegje të plotë, i shpërfill këto kushte dhe zhvillon një aktivitet jetësor krejtësisht joislam. Pra, munafik quhet ai njeri që thotë se në shpirt është musliman, ndërsa me punë e vepra nuk i ngjason aspak muslimanit. Sa i përket ndëshkimit të munafikut në botën tjetër, paraprakisht mund të themi se do të jetë i tmerrshëm dhe i pamundur të shpjegohet me fjalë. Më mirë se kushdo tjetër, këtë na e tregon Kur’ani, në ajetin 145 të sures Nisa:

“(O ju njerëz!) Zhvishuni nga çdo dyshim e iluzion! Munafikët e kanë vendin në thellësitë e xhehenemit. As që bëhet fjalë që atyre t’iu ofrohet ndonjë

ndihmë a ndonjë shpëtim”

Ndërsa në ajetin 68 të sures Teube, vijon:

“Premtimi i prerë i Allahut për munafikët burra e gra e, jo vetëm për ta, por edhe për mohuesit (kafirë), është zjarri zhuritës i xhehenemit, prej nga ku nuk do të dalin në jetë të jetëve. Edhe ky (lloj ndëshkimi) është pak për ta. Allahu i ka zbuar ata nga mëshira e vet. I pasosur dhe në rritje progresive në jetë të jetëve, do të jetë edhe ndëshkimi i tyre”

Fatkeqësisht, ne po jetojmë në një kohë kur gjasat për të rënë në këtëatak – në batakun e munafëklëkut, që Zoti na ruajtë, janë të mëdha. Gati gati, ngado që të hedhim sytë, patjetër që do të ndeshemi me ndonjë njeri që, me fare pak hezitim, do të mund ta quanim ‘munafik’. Veset dhe fenomenet tejet negative që mbart ambienti që na rrethon, duhet të shkaktojnë shqetësim në zemrën e çdo muslimani të devotshëm. Sot, rëndom, shohim njerëz që nga njëra anë thonë se janë muslimanë, e nga ana tjetër i injorojnë e i shpërfillin si pa të keq, urdhëresat fetare dhe për këtë që bëjnë, as që i bren ndërgjegjja. Shohim muslimanë që i ngjisin vetes dhe grupit ku ata mendojnë se bëjnë pjesë, lloj lloj emërtimelesh, duke u bërë kështu

shkak që uniteti i umetit të Muhamedit (a.s.) të dobësohet. Shohim dhunime dhe krime nga më të tmerrshmet, që, fatkeqësisht dhe shpeshëherë, dikush i justifikon me qëllime të karakterit fetar. Shohim shpërdorimin dhe keqpërdorimin e pasurive morale e materiale të muslimanëve. Konsumimi i alkolit, lojrat e bixhozit, imoraliteti në kuptimin e ngushtë e të gjerë të fjalës si dhe shthurja, na janë ulur këmbëkryq deri edhe në gjirin e familjeve tona. Moralit të muslimanëve, çdo ditë e më tepër, po i krijohen të çara dhe kjo ndodh më së shumti, nga ndikimet e mediave vizive e të shkruara. Një dorë e padukshme dhe e mirëorganizuar, po e largon rininë tonë në përgjithësi, e atë muslimane në veçanti, nga faltoret, shkollat e puna si dhe po e shtyn, gati gati me përdhunë, këtë rini drejt mohimit të Zotit, paditurisë, dembelizmit, parazitizmit e imoralitetit. Në shumë shtëpi muslimanësh sot, libri islam në veçanti e ai kulturëformues në përgjithësi, po bëhet përherë e më pak i pranishëm e përherë e më pak i lexueshëm. Në jo pak shtëpi muslimanësh, jo vetëm që nuk bëhet fjalë për falje individuale apo kolektive të namazit, porse, po të pyeten të zotët “muslimanë” të shtëpisë se në cilin pozicion të shtëpisë është kibleja, ata jo që s’janë në gjendje të përgjigjen, porse të habitur ngrenë supet e rrudhin buzët e të lenë të kuptosh se ‘po kërkon qiqrra në hellë’. E, të mos flasim pastaj për mënyrën e veshjes e të paraqitjes në publik të nënave, grave, motrave e bijave tona muslimane. Në mesin e muslimanëve është rritur ndejshëm edhe numri i atyre që

mendojnë se, nëse nuk shtrojnë e nuk pijnë pije alkolike në një gosti, atëherë të tjerët do t’i etiketojnë si njerëz të mbetur prapa bote e jo të civilizuar, të padenjë të bëjnë pjesë në mesin e individëve të qytetëruar të Evropës së Bashkuar. Të mjerët ata, a thua se po të shtrojnë e të pinë alkol, dikush do të merrte mundimin e t’i dekoronte me ndonjë titull a çmim qytetarie apo intelektualiteti dhe fët e fët do t’i bënte nënshtetas europianë.

**Munafikët
meshkuj dhe mu-
nafiket femra janë
si dy pjesë të një të
tëre që plotësojnë
njëra tjetrën. Ata
bashkarisht propa-
gandojnë vlerat
negative dhe po
bashkarisht, për-
piqen të pengojnë
përhapjen e vlerave
pozitive; karakter-
istikë dalluese e
tyre është mungesa
e theksuar e
bujarisë. Ata e
harruan Allahun.
Nga ana tjetër, edhe
Allahu i la ata në
harresë. Një tjetër
cilësi e munafikëve
është edhe fësku.**

Shumë muslimanë, që Zoti ua ka bërë kismet të jenë, në mos të pasur, në gjendje goxha të mirë ekonomike, i bëjnë veshët e shurdhët kur u kërkohet të japin zekatin apo të kontribuojnë për hirë të Zotit, me mbështetje materiale për planet dhe projektet në të mirë të interesave të fesë e të muslimanëve.

A nuk janë të gjithë sa numëruam deri këtu shkëlqe të urdhëresave islame? A nuk konsiderohen se kanë tradhëtuar amanetin e Zotit, të gjithë ata njerëz që nga njëra anë, thonë se e besojnë Allahun, ndërsa nga ana tjetër veprojnë sikur Allahu të mos ekzistonte? A nuk e shpie kjo linjë e të jetuarit dhe të punuarit muslimanin drejtë munafëkllekut, apo thënë shqip, drejtë hipokrizisë?

Vini veshin se çfarë na thotë Allahu, në ajetin 142 të sures Nisa:

“Në fakt ajo që munafikët fshehin në mendje, por që nuk e shprehin me gojë, është se ata, sipas tyre, janë duke ia hedhur Allahut. Mirëpo, në fund fare, është Allahu Ai që do tua hedhë atyre. Ata në shpirtë ndjejnë një përtesë të madhe kur ngrihen për të falur namazin, porse interesi që të shihen prej të tjerëve do të ngrihen dhe ta falin atë. Por edhe atëherë kur duken se po bëjnë ibadet, ajo që ata bëjnë e që përpiqen t’ua shesin të tjerëve si ibadet, prapëseprapë, është e mangët e jo të plotë.”

Ndërsa në ajetin 67 të sures Teube, Allahu thotë:

“Munafikët meshkuj dhe munafiket femra janë si dy pjesë të një të tëre që plotësojnë njëra tjetrën. Ata bashkarisht

propagandojnë vlerat negative dhe po bashkarisht, përpiqen të pengojnë përhapjen e vlerave pozitive; karakteristikë dalluese e tyre është mungesa e theksuar e bujarisë. Ata e harruan Allahun. Nga ana tjetër, edhe Allahu i la ata në harresë. Një tjetër cilësi e munafikëve është edhe fësku (pra, kryerja në një masë të madhe deri në perversitet, e mëkateve)”

Kurse Pejgamberi ynë (a.s.) në një hadith që e gjejmë të transmetuar tek librat e Imam Buhariut dhe të Imam Muslimit, përmendet të ketë thënë:

Tre janë shenjat dalluese të një munafiku:

- *kur flet, gënjen,*
- *kur jep fjalën, nuk e mban dhe*
- *kur i jepet diçka në mirëbesim, e shkel amanetin”*

Ndërsa, në një tjetër hadith, edhe ky i transmetuar në dy burimet e sipërcituara, Pejgamberi (a.s.) ka thënë:

“Cilësitë që spikasin tek një munafik dhe që në njëfarë

mënyre na japin të drejtën ta etiketojmë mbartësin e tyre si të tillë, janë katër:

- *kur i besohet diçka, e shkel amanetin,*
- *kur flet, gënjen,*
- *kur jep fjalën, nuk e mban dhe*
- *kur konfrontohet, kur debaton apo edhe kur grindet me dikë, ndërmerr veprime ekstreme.*

Nëse njëra prej këtyre të katërtave – vijon hadithin Pejgamberi (a.s.), gjenden tek një njeri, atëherë ky njeri, deri kur të zhvishet prej saj, do të konsiderohet një njeri me prirje të forta për tu bërë munafek.”

Në përfundim, dua të shtoj se nëse do lexojmë me kujdes ajetet dhe hadithet që u sollën si më lart, në vëmendjen tuaj, do të mbërrinim në përfundimin se njerëzit me karakteristikat që do të përmendim më poshtë, janë ose munafikë realë ose janë munafikë potencialë, pra me prirje për tu bërë munafikë:

1- Ata që ngrihen ta falin namazin me përtesë. Se çfarë

janë ata që nuk falen asnjëherë apo që falin tek tuk ndonjë namaz xhumaje apo bajrami, këtë kam privilegjin t’ia lë për shqyrtim arsyetimit tuaj.

2- Ata që bëjnë ibadet për sy e për faqe të botës.

3- Ata që me fjalë e me vepra favorizojnë përhapjen e antivlerave dhe pengojnë vlerat.

4- Ata që tregohen

Në fakt ajo që munafikët fshehin në mendje, por që nuk e shprehin me gojë, është se ata, sipas tyre, janë duke ia hedhur Allahut. Mirëpo, në fund fare, është Allahu Ai që do tua hedhë atyre. Ata në shpirt ndjejnë një përtesë të madhe kur ngrihen për të falur namazin, porse interesi që të shihen prej të tjerëve do të ngrihen dhe ta falin atë. Por edhe atëherë kur duken se po bëjnë ibadet, ajo që ata bëjnë e që përpiqen tua shesin të tjerëve si ibadet, prapë-seprapë, është e mangët e jo të plotë.

Pejgamberi (a.s.) ka thënë: “Cilësitë që spikasin tek një munafik dhe që në njëfarë mënyre na japin të drejtën ta etiketojmë mbartësin e tyre si të tillë, janë katër:

-kur i besohet diçka, e shkel amanetin,

-kur flet, gënjen,

-kur jep fjalën, nuk e mban dhe

-kur konfrontohet, kur debaton apo edhe kur grindet me dikë, ndërmerr veprime ekstreme.

Nesë njëra prej këtyre të katërtave – vijon hadithin Pejgamberi (a.s.), gjenden tek një njeri, atëherë ky njeri, deri kur të zhvishet prej saj, do të konsiderohet një njeri me prirje të forta për tu bërë munafek.”

dorështërnguar, pra kurnnacë, kur u kërkohet të ndihmojnë financiarisht planet dhe projektet me karakter fetar. Ata që rrëmbehen me të gjithë qënien e tyre pas punëve e interesave të kësaj bote e që harrojnë Allahun.

5- Ata që gënjeshtren e kanë në majë të gjuhës.

6- Ata që nuk mbajnë fjalën dhe premtimin e dhënë.

7- Ata që kur u qëllon të konfrontohen, të debatojnë apo në ndonjë rast edhe të grinden me dikë tjetër, ndërmarrin ndaj atij tjetrit masa dhe veprime ekstreme që e tejkalojnë rëndësinë e çështjes.

Mu për këto sa thamë, bëjmë mirë t'i drejtohem ndërgjegjeve tona e t'i bëjmë thirrje vetes sonë që të mos bëhemi prej atyre që janë muslimanë thjeshtë deklarata verbale. Le ta demonstrojmë se jemi muslimanë edhe me punë e me vepra, jo vetëm në publik por, edhe aty ku nuk na sheh e dëgjon njeri. Le t'i lutemi Allahut që të na japë mençurinë, fuqinë dhe aftësinë që të qëndrojmë larg rrugës që i shpie njerëzit drejtë munafikllëkut real

apo edhe potencial. Le të merremi pak më tepër me punët dhe fatin tonë dhe ta largojmë merakun dhe kureshtjen se çfarë bëjnë të tjerët. Le t'i japim pak më tepër rëndësi pajisjes së fëmijëve tanë me edukatën e besimit, studimit dhe punës që na mëson Islami. Le të nxjerrim mësim nga shenjat që tregojnë zemërimin e Zotit; sepse, si asnjëherë tjetër, çdo ditë, ne po bëhemi dëshmitarë të ndodhive e fenomeneve nga më të çuditshme. Toka pa na rrëshqet nën këmbë, siç po ndodh në shumë zona të vendit tonë, ku erozioni po na e merr token e po na e shpie në det. Të vdekurit, në mes të një zallamahie të pa parë, po dalin nga varret e po shkartisen me njëri tjetrin. Ku i dihet, mbase Zoti ka dashur t'u japë një shenjë njerëzve jobesimtarë, duke ua ilustruar çastin e madh kur ne do të ngrihemi nga varret Ditën e Gjykimit.

Në përfundim, po e përsërisim edhe një herë se, në fund të fundit, pavarësisht se si na kanë vlerësuar njerëzit në këtë jetë, fatlumët do të jenë vetëm besimtarët punëmirë, ndërsa vulëhumburit do të jenë bash munafikët dhe mohuesit.

Poezi

Bukuria ndjek
Rikthimet në vetvete
E struket në retë e bardha
Si një fllad i lehtë muzgu.

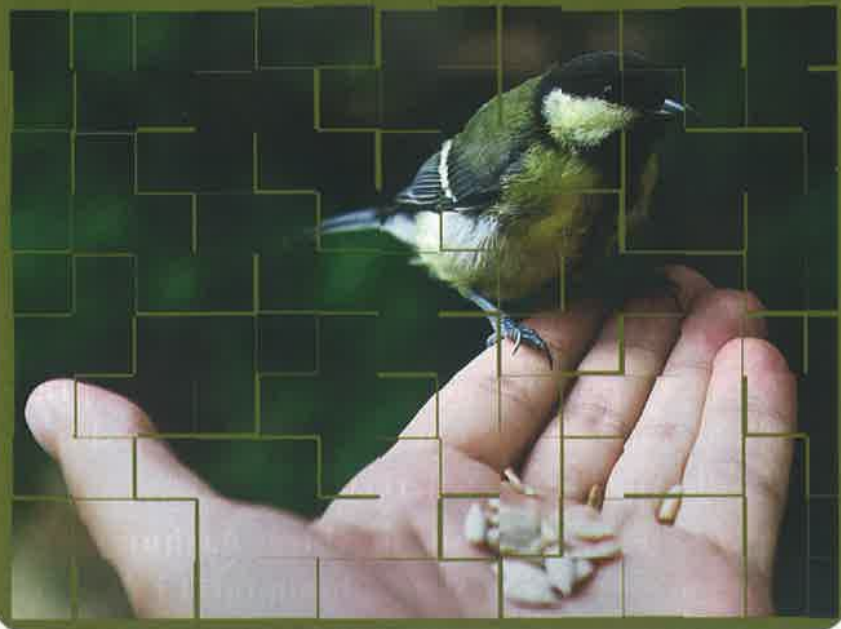
Çatia hapet
E magjia hyn brenda
Me pluskimet e saj të yjta.

Toka dashunon hapat e sigurtë
Qielli frymën e shenjtë
Në stinën e bukur të Qenies.

Fija e barit
Tek gjallnon vogëlsin
Shkelet nga përditshmënia.

Grafullojnë shëmbëlltyrat
Frymëmarrjet e fundit të një drite
Që banonte diku në fyt...
Në fytin e asaj bukurie të shëmtueme
Që m'ka vjedhun tansisht.

Mëshira

Allahu Teala i tha Musait (a.s.)

- Bëhu i mëshirshëm, në mënyrë që edhe unë të të mëshiroj. Unë jam shumë i mëshirshëm. Kush është i mëshirshëm edhe Unë e mëshiroj atë dhe e vendos në Xhennet, qofshin të lumtur të mëshirshmit. (Fethu'r-Rabbani, Sohbet 83)

Disa fjalë të Pejgamberit (a.s.) në lidhje me mëshirën:

Pejgamberi (a.s.) urdhëron e thotë:

- Kini mëshirë për të varfërit dhe të dobëtit në këtë botë që melekët të kenë mëshirë për ju dhe t'ju bëjnë dua për të mirë.

- Nuk ka mëshirë për të pamëshirshmit, pra Allahu nuk e mëshiron atë që nuk ka mëshirë dhe dhembshuri për njerëzit.

- Betohem për Allahun se askush nuk mund të futet në

Xhennet pa përjetuar dënimin me përjashtim të atyre që janë të mëshirshëm.

- Jini të mëshirshëm që të gjeni mëshirë, falni që të gjeni falje, fatkeqë janë ata që flasin kot, ata që i dinë gjynahet e tyre dhe nuk pendohen.

- Kur bëhet fjalë për mëshirë, dashuri dhe ndihmë mes njëri – tjetrit, besimtarët i sheh si një trup i vetëm, ashtu sikurse kur një pjesë e trupit sëmuret e të gjitha pjesët e tjera të tij e ndjejnë dhimbjen.

- Njerëzit e mirë të ummetit tim nuk futen në Xhennet se falin shumë namaz dhe se agjërojnë shumë por ato futen në Xhennet për pastërtinë e zemrave, për bujarinë e shpirtrave të tyre dhe për mëshirën që kanë ndaj të gjithë njerëzve; ata janë pjesë e mëshirës së Allahut dhe për këtë futen në Xhennet.

Pejgamberi ynë u thotë ashabëve të vet:

- Në Xhennet futet vetëm i mëshirshmi.

Ashabët thanë:

- Ej, Pejgamber i Zotit, ne të gjithë jemi të mëshirshëm.

Pejgamberi (a.s.) tha:

- Por mëshira juaj është vetëm për veten tuaj. Kurse mëshira e vërtetë duhet të jetë për të gjithë njerëzit. Në të vërtetë ai që ka mëshirë për të gjithë njerëzit është vetëm Allahu.

Përsëri në një hadith është thënë:

Allahu Teala për të plotësuar nevojat e njerëzve ka krijuar robër për të cilët nuk ka dënim në Xhehennem. Në ditën e gjykimit atyre u përgatiten kolltukë prej drite. Në kohën që njerëzit vihen në pyetje ata bisedojnë me Allahun.

Kush lëviz, kush ecën për të kryer një punë apo për të ndihmuar një vëllanë e tij mysliman, atij i jepet sevapi i muxhahidëve që luftojnë në rrugë të Allahut.

Kush e ndihmon një vëlla mysliman bëhet mik i ngushtë i Allahut. Atij që ia zgjidh problemin një vëllau mysliman dhe e gëzon atë, Allahu Teala i dhuron dy drita të shndritshme kur të kalojë në mahsher dhe sirat.

- Myslimani është vëlla i myslimanit, nuk e dhuron atë, por shpejton ta ndihmojë. Ai nuk e

poshtëron atë. Për të është haram ta dëmtojë atë në mall, gjak dhe nder.

Mëshira dhe Virtyti

Enes bin Maliku tha:

- Të gjithë gjithësinë e ka krijuar Allahu. Ai ua plotëson atyre çdo nevojë që kanë. Kush ndihmon më tepër robërit e tij për hir të Allahut, edhe Ai do t'i dojë aq shumë robërit e vet.

Sipas një gojëdhënë njehere Musa (a.s.) thoshte kështu në duanë e tij:

Allahu Teala më njoftoi me anë të vahjit që:

- Për mëshirën tënde ndaj krijesave të mia, për ndjenjat e tua të mëshirës dhe të dhembshurisë që ke në zemrën tënde si për njerëzit ashtu edhe për krijesat e tjera ty të bëj Pejgamber.

Allahu Teala thotë:

- Robërit e mi të virtytshëm kërkojini mes atyre që janë të mëshirshëm. Mbështetuni atyre pasi mëshirën time e kam vendosur tek ata. Mos kërkonit mëshirë tek shpirtat e ngurtë pasi tek ata unë kam vendosur vuajtjen. (Hadith kuds)

Pejgamberi (a.s.) tregon:

- Një herë një njeri po ecte në rrugë. E mori etja tmerrësisht. E shuajti etjen duke zbritur në një pus që gjeti aty. Sapo doli nga pusi vuri re një qen që po lëpinte buzët nga etja. "Edhe ky qen po plaska nga etja sikurse isha edhe unë," -tha me vete dhe zbriti përsëri në pus. Mbushi gojën me ujë. Më pas kur u ngjit sipër zbrazti ujin në shuplakat e veta dhe ia dha qenit për të shuar etjen. Kjo sjellje

Nuk ka mëshirë për të pamëshirshmit, pra Allahu nuk e mëshiron atë që nuk ka mëshirë dhe dhembshuri për njerëzit.

Kur bëhet fjalë për mëshirë, dashuri dhe ndihmë mes njëri – tjetrit, besimtarët i sheh si një trup i vetëm, ashtu sikurse kur një pjesë e trupit sëmuret e të gjitha pjesët e tjera të tij e ndjejnë dhimbjen.

u pëlqye nga Allahu prandaj atij iu falën gjynahet e kaluara.

Sahabët pyetën:

- O i Dërguar i Zotit a ka sevape edhe për të mirat që i kemi bërë gjithësisë?

Pejgamberi tha:

- Për çdo ndihmesë që i bëhet një krijese, ka sevape.

Dhembshuria dhe zhvillimi shpirtëror

Ibrahim Dussuki thotë:

- Nëse dikush nuk ka ndjenja mëshire dhe dhembshurie ndaj krijesave të Allahut ai nuk mund të ngjitet në majat që Zoti ka lartësuar.

Zhvillimi shpirtëror i një njeriu që nuk ndien dhimbje ndalet.

Tregojnë se një herë Musa (a.s.) kulloste delet. Ai asnjëherë nuk i godiste ato me shkopin e vet. Nuk i linte të uritura. Asnjëherë nuk i dhunonte.

Allahu Teala e vuri re dhembshurinë që tregoi Musai (a.s.) ndaj deleve dhe e bëri atë Pejgamber. Jo vetëm kaq, por foli me të.

Më pas ai u bë çoban i Beni Israilëve. Ai i shpëtoi ato nga shumë të këqija. Kush tregohet i dhembshur ndaj krijesave të Allahut ngrihet drejt lartësive... lartësive....

Përsëri Ibrahim Dussuki thotë:

- Asnjë njeri me një punë s'mund të arrijë pjekurinë që duhet derisa të dojë të gjithë njerëzit, të ushqejë për ta dhembshuri dhe të mbulojë gabimet e dukshme.

Kush pretendon se ka arritur pjekurinë me përjashtim të kësaj që tregova, menjëherë quhet gënjeshtar.

Murshidët pëlqejnë ata që janë të mëshirshëm, të moralshëm dhe të sjellshëm me ta, gjejnë qetësi.

Mutekebbirët nuk i duan njerëzit dorështrënguar, të pashpirt dhe me shpirt të keq, pasi tek ata nuk ka ndjenja mëshire.

Njerëzit vetëm sipas gradave të mëshirës së tyre qëndrojnë pranë Krijuesit.

Mëshira e Miqve të Ngushtë të Allahut

Pejgamberi (a.s.) ishte më i mëshirshmi i të gjithë njerëzve.

Ebu Bekri (r.a.) ishte më i mëshirshmi ndër sahabët. Netëve qante deri në mëngjes për falje të robërve që ngrinin krye ndërsa ditën çdo gjë që kishte ua shpërndante të varfërve. Ndihamonte njerëzit nga ana ekonomike. Në kohën e lirë vizitonte të sëmurët, gratë e mbetura të veja dhe jetimët. U plotësonte nevojat që kishin dhe i mbante afër. Megjithë dobësinë e tij fizike, ai dinte t'i falte mëshirë dhe dhembshuri këtyre punëve.

Rahman/ I Gjithmëshirshëm: Është një nga cilësitë e larta të Allahut.

Merhamet/ Mëshirë: Është cilësi e Enbijave

Merhamet/ Mëshirë: Është cilësi e Ashabëve

Merhamet/ Mëshirë: Është cilësi e Kibar-u ehlullah

Merhamet/ Mëshirë: Është cilësi e arifëve, të dashuruarve.

Njeriun e mëshirshëm e do Allahu.

Njeriun e mëshirshëm e do Pejgamberi (a.s.).

Pejgamberi (a.s.) ishte më i mëshirshmi i të gjithë njerëzve.

Ebu Bekri (r.a.) ishte më i mëshirshmi ndër sahabët. Netëve qante deri në mëngjes për falje të robërve që ngrinin krye ndërsa ditën çdo gjë që kishte ua shpërndante të varfërve. Ndihamonte njerëzit nga ana ekonomike. Në kohën e lirë vizitonte të sëmurët, gratë e mbetura të veja dhe jetimët. U plotësonte nevojat që kishin dhe i mbante afër. Megjithë dobësinë e tij fizike, ai dinte t'i falte mëshirë dhe dhembshuri këtyre punëve.

Njeriun e mëshirshëm e duan miqtë e ngushtë të Zotit.

Njeriun e mëshirshëm e duan të gjithë njerëzit.

Njeriun e mëshirshëm e do e gjithë gjithësia.

Ahmed er-Rufai thotë:

- Të ushqesh ndjenja dhembshurie për ihvanën, pra për

vëllezërit e fesë dhe të tarikatit është njëra prej rrugëve që të afron tek Allahu.

Hatem-i Esam thotë:

- O Bejazit, a është e vërtetë se u ke thënë muridëve: "Cili nga muridët e mi arrin deri te dera e Xhehennemit, i nxjerr robërit që do të vuajnë dënimin dhe vetë nuk e vuan atë nuk është muridi im".

Bejazit Bestami përgjigjet:

- Po ashtu është, edhe tani them se ai murid që ndalet në derën e xhehennemit dhe nuk ndërmjetëson për xhehennemliun, e hedh veten në xhehennem dhe atë nuk e vendos në xhennet ai nuk është më muridi im.

Masa e mëshirës

Myslimanizmi është fe e mëshirës dhe e dhembshurisë. Qenia e personit i mëshirshëm është tregues i pjekurisë së tij. Të trajtosh gjithë gjithësinë me mëshirë dhe dhembshuri është urdhër i Allahut të Lartë. Morali Islam na mëson se çdo njeri, kafshë apo krijesë tjetër duhet të jetë i mëshirshëm dhe jo zemërgur.

Pejgamberi (as) thotë:

- I mëshirshmi nuk është i mëshirshëm vetëm ndaj vetes së tij. I mëshirshmi është si ai që është i mëshirshëm ndaj vetes së vet ashtu edhe ndaj të tjerëve. Të qenurit "të mëshirshëm" ndaj vetvetes do të thotë lënia mënjanë e gjynaheve, shmangia nga veset e këqija duke u penduar dhe shpëtimi nga dënimi i Allahut duke iu përkushtuar me adhurim. Ndërsa të qenurit e personit i mëshirshëm ndaj të tjerëve do të thotë mosmundimi i vëllezërve të tjerë myslimanë sido që të jetë puna. Myslimani është ai nga dora

dhe gjuha e të cilit askush nuk ka asnjë dëm..

Meditimi i Ebu Bekr es-Siddik-ut

Një ditë Pejgamberi (a.s.) tha:

- O Ebu Bekir meditimi yt i një ore është më me vlerë se adhurimet shtesë të të tjerëve, të bëra për shtatëdhjetë vjet.

Përsëri në një kohë tjetër iu drejtua një sahabije tjetër:

-Meditimi yt i një ore është më me vlerë se adhurimet nafile që bëjnë të tjerët për një vit.

Pejgamberi (a.s.) meqenëse i dinte llojet e meditimeve, shkallën dhe mënyrën e të menduarit të njerëzve me të cilët jetonte, u jepte përgjigje të tilla.

Ebu Bekri mendonte:

- O Zoti im! Ma zmadho dhe

ma zgjero trupin tim në atë mënyrë që ai të mbushë xhehenemin (e di që urdhri yt është i prerë; ata që janë për xhennet, shkojnë atje, ndërsa ata që janë për xhehenem, shkojnë në xhehenem). Asnjë rob që ngre krye të mos hyj në xhehenem!

Një bisedë e Sulltanit Arif Bejazit Bestami me Ebu Hafs Haddad:

Ebu Jezid Bestami për të mësuar disa veçori vjen për një vizitë tek i dituri i kohës. Mes tyre zhvillohet kjo bisedë:

Bejazit Bestami i drejtohet duke i thënë:

- Ti puth këmbët. Bëj dua për mua. Halli i Ebu Hafsës është i madh.

- Me duanë time halli yt nuk gjen prehje.

- Cili është halli yt, thuaje ti dhe t'i gjejmë një zgjidhje.

- Vallë si do të jetë gjendja e

ka q adhuruesve në ditën e gjykimit? Ky është halli im.

- Ç'të duhet ty halli i njerëzve?

- Si ç'më duhet mua? Fara e natyrës sime është brymosur me

ujin e dhembshurisë. Dënimi i të gjithë njerëzve të xhehenemit më është ngarkuar mua; nëse ata falen, edhe unë gëzohem dhe shpëtoj.

Më pas Bejazit Bestami thotë:

- Kuptova që e fshehta e gradës së diturisë qenka në një kuptim tjetër. Virtyti nuk arrihet me shkencë, as me shumicë veprash, por me adhurim të Krijuesi i Lartë dhe përkushtim ndaj Tij.

Kurse në fakt, në dukje Ebu Hafs ishte një njeri i zakonshëm, një hekurpunues i varfër.

Mëshira e miqve të ngushtë të Allahut është e pafundme.

Në çdo kohë dhe periudhë ka pasur nga ata që nuk i kanë dashur të mëdhenjtë, bile edhe i kanë ofenduar. Në kohën e Muhjitin Arabit një njeri iu bë armik pikërisht këtij miku të ngushtë të Zotit. Pas namazeve ai e kishte bërë si zakon ta mallkonte dhjetë herë. Pas disa vitesh ky njeri vdes. Në xhenazën e tij kishte marrë pjesë edhe Muhjittin Arabi. Ai i ishte lutur Zotit që ta falte. Pas varrimit Muhjittin Arabi shkoi në shtëpinë e një miku të tij dhe pasi bëri një vizitë të shkurtër u nda duke buzëqeshur. Më pas ai e tregon:

- Isha betuar që të mos haja dhe pija derisa të falej personi që më kishte mallkuar çdo ditë pas namazeve që falte. Prandaj prita deri tani pa u interesuar për asgjë. Kisha shtatëdhjetë mijë fjalë të

Myslimanizmi është fe e mëshirës dhe e dhembshurisë. Qenia e personit i mëshirshëm është tregues i pjekurisë së tij. Të trajtosh gjithë gjithësinë me mëshirë dhe dhembshuri është urdhër i Allahut të Lartë. Morali Islam na mëson se çdo njeri, kafshë apo krijesë tjetër duhet të jetë i mëshirshëm dhe jo zemërgur.

dëshmisë dhe sevapin e tyre ia dhurova atij personi.

Faleminderit Zotit që ia fali gjynahet e tij duke pranuar lutjet e mia. Meqenëse edhe dëshira ime m'u realizua tani mund të ha lirisht.

Mëshira e Allahut është e pafundme. Kemi pasur një mik të ngushtë nga Kajseri. Herë pas here flisnim dhe bisedonim. Ishte nga besimtarët. Ishte nga ata që preheshin përherë në qetësi. Ishte i dashur dhe i mëshirshëm.

Kaloi një kohë e gjatë pa u takuar. Kur u takuam para pesë vitesh ishte shumë i mërzitur. E pyeta:

- Vëllai im! Si është puna, ç'të shqetëson? Ai u përgjigj:

- Halli im është nga hallet më të mëdha. Tek unë s'ka mbetur më ndjenjë mëshire. Pothuajse me të gjithë jam bërë armik. Punoj keq dhe me të padrejtë. Mendimet e mia kanë ndryshuar shumë. Tek unë s'ka më asnjë ndjenjë dhembshurie për robërit e Zotit dhe gjithësinë.

U shkatërrova, mendoni pak edhe për gjendjen time të vuajtur. Gjeni një zgjidhje.

Atij iu tha se është një mirësi

e madhe që njeriu të dijë sëmundjen e tij sepse ai që di gabimin e vet përpiqet ta fshijë atë. Padyshim që ndryshimi i gjendjes së njeriut është rezultat i një gjynahu të bërë me vetëdije apo pa vetëdije. E këshilluan të vazhdojë pendimet në kohën e seherit.

Afërsisht para një viti e gjysëm na u krijua mundësia të shihemi përsëri. Allahu e kishte falur dhe ia kishte kthyer gjendjen e tij të mëparshme.

Kur u pyet se si ishte ai tha:

- Faleminderit Zotit që më ktheu gjendjen time të mëparshme.

Ishte shumë i gëzuar.

“Zoti ynë! Pasi të na drejtosh në rrugë të drejtë mos na i shtrembëro zemrat, na dhuro mëshirë nga ajo e Jotja, padyshim që je Ti që dhuron pafundësisht.” (Al-i Imran; 8)

Përktheu: **Evans Drishti**

Pejgamberi (a.s.)
thotë:

- I mëshirshmi nuk është i mëshirshëm vetëm ndaj vetes së tij. I mëshirshmi është si ai që është i mëshirshëm ndaj vetes së vet, ashtu edhe ndaj të tjerëve. Të qenurit “të mëshirshëm” ndaj vetvetes do të thotë lënie mënjane e gjynaheve, shmangie nga veset e këqija duke u penduar dhe shpëtim nga dënimi i Allahut duke iu përkushtuar me adhurim. Ndërsa të qenurit e personit i mëshirshëm ndaj të tjerëve do të thotë mosmundimi i vëllezërve të tjerë myslimanë sido që të jetë puna. Myslimani është ai nga dora dhe gjuha e të cilit askush nuk ka asnjë dëm.

Qetësia shpirtërore dhe ngushëllimi që të fal besimi

Qoftë në kohët kur na rrethon rehatia, ashtu edhe në ditët kur jemi përballë vështirësish të ndryshme, besimtari duhet të shkojë një jetë prej robi të bindur, me zemër të qetë dhe në prehje shpirtërore duke shprehur me zemër pëlqimin ndaj vendimit hyjnor, mbështetjes dhe dorëzimit ndaj caktimit të Allahut.

Në të vërtetë, asnjë gjë nuk duhet parë në thelb si begati apo si fatkeqësi. Ashtu sikurse rryma elektrike në varësi të marrësit nganjëherë vlen që të nxehë dhe herë të tjera të ftohë, edhe perceptimi njerëzor, që është në pozitën e marrësit, mund t'i shndërrojë situatat me të cilat përballohet në dhunti apo disfatë për vetveten. Personi që nuk e ka pastruar egon dhe zemrën e tij është si një aparat i prishur që begatitë e Allahut i kthen në disfatë për të, e mirësitë që i dhurohen i shndërron në një barrë për në botën tjetër.

Allahu i Lartësuar, i cili e ka dërguar çdo njerin prej njerëzve në këtë botë-mësonjëtoje për ta sprovuar, ashtu siç i ka dhënë atij një sërë mundësish dhe begatish, e ka ngarkuar edhe me disa privime dhe vështirësi për të përballuar. Sa do të rënda dhe të vështira të jenë këto privime dhe vështirësi, besimtari i vërtetë duhet të jetë përherë në përpjekje të vazhdueshme që t'i kalojë ato duke u veshur me cilësitë e durimit, mbështetjes te Zoti (tevekkul) dhe dorëzimit ndaj caktimit hyjnor duke mos shprehur

asnjë shenjë kundërshtimi a pakënaqësie. Qoftë në kohët kur na rrethon rehatia, ashtu edhe në ditët kur jemi përballë vështirësish të ndryshme, besimtari duhet të shkojë një jetë prej robi të bindur, me zemër të qetë dhe në prehje shpirtërore duke

shprehur me zemër pëlqimin ndaj vendimit hyjnor, mbështetjes dhe dorëzimit ndaj caktimit të Allahut.

Feja Islame na urdhëron që jetën ta pranojmë ashtu siç është dhe t'i përballojmë vuajtjet dhe mosarritjet me durim dhe pranim të caktimit hyjnor, ndërsa begatitë që na dhurohen t'i pranojmë si robër falënderues. Për shembull, si mund të ngushëllohet njeriu që ka lindur i çalë dhe jeton duke mos pasur një pjesë të madhe mjetesish jetese, duke u nisur vetëm nga aspekti llogjik? Në qoftë se ai jepet vetëm pas një bote kalimtare me të vërtetë që e ka të vështirë të gjej ngushëllim. Po qe se ai është një besimtar që beson se kjo botë është kalimtare, ndërsa jeta pas vdekjes është e përhershme, do të vjelë frytet e shpërblimit hyjnor duke i kujtuar përherë vetvetes se privimet e kësaj bote do t'ia pakësojnë barrën e përgjegjësive në botën tjetër. Zemra e tij do të zbrazet nga brenga dhe pikëllimi e do të mbushet me prehje shpirtërore. Kështu ai do t'i shndërrojë privimet në një burim fitimesh hyjnore në sajë të durimit, mbështetjes te Zoti dhe pëlqimit me caktimin hyjnor. Pa dyshim që personat, zemrat e të cilëve janë të zhveshura nga kjo konsistencë, nuk shpëtojnë nga kthetrat e krizave dhe shqetësimeve shpirtërore.

Në të vërtetë, asnjë gjë nuk duhet parë në thelb si begati apo si fatkeqësi. Ashtu sikurse rryma elektrike që në varësi të marrësit nganjëherë vlen të nxehë dhe

herë të tjera të ftohtë, edhe perceptimi njerëzor, që është në pozitën e marrësit, mund t'i shndërrojë situatat me të cilat përballohet në dhunti apo disfatë për vetveten. Personi që nuk e ka pastruar egon dhe zemrën e tij është si një aparat i prishur që begatitë e Allahut i kthen në disfatë për të, e mirësitë që i dhurohen i shndërron në barrë për në botën tjetër. Në të kundërt, një njeri i pajisur me zemër të paqtuar dhe moral të lavdërueshëm, nëpërmjet durimit, falënderimit, mbështetjes te Zoti dhe dorëzimit ndaj caktimit hyjnor, mund ta shndërrojë atë në kapital për botën tjetër. Për shembull, kur një besimtar sëmuret apo i bie mbi kokë ndonjë fatkeqësi, ai pastrohet nga mëkatet që ka bërë ashtu sikurse zhvishet pema nga gjethet ditëve të vjeshtës, duke hyrë në strehën e durimit dhe mbështetjes tek Zoti me një gjendje shpirtërore që do të shprehej me këto fjalë "O Zoti im, kjo sprovë erdhi prej Teje, unë jam i kënaqur me caktimin Tënd!" ashtu sikurse na rrëfen hadithi fisnik i profetit Muhammed. Po aq e vërtetë është se ai do të përballlet me një dëm tjetër të madh në botën tjetër, përveç vështirësisë që po përjeton, nëse reagon me një gjuhë që të kujton fjalët "Ku më gjetën mua këto fatkeqësi, dreqi e marrtë!".

I Dërguari i Allahut ka thënë kështu: "Gjendja e besimtarit është për t'u pasur zili dhe për t'u admiruar, sepse çdo situatë me të cilën përballlet kthehet në një pretekst mirësie për të. Vetëm tek besimtarët mund të bëhet fjalë për një gjë të tillë. Kur gëzohet, falënderon Zotin dhe kjo shndërrohet në mirësi për të. Kur e gjen ndonjë fatkeqsi duron, edhe kjo shndërrohet në mirësi për të." (Muslim, Zuhd, 64)

Një njeri që përjeton dëmtime të rënda fizike apo që përballlet me mosarritje jetike në këtë botë, posedon shumë rrugë ngushëllimi në sajë të besimit që ka ndaj Allahut, sepse ai e ka kuptuar fort mirë se begatitë që Zoti ynë ua dhuron robërve të tij nuk janë (Zot na ruaj nga këto mendime!) borxhe që Allahu ua ka krijesave. Ky besimtar që posedon një zemër të kulturuar me ndjenjën e besimit, ngushëllohet duke mbajtur ndër mend shpërblimin hyjnor që do të marrë, nëse e meriton këtë, për shkak të privimeve dhe mosarritjeve në këtë botë. Meqënëse ai e di fort mirë se caktimi hyjnor (kaderi) është i panjohur për mendjet njerëzore, e lehtëson ndërgjegjen e tij duke ia lënë në dorë Allahut urtësinë e vuajtjeve dhe fatkeqësive që po përjeton. Ai kapet fort pas urtësisë fetare që na mëson se në çdo situatë ka një mirësi për besimtarët. Allahu i lartësuar kërkon prej nesh të meditojmë mbi këtë pikë që Ai na shpall kur thotë:

"...Diçka që nuk e pëlqeni mund të jetë një

burim mirësie për ju. Po ashtu, një gjë që ju e dëshironi mund të jetë në dëmin tuaj. Allahu i di këto gjëra, ju nuk i njihni ato."(el-Bekare, 216)

Ta ketë kënda diçka apo mos ta ketë është një ndjesi që përftohet sipas kushtëzimeve. E mira apo e keqja, përfitimi apo dëmi nuk mund të përcaktohen vetëm duke marrë për bazë këso ndjesish. Për të kuptuar nëse një gjë është në të mirën apo në të keqen tonë, duhet t'i dimë fundin. Kështu që edhe në hadithin fisnik thuhet se: "Vlera e vërtetë e punëve matet sipas rezultatit" (Buhari, Kader 5; Rikak 33). Ta dish fundin e vërtetë të një pune është atribut ekskluziv i Allahut të lartësuar tek i Cili do të paraqiten të gjithë punët, aktet dhe veprat.

Allahu i Lartësuar që është krijuesi i të gjithë krijesave dhe njohësi i çdo gjëje, lëshon urdhëresa me anë të të cilave robërit e Tij fitojnë grada dhe në sajë të të cilave mund të fitojnë xhennetin dhe momentin e takimit me Allahun, por edhe cakton ndalesa që u mundësojnë atyre të ruhen nga të këqijat dhe i sprovon ata në mënyra të ndryshme. Por shumëkush mbytet në detin e pandehmave të llojlloshme meqënëse nuk arrin ta zgjidhë urtësinë e atyre që ndodhin për shkak të indiferencës që ka treguar ndaj mësimave të fesë. Zoti ynë i lartësuar e shpreh kështu këtë gjendje shpirtërore të njeriut:

"Kurdoherë që Zoti e begaton njeriun me mirësi të shumta që ta sprovonjë ai thotë, "Zoti im më ka vlerësuar". Sa herë që ia pakësojmë begatitë që ta sprovonjë, njeriu thotë, "Zoti im nuk më jep rëndësi mua!"(el-Fexhr, 15-16)

Njeriu indiferent që ia ka dorëzuar veten egos, lumturohet dhe gëzohet përballë begative kalimtare duke e harruar urtësinë e sprovimit. Për shkak të këtyre mirësive kalimtare ai as që e çon ndër mend faktin që në këtë mënyrë mund të bjerë brenda

fatkeqësish shpirtërore, pra mund të mashtrohet me shijet kalimtare të kësaj bote dhe kështu të humbasë përfitimin e vërtetë që është ai i botës së përtejme. Pa llogaritur aspak përgjegjësinë e tij, noton në kënaqësitë e kësaj bote dhe në argëtime, zhytet në prepotencë dhe ngatërresa, dhe për këtë arsye duke qenë mosmirënjohës ndaj mirësive të Zotit të tij, mbërthehet në rrjetën e krizës shpirtërore.

Në qoftë se begatitë e kësaj bote i pakësohen, pa marrë parasysh urtësinë dhe pa medituarr rreth saj, preket në shpirt dhe lëshon fjalët “Zoti im nuk ka konsideratë për mua!”. Mirëpo ashtu sikurse në çdo situatë tjetër, edhe ndaj begatisë duhet falënderuar përderisa edhe ajo është shkak sprovimi. Kështu ai që tregon durim, do të gëzojë shpërblime hyjnore të mëdha. Nëse mirësitë e kësaj bote do t’i shtoheshin, mbase ato do të shndërroheshin në fatkeqësi për të. Për këtë arsye nuk duhet të harrojmë asnjëherë se e ardhmja është e panjohur për ne dhe se është i domosdoshëm të jetuarit me zemër të kënaqur ndaj caktimit hyjnor.

Nga ana tjetër, Zoti ynë na ka dhuruar edhe shumë mirësi të tjera të cilat nuk i marrim parasysh. Që t’i shohim ato me sytë e zemrës duhet që vështirimin tonë ta kthejmë nga kënaqësitë ndjesore drejt mirësive më të larta. Për shembull nëse i thuhet një njeriu që e ka zënë një sëmundje e pashërueshme: “Po qe se e jep pasurinë tënde, do të shërohesh!”, ai e jep atë menjëherë pa ngurruar, madje është gati të marrë hua që të shpëtojë. Po ashtu nëse i thuhet një njeriu të dhënë pas pasioneve të kësaj bote: “M’i jep dy sytë tuaja në këmbim të gjithë kënaqësive të kësaj bote”, ai menjëherë do ta refuzojë këtë propozim. Për fat të keq, shumë njerëz sot tregohen indiferentë ndaj begative të panumërueshme që u ka dhuruar Allahu. Për shkak të këtij gjumi të rëndë të indiferencës, Zoti ynë urdhëron e thotë: **“Ata që falënderojnë nga robërit e Mi janë të paktë në numër.”** (Sebe, 13)

Këtu duhet të pohojmë se, megjithë pranimin e faktit se çdo situatë në të cilën përfshihet njeriu përbën një sprovë për të, në përgjithësi sprovimi i begative

është më i rëndë se sprovimi i privimeve, sepse ndërsa është tepër e vështirë ta pengojmë egon tonë të azdiset përballë shumëllojshmërisë së mirësive të kësaj bote, në situatat privuese, kjo është më e lehtë. Ky konstantim vlen edhe për vitet e rinisë, e cila është një stinë e vështirë për të mbjellë dhe kultivuar në të orientimin drejt së vërtetës dhe punëve të mira për shkak të ndjenjave epshore të fuqishme. Për këtë arsye, ta orientosh vetveten dhe të përvijosh rrugën e veprave të mira në kohë të pasurisë dhe viteve të rinisë është më me vlerë përpara Zotit.

Në këtë çështje Allahu i lartësuar sjell si shembull rastin e Karunit, i cili kur u zhyt në detin e begative të kësaj bote, nisi të kundërshtonte urdhrat e Zotit, si edhe të turmës së njerëzve që ia kishin zili pasuritë. Në ajetin fisnik thuhet:

“Kur ja Karuni që del para popullit i mbuluar nga luksi. Ata që dëshirojnë jetën e kësaj bote thanë: “Ah sikur ta kishim edhe ne atë pasuri që ka Karuni. Me të vërtetë ai posedon një pushtet të madh!”. Kurse ata, të cilëve u është dhënë urtësia thanë: “Vaj halli për ju! Për ata që besojnë dhe kryejnë vepra të mira, shpërblimi i Allahut është më i mirë. Atë shpërblim do ta gëzojnë vetëm durimtarët.”

Më në fund Ne edhe Karunin, edhe sarajin e tij e kthyem përposh. Tashmë ashtu sikur se nuk ka kënd që ta ndihmojë përveç Allahut, ai nuk është më as nga ata që mund ta shpëtojnë vetveten. Ata që jo më larg se dje dëshironin ta kishin pozitën e tij nisën të thonë:

“Mjerë ne! Pra Allahu u dhuron pak ose shumë begati të kësaj bote atyre që dëshiron prej robërve të Tij... Po qe se nuk do të qe dëshira e Allahut edhe ne do të kishim mbetur trokë. Pra nuk paska shpëtim për mohuesit!” (el-Kasas, 79-82)

Islami na shpall me një gjuhë të qartë se zbatimi i disa urdhërësave fetare dhe largimi nga disa ndalesa është i vështirë dhe i dhimbshëm. Por Allahu i lartësuar ka fshehur brenda tyre urtësi të atilla, që e shndërrojnë në asgjë vështirësinë gjatë zbatimit të tyre dhe ithtimën

Këtu duhet të pohojmë se, megjithë pranimin e faktit se çdo situatë në të cilën përfshihet njeriu përbën një sprovë për të, në përgjithësi sprovimi i begative është më i rëndë se sprovimi i privimeve, sepse ndërsa është tepër e vështirë ta pengojmë egon tonë të azdiset përballë shumëllojshmërisë së mirësive të kësaj bote, në situatat privuese, kjo është më e lehtë.

Kur besimtari i pranon me këtë ndjenjë dhe llogjikë ato që ndodhin përreth tij, sheh se vendimi rreth disa shfaqjeve të jashtme ndryshon me kalimin e kohës dhe merr mësim prej tij.

Ndoshta për personin që beson në ekzistencën e kësaj bote dhe i ka privuar vetvetes besimin në botën e përtejme nuk mund të ketë mundësi ngushëlluese, por për besimtarin e vërtetë aspektet ngushëllonjëse dhe kompesuese janë të shumta.

e kthejnë në ëmbëlsi. Për shembull vendimet e marra gjatë Paqes së Hudejbijes, në dukje ishin kundër interesave të myslimanëve, thua se ata pranuan disfatën duke qënë në të vërtetë më të fortë dhe ngadhnjmtarë si ushtri. Për këtë arsye ashabët nuk dëshironin ta pranonin marrëveshjen. Por me kalimin e kohës u pa se kjo marrëveshje që në shikim të parë dukej si disfatë dhe shtypje, në të vërtetë, paskësh qenë një triumf dhe ngadhënjim...Kjo për këto arsye:

Gjatë periudhës së paqes për kumtesën islame u hapën shtigje dhe mundësi të reja për t'u përhapur. Falë kësaj myslimanët nisën të kontaktojnë më shpesh me mushrikët, me ç'rast u komunikonin mësimet e fesë islame. Ata që e fshihnin deri ato ditë besimin e tyre nisën ta shpallin lirisht. Mekasit, informoheshin rreth jetës dhe veprimtarisë së profetit Muhammed (a.s.), rreth mrekullive të tij, moralit të tij të pasqorë dhe udhës së tij të bukur, dhe në fund duke ju zbutur zemrat përfundimisht pranonin besimin islam. Brenda periudhës kohore prej dy vjetësh numri i të myslimanizuarve, krahasuar me numrin e myslimanëve të këtyre 19 vjetëve që kishin kaluar nga fillimi i shpalljes deri në Paqen e Hudejbijes ishte disafish më i madh. Ushtria islame prej 1400 vetësh që kishte bërë përpara drejt Hudejbijes, kur do të marshonin drejt Mekkes dy vite më pas, do të përbëhej prej dhjetë mijë personash, ndërsa sipas një raportimi tjetër prej rreth dymbëdhjetë mijë vetësh. (Hejthemi, VI, 170; Ibn Hisham, III, 372)

Kur besimtari i pranon me këtë ndjenjë dhe llogjikë ato që ndodhin përreth tij, sheh se vendimi rreth disa shfaqjeve të jashtme ndryshon me kalimin e kohës dhe merr mësim prej këtij vrojtimi. Ashtu sikurse e tregon Allahu i lartësuar në Kur'an, rrëfimi i Musait me Hizrin përbën shembullin më të qartë dhe të gjallë të kësaj të vërtete. Kështu megjithëse akti që kreu Hizri, duke ia shpuar anijen të varfërit, i cili i kishte marrë për t'i kaluar në anën tjetër të lumit pa u kërkuar para, mund të duket si mosmirënjohje, më pas u kuptua se ai në të vërtetë ishte një vepër e saktë dhe

e mirë, sepse mbreti despot i atyre anëve i shtinte në dorë të gjithë anijet pa të meta. Duke i shkaktuar një dëm të riparueshëm anijes Hizri e shpëtoi atë nga lakmia e mbretit grabitqar. Edhe të zotët e anijes pasi e riparuan këtë të metë në anije, vazhdonin të siguronin jetesën e tyre duke punuar me të.

Në vazhdim të udhës Musau dhe Hizri takuan një djalosh. Hizri e mbyti atë menjëherë. Musai i tha: **"...a more një jetë të pafajshme që nuk e meritonte të vdiste për shkak të një jete tjetër të humbur? Me të vërtetë kreve një vepër shumë të keqe!"** (el-Kehf, 74) Urtësinë e këtij akti Hizri e shpjegoi me këto fjalë: **"Prindërit e atij djaloshi qenë besimtarë të mirë. Pata frikë se ai do t'i detyronte ata drejt mosbindjes dhe mosbesimit!"** (el-Kehf, 80)

Me këtë përgjigje Hizri (a.s.) i shpjegoi Musait (a.s.) se një vepër që në dukje mund të dukej e gabuar, në thelb mund të ishte e drejtë. Djaloshi kur të rritej do të bëhej kundërshtonjës i dispozitave fetare, ndërsa prindërit e tij ishin besimtarë të drejtë. Kështu ai do t'i mundonte ata në mënyrë që të dilnin kundër urdhrave të Zotit. Me këtë akt kërkuam nga Zoti që në vend të tij t'u falte një fëmijë më të mëshirshëm.

Një ngushëllim tjetër për këtë na mëson edhe profeti ynë kur i përgëzon me xhenet prindrit të cilëve u vdes fëmija në moshë të re dhe bëjnë durim. (Buhari, Ilm, 36; Muslim, Birr, 152)

Ndoshta për personin që beson në ekzistencën e kësaj bote dhe i ka privuar vetvetes besimin në botën e përtejme nuk mund të ketë mundësi ngushëlluese, por për besimtarin e vërtetë aspektet ngushëllonjëse dhe kompesuese janë të shumta. Për shembull një njeri që humb dritën e syve gjen prehje shpirtërore të këto fjalë të të Dërguarit të Allahut (a.s.):

"Allahu i lartësuar urdhëron e thotë: Robi që bën durim atëherë kur Unë për sprovë ia marr dritën e syve, do t'i dhuroj xhennetin kundrejt syve të humbur." (Buhari, Merda, 7)

Islami, me mësimin e tij se vuajtjet që përballohen me durim në të vërtetë do të bëhen shkak që individit

t'i fshihen mëkatet e bëra ose t'i rriten gradat shpirtërore, përbën një burim të pashtershëm ngushëllimi. Pejgamberi Muhammed (a.s.) shprehet kështu:

“Çdo gjë nga vuajtjet me të cilat përballohet muslimani siç janë lodhja, sëmundjet e njëpasnjëshme, brenga, pikëllimi, madje deri te gjembi që i shpon këmbën, Allahu i ka kthyer në pretekste që t'ia fshijë mëkatet që ka bërë.” (Buhari, Merda, 1, 3; Muslim, Birr, 49)

“Problemet që kalon personalisht, familja dhe fëmijët dhe pasuria e tij nuk do të kenë të sosur deri sa një besimtar apo besimtare të takohen me Allahun duke qënë i pastruar nga mëkatet që ka bërë.” (Tirmidhi, Zuhd, 57)

“Nëse një besimtar e zë sëmundja dhe Allahu më pas i jep shërimin, kjo sëmundje është mbulesë për mëkatet që ka bërë në të kaluarën dhe këshillë për pjesën tjetër të jetës që i ka mbetur.” (Ebu Davud, Xhenaiz, 1/3089)

Por duhet të tregojmë kujdes. Këto të vërteta që shprehen kaq lehtë me fjalë është vështirë t'i hedhësh në jetë. Duhet të shmangemi nga pohimi para kohe apo sa për të kaluar rradhën i këtyre shprehjeve dhe të ngjashmeve me to, të mbërthyer nga një pandehmë e neftsit apo me dëshirën e imitimit të së mirës, që pohohen kur pjekuria e neftsit ka mbërritur shkallën e “pëlqimit” (radije), sepse,

në këtë rast, ato shndërrohen në një pohim që, nëse Allahu dëshiron ta sprovtojë robin e Tij në është i sinqertë apo jo në ato që thotë i dërgon sprovë që kur përballen me to shumëkush mbetet në mes të rrugës së edukimit shpirtëror.

Po kështu sprovë e besimit të magjistarëve, të cilën Allahu na e ka rrëfyer në librin e Tij që të marrim mësim prej saj, është një rast i rrallë. Faraoni u pat thënë: **“... Betohem se do t'ua pres në mënyrë diagonale këmbët dhe duart tuaja dhe do t'ua var në degët e pemëve të hurmave. Kështu, do ta**

kuptoni se dënimi i kujt është më i ashpër dhe zgjat më tepër” (Taha, 71) magjistarëve që iu dorëzuan Allahut përballë mrekullive të treguara prej Tij. Edhe ata i'u patën përgjigjur kështu faraonit, duke bërë një krahasim midis kësaj jete kalimtare me jetën tjetër të përhershme: **“Ne kurrë nuk do të parapëlqenim ty përpara këtyre mrekullive të qarta që na erdhën dhe përpara (Zotit tonë) që na ka krijuar. Merr cilin vendim të duash për ne. Ti mund të gjykosh vetëm në këtë botë!”** (Taha, 72) Kur Faraoni urdhëroi zbatimin e urdhrit që kishte dhënë, magjistarët iu drejtuan me këtë lutje Allahut, në mënyrë që besimi i tyre të mos lëkundej: **“...O Zoti ynë! Derdh durimin mbi ne dhe na i merr shpirtat tanë si mysliman!”** (el-A'raf, 126)

Ngushëllimi i tyre më i madh ishte shpërblimi që Allahu u ka premtuar atyre që vdesin me zemrën plot besim. Duke e pritur me durim fatkeqësinë që u kish rënë përsipër ata bënë që ajo të shndërrohej në kapitalin e tyre për botën tjetër.

Nga ana tjetër, njeriu që përballlet me humbjet në këtë botë, duhet të gjejë ngushëllim duke menduar për vuajtjet që kanë hequr pejgamberët, rrëfimi i të cilëve gjendet në Kur'an. Ai duhet të meditojë për vështirësitë e shumta dhe të mëdha që pati përjetuar Zotëria i botëve, i cili është edhe modeli i bashkësisë së tij të besimtarëve.

Abdullah bin Mesudi tregon:

Shkova tek Profeti (a.s.). Atë e kishin kapur ethet e malaries. I thashë:

O i Dërguari i Allahut! Të paska zënë një malarie e rëndë.

Po,- m'u përgjigj. – Jam duke vuajtur nga kjo sëmundje sa për dy të sëmurë së bashku.

Atëherë shpërblimi hyjnor për ju do të jetë dyfish, - i thashë.

Po, ashtu është. – m'u përgjigj dhe vazhdoi duke thënë: -Allahu ia fal mëkatet besimtarit edhe

kur ia shpon këmbën një ferrë apo kur përjeton probleme më të mëdha se kjo. Mëkatet e atij besimtari fshihen si gjethet kur bien nga pema. (Buhari, Merda, 3, 13, 16; Muslim, Birr, 45)

Ashtu sikurse mësojmë nga të gjitha këto që u thanë, vuajtjet më të mëdha i heqin njerëzit që janë më afër me besim tek Allahut. Edhe ky raportim nga Ebu Saidi (r.a.) e mbështet këtë të vërtetë:

E pyeta të Dërguarin e Allahut:

- O i Dërguar i Allahut! Cilët janë ata që përballen më shumë me vuajtjet në këtë botë?

- Pejgamberët, - m'u përgjigj.

- Po pas tyre? – vazhdova ta pyesja unë.

- Njerëzit besimtarë me zemër të mirë ... (Ibn Maxhe, Fiten, 23)

Një ndër arsyet që vuajtjet dhe fatkeqësitë i godasin më shumë profetët dhe pastaj njerëzit e tjerë sipas shkallës që kanë, është fakti se: meqenëse obligimet e njerëzve të cilët shpirtërisht janë të ngritur janë më të mëdha, është e nevojshme që ata të fitojnë pjekurinë e duhur që u duhet për t'i kryer ato denjësisht. Vuajtja dhe vështirësitë posedojnë një efekt të fuqishëm në formimin e lëndës njerëzore. Kjo do të thotë se teksa vuajtjet dhe fatkeqësitë formojnë njerëz me shpirt të madh dhe durimtarë, nga ana tjetër këta individë duke u rritur në gradët shpirtërore, fitojnë progresin shpirtëror. Prandaj respektimi i rezultateve të arrira matet me vështirësitë që janë dashur të kalohen për t'u fituar.

Sa shembull të mrekullueshëm të durimit dhe burrërisë legjendare ekspozonin përballë privimeve të rënda ashabët, të cilët ishin nxënësit e afërt të të Dërguarit të Allahut, na e mëson kjo ndodhi që na e ka raportuar Fedale bin Ubejd:

Teksa i Dërguari i Allahut i'u printe në namaz ashabëve, disa prej tyre për shkak të pafuqisë që të jep uria duke mos qëndruar dot në këmbë, rrëzoheshin përtokë dhe u binte të fikët. Këta qenë Ashabu's-Suffe. Bedevinjtë që vinin nga shkretëtirat thoshin: "Këta janë të marrë!" Pasi e përfundonte namazin, i

Dërguari i Allahut shkonte pranë atyre që u kishte rënë të fikët dhe u thoshte këto fjalë ngushëlluese:

"Ah sikur ta dinit se ç'ka përgatitur Allahu për ju në botën tjetër, do të kishit dëshiruar të ishit edhe më nevojtarë se jeni." (Tirmidhi, Zuhd, 39/2368)

Si përfundim, Allahu i Lartësuar, i sprovon robërit e Tij me rrugë dhe shkaqe të ndryshme. Ky fakt shprehet kështu në ajetin fisnik:

"Ne pa dyshim që do ju sprovojmë nëpërmjet frikës, urisë, pakësimit në jetë dhe në pasuri. Ti përgëzoji durimtarët!" (el-Bekare, 155)

Megjithëkëtë Zoti ynë i Lartë, i këshillon besimtarët në këtë mënyrë duke u treguar se nuk do t'i lë pa përkrahje robërit e tij të vënë në sprovë:

"O ju që besuat! Kërkoni ndihmë prej Allahut duke u treguar durimtarë dhe duke falur namaz. Me të vërtetë që Allahu është me durimtarët." (el-Bekare, 153)

Edhe i Dërguari i Allahut (a.s.) dhe profetët e tjerë, kur gjendeshin në situata të vështira, menjëherë nxitonin të falnin namaz për të kërkuar ndihmë dhe durim nga Allahu. (Ebu Davud, Tatavvu, 22; Xhihad, 162; Ahmed, IV, 333) Edhe shokët e Profetit (ashabët) kur humbnin të dashurit e zemrës apo përballeshin me probleme jetese, ngushëlloheshin duke falur namaz dhe me këtë namaz kërkonin durim prej Allahut. (Hakim, II, 296/3066)

Shkurtimisht një besimtar as nuk duhet të pikëllohet për begatitë dhe mirësitë e kësaj bote të cilat nuk i posedon, as nuk duhet të gëzohet pa masë për shkak të bukurive të kësaj bote që i shtie në dorë.

Allahu im! Na bëj ne nga turma e besimtarëve të mirë që janë të veshur me durim, mbështetjen tek Ti, nënshtrimin ndaj Vullnetit tënd dhe që në çdo situatë nga gjuhët e tyre dëgjohen fjalët "O Zot, Jam i kënaqur me vendimin Tënd!"...

Amin!...

Për duhet të tregojmë kujdes. Këto të vërteta që shprehen kaq lehtë me fjalë është vështirë t'i hedhësh në jetë. Duhet të shmangemi nga pohimi para kohe apo sa për të kaluar rradhën i këtyre shprehjeve dhe të ngjashmeve me to, duke u mbërthyer nga një pandehmë e nefsit apo me dëshirën e imitimit të së mirës, sepse në këtë rast, ato shndërrohen në një pohim që, nëse Allahu dëshiron ta sprovtojë robin e Tij në është i sinqertë apo jo në ato që thotë, i dërgon sprovë që kur përballen me to shumëkush mbetet në mes të rrugës së edukimit shpirtëror.

Thirrja e Kur'anit për njeriun "Mos Pandeh, mos u Mashtro"

Allahu kërkon nga mosbesimtarët që të pendohen dhe të mos mashtrohen. Mos të mashtrohen se Allahu nuk i nxjerr në dukje... Ata që janë dorështënguar të harxhojnë për të tjerët nga mirësia që u ka dhënë Allahu e të mos kujtojnë se bëjnë një mënyrë të duhur jetese kur u binden epsheve të tyre. Besimtarët nuk duhet të harrojnë se ndodhen nën provën e vorbullave mashtruese të disa pamjeve me yje. Mos të mbërthehen në hamendjen se do të mund të lihen të lirë duke thënë se i besuam...

Njeriu nuk duhet të besojë se është lënë krejtësisht bosh dhe as se do të mund të sundojë çdo gjë në këtë botë... Vjen një çast që ai sheh se të gjitha mashtrimet prapa të cilave ka vrapiuar i kanë fluturuar nga dora. Kupton se diçka e ka llogaritur gabim. E kupton, por çdo gjë ka përfunduar...

Në qetësinë e një agimi po lexoja Kur'an. Të them të drejtën u befasova me paralajmërimet e bëra me foljen "Hasibe" e përkthyer si "Të pandehësh/Të besosh" edhe pse në fjalor vinte me kuptime të tilla si: të numërosh, të llogarisësh, të matësh.

Për një çast m'u kujtuan fjalët e Mevlanës. Mendova se hallet e njeriut u ngjajnë fëmijëve që bëjnë shtëpi dhe vathë prej rëre, i bëjnë të tyret dhe se për hir të tyre futen në grindje të vërteta. Njeriu i jep një rëndësi tepër të madhe përkatësisë së vet kur sillet për pak në botën e tij. Në emër të mbrojtjes së saj ai merr parasysh edhe ngatërresën. Mbërthehet në hamendjen se situata në të cilën ndodhet, është e vazhdueshme. Mendon se është e domosdoshme të testohet gjendja dhe ecuria e tij. Pandehjet, llogaritjet e gabuara dhe mashtrimet e lidhura me të gjitha këto ndjekin njëra – tjetrën...

Po lexoja suren Al-i Imran. Në kohën që po lexoja ajetet 178 dhe 180 mendja më krijoi një lidhje me vlerësimet që kisha bërë në paragrafin e parë. Udhëzuesi i përhershëm i Kur'anit ma qetësoi edhe një herë shpirtin. Mendova se rreshtat

e librit të shenjtë po më paralajmëronin. Ato po më ndriçonin në udhën time të besimit, po hidhnin dritë mbi shpirtin e njerëzimit.

Prej aty kalova në suret e tjera. I lexova me një dëshirë të madhe paralajmërimet që i bëhen njeriut për të mos u pajtuar me mashtrimin. Vura re se ai paralajmëronte të gjithë njerëzit, të gjitha grupet e besimit ndaj mashtrimeve. Më dukej se të gjithë njerëzit një e nga një shkundeshin nga forca e tij. Ai vazhdimisht ia kujton njeriut që për nga natyra harron më tepër, zhgënjehet, nënvlefrëson dhe që bën llogari gabim. Ai thekson ato momente ku njeriu bie në gabime me pandehje.

Ai paralajmëron besimtarët që të mos pandehin se do të lihen pa u marrë në provim duke thënë se kanë besuar dhe pyet: "A menduat se do të hyni në xhennet pa jetuar edhe ju atë që jetuan të parët tuaj?"

Më pas pyet të gjithë njerëzit: "A pandehët ju se ju krijuam kot dhe se nuk do të ktheheni tek ne?"

Unë duhet të di vlerën e paralajmërimeve të ajeteve që më paraqiten si bazë e besimit që kam. Zoti im më ka dalluar mua me saktësi. Më ka tërhequr vërejtjen që të jem i kujdesshëm ndaj mashtrimeve që më pengojnë për të çuar përpara një jetë të rregullt.

Ai u bën thirrje robërve që këmbëngulin të qëndrojnë në kënetën e kufrit. Ai i paralajmëron që mos të kujtojnë se situatat joshëse në të cilat ndodhen janë të vërteta. “Mos të kujtojnë mohuesit se koha që u kemi dhënë atyre është në dobi të tyre”; thotë. Ai thekson faktin se ato janë mashtruar që u është dhënë një kohë edhe pas kaq shumë gjynahesh. “Mos të pandehin mohuesit se do ta lënë Allahun të pavetëdijshëm dhe të pafuqishëm në tokë” (Nur, 57)

“E ti kurrësi mos e mendo Allahun si të pakujdesshëm ndaj asaj që veprojnë zullumqarët; Ai vetëm është duke i lënë ata përderisa një ditë në të cilën sytë shmangen (mbesin të hapur). (Ibrahim, 42)

Ai u bën thirrje edhe atyre që në vetveten e tyre kanë marazin e nafakut duke i pyetur: “A menduan ata që në zemrat e tyre kanë dyshim se Allahu nuk do të zbulojë mllëfin e tyre?” (Muhammed, 29).

Allahu gjithashtu u bën thirrje edhe atyre që u ka dhënë pasuri që të mos tregohen dorështrënguar dhe t’ua japin nevojtarëve duke mos e keqpërdorur të drejtën e tyre...

“Ju nuk fshiheshit (kur bënit mëkate) se do dëshmojë kundër jush të dëgjuarit tuaj, të parit tuaj dhe lëkurat tuaja bile ju menduat se Allahu nuk di për shumë gjëra që ju i bënit. (Fusilet, 22).

Sa keq që vihen re njerëz që hamendësojnë

dhe gjykojnë vetëm mbi standartet e ndërtuara nga paragjykimet e tyre pasi Kur’ani paralajmëron në mënyrë të veçantë besimtarët që të mos mashtrohen në pandehje të tilla. Dhe ne e dimë se fundi i pandehjes arrin në hamendje. Kur’ani atë e tregon me një shprehje edhe më të qartë dhe më haptazi nga ndalimet që kalojnë në ajetet “Vela tahsebenne”. Kjo ndodh pasi shumësi i termit hamendje është :su’i zan”.

Kur i lexova ajetet e lartpërmendura së bashku me kuptimet e tyre mendova se këta ishin: faktet e mëshirës së pafundme që ka Zoti im ndaj robërve të tij. Mendoj se janë dëshmitarët e gjallë të brymosur në format e fjalës dhe të zërit të dhembshurisë së madhe ndaj besimtarëve, mendoj se janë si një kandil ndriçues për njerëzimin në mënyrë që t’i japë mundësi të gjejë lumturinë e përjetshme me ndihmën e faqeve të Kur’anit

Mendova se Allahu që është i Gjithmëshirshëm do të dëshironte që të paralajmëronte vazhdimisht mosbesimtarët . Ai kërkon që të pendohen dhe të mos mashtrohen. Mos të mashtrohen se Allahu nuk i nxjerr në dukje... Ata që janë dorështrënguar të harxhojnë për të tjerët nga mirësia që u ka dhënë Allahu e të mos kujtojnë se bëjnë një mënyrë të duhur jetese kur u binden epsheve të tyre. Besimtarët nuk duhet të harrojnë se ndodhen nën provën e vorbullave mashtruese të disa pamjeve me yje. Mos të mbërthehen në hamendjen se do të mund të lihen të lirë duke thënë se i besuam...

Ashtu e ndjeva përbrenda si dritat e mëngjesit që flakërojnë në fytyrën time që Kur’ani i këshillon njerëzit që të mos mashtrohen nga pamja e jashtme e sendeve. Ai këshillon që mos ta rregullojnë jetën sipas përmasave subjektive që janë përherë të hapura ndaj dyshimeve.

Këshilla që myslimanët duhet të marrin nga të gjitha këto paralajmërime është kjo:

Unë duhet të di vlerën e paralajmërimeve të ajeteve që më paraqiten si bazë e besimit që kam. Zoti im më ka dalluar mua me saktësi. Më ka tërhequr vërejtjen që të jem i kujdesshëm ndaj mashtrimeve që më pengojnë për të çuar përpara një jetë të rregullt. Duke pasur mundësi t’i mësoj dhe t’i jetoj në mënyrë të drejtë të gjitha këto nuk është kurrë e drejtë që t’u shkoj pas dyshimeve të mia dhe të mendoj sipas pandehjeve.

Përktheu Evans Drishti

MESHIRA E MUHAMMEDIT (a.s.)

Fëmijët, jetimët, të vetmuarit, të moshuarit dhe të vobektët zinin pjesën më të madhe në mëshirën e Muhammedit. Fëmijët, të cilët i merrte në supe edhe në namaz, vogëlushët që i mbante në krah tek kthehej nga udhëtimi, të vegjëlit të cilëve u jepte selam kudo që i shihte dhe u përkëdhelte kokën, u ushqyen përherë me mëshirën e Muhammedit (a.s.). Ata do të ishin zemrat mëshironjëse të së ardhmes.

Hilfu'l-fudul insitucion i krijuar me qëllim opozitë me të padrejtët dhe padrejtësitë, mbrojtje e të dhunuarve. Këtë ndodhi e ka treguar vetë në kohën e profetësisë dhe në fund shtoi: “Sikur edhe sot të më thërrasin në një shoqëri të tillë, menjëherë do t’u përgjigjesha dhe do të merrja pjesë në të”.

Ai e tregoi se si mbrohet emocioni i ujëvarës mëshironjëse që kishte përbrenda. Ai në të vërtetë predikoi dhe themeloi sistemin e drejtësisë me emrin **Islam**. Domethënë, mëshirën që ndiente për të dhunuarit kur merrte pjesë në **Hilfu'l-fudul**, tashmë e kishte sistemuar në një nivel më të lartë. Por nëse do të kishte nevojë për një iniciativë, duke deklaruar se do të merrte pjesë në të, ai vërtetonte se sa i donte njerëzit, sesa u jepte vlerë të drejtave njerëzore.

Durim... Durim...

Hazreti Pejgamber, në vitet e profetësisë në Mekke, mëshirën që e kishte dhe durimin që tregoi ndaj sjelljes së keqe dhe kaballëkut që duhej forcë për t’i rezistuar e shfaqti në mënyrë dëshire udhëzimi ndaj dhunuesve që e meritonin me të vërtetë mallkimin. Nëse hadithi-fisnik që shtjelluam është një dokument për këtë, një tjetër dokument është përgjërimi i tij gjatë kthimit nga Taifi. “**O Zoti im, udhëzoje popullin tim sepse ata nuk dinë**”, **kërkimi i udhëzimit** për armiqte që nuk ndienin fare dhimbje për të dhe lutja drejtuar **Allahut** që nga soji i tyre **të sjellë një brez që beson**. Ky është një dokument i pashoq i **mëshirës së Muhammedit (a.s.)**.

Mëshira që kishte, durimi, dëshira udhëzuese dhe shfaqja e tij predikuese, i nxori nga halli Mekkasit të cilët nuk dinin asgjë tjetër përveç harbutllëkut dhe egërsisë. Përse Ai duronte dhe nuk u përgjigjej të gjithë këtyre që i bënin? Ata nuk e kuptonin këtë dhe demoralizoheshin. Torturat që i bënin nuk u mjaftonin për t’u qetësuar, sepse mëshira dhe durimi ishin arma më e fortë aq sa edhe personat më dhunues i prekte thellë në shpirt. Ata nuk mundën t’i rezistonin luftës së durimit, kështu që e detyruan Hz.

I thanë: -O i Dërguari i Allahut, bëj një lutje kundër mushrikëve! I Dërguari i Allahut tha: “**Unë nuk jam dërguar si mallkues, unë jam dërguar si mëshirë**”!

Përfaqësuesi i themelit të profetësisë në planin universal deri në kiamet që është një shfaqje e plotë e mëshirës hyjnore e cila rrethon gjithçka, është Pejgamberi ynë i dashur Muhammedi (a.s.). Ai, sipas deklaramit të Tij dhe të Kur’anit Fisnik, është mëshirë për të gjithë botërat dhe shkak mëshire. Formimi i profetësisë së tij si parim dhe zbatim që është një mëshirë e vërtetë për të gjithë njerëzimin, solli mëshirën e Muhammedit (a.s.). E thënë ndryshe, jeta e pastër e Pejgamberit (a.s.) ose mëshira e Muhammedit (a.s.) nuk janë veçse shfaqje të mëshirës hyjnore.

Sovraniteti i putave, prishja e zemrave dhe drama njerëzore që jetohej mori fund me mëshirën e Muhammedit (a.s.). Që në vitet e rinisë ai pat nisur të përgatitej për këtë detyrë fisnike. Që në moshën njëzet vjeçare, mori pjesë dhe realisht punoi në

Pejgamberin, vatrën e mëshirës dhe keqardhjes, të dilte nga Mekka.

Edhe lufta ishte mëshirë

Jeta në Medinë e Pejgamberit (a.s.) është periudha e shfaqjes në shkallën më të lartë dhe me plot kuptimin e saj të mëshirës së Muhammedit (a.s.). Tashmë Ai ishte një komandant i kujdesshëm dhe i dhembshur saqë edhe në luftë nuk i jepte rëndësi vrasjes, por ringjalljes së zemrave me **Islam**.

Të deklaruarit e tij “Unë jam Pejgamber mëshire, unë jam Pejgamber lufte” e vërtetonte këtë. Sipas verifikimit të M. Hamidullahut, në dhjetë vjet luftë, dy milion km katrorë tokë, u patën çliruar nga ushtritë Islamit pëkundrejt jetës së rreth 150 dëshmorëve myslimanë dhe gjithsej 250 armiqve. Kjo, për shkak të **mëshirës së Muhammedit**, do të thotë dalja e luftës nga të qënurit faktor spastrimi.

Ai gjithmonë u pat mësuar se sa e rëndësishme është mos prekja e grave, e fëmijëve, e popullsisë civile që nuk merr pjesë në luftë, e tempujve dhe e fetarëve, mosdjegia e shkatërrimi i mjedisit dhe çlirimi i zemrave. Ai pat urdhëruar trajtimin e duhur dhe sjelljen njerëzore ndaj robërve dhe mosndarjen e nënës me fëmijën edhe nëse janë robër. Njerëzit me udhëzimet e Tij patën shpëtuar nga **musle**-ja, domethënë nga të torturuarit duke ia prerë organet, nga të vrarët, nga të varrosurit e vajzave gjallë në tokë.

Ata që ushqehen me mëshirë

Hazreti Pejgamberi në shtëpinë e tij ishte një kryetar i çiltër, natyror dhe familjar. Ai ishte shumë i mëshirshëm ndaj pjesëtarëve të familjes dhe ndaj fëmijëve. Hazreti Enes b. Malik me një kënaqësi të

madhe tregoi se i kishte shërbyer Atij dhjetë vjet dhe gjatë gjithë kësaj kohe qoftë

edhe një herë nuk ka dëgjuar ta qortojë. Bile një herë, tregon ai, teksa po shkonte diku që e kishte dërguar Pejgamberi, harroi dhe mbeti duke luajtur me disa fëmijë që i takoi rrugës dhe kur shkoi Pejgamberi atje, me një buzëqeshje të ngrohtë e kishte pyetur vetëm nëse kishte shkuar apo jo ku i kishte thënë. Një ditë tjetër një grua, do ta dërgonte Pejgamberin deri te një lagje jashtë Medines për të kryer punën e saj. Mëshira e Tij nuk i lejonte vetes që t'i thoshte “nuk kam” askujt që i kërkonte diçka.

Fëmijët, jetimët, të vetmuarit, të moshuarit dhe të vobektët zinin pjesën më të madhe në mëshirën e Muhammedit. Fëmijët, të cilët i merrte në supe edhe në namaz, vogëlushët që i mbante në krah tek kthehej nga udhëtimi, të vegjëlit të cilëve u jepte selam kudo që i shihte dhe u përkëdhelte kokën, u ushqyen përherë me mëshirën e Muhammedit (a.s.). Ata do të ishin zemrat mëshironjëse të së ardhmes.

Mjedisi, Kafsha, Mushriku

Sjelljet e këqija dhe të ngurta gjithmonë kanë parë mirëkuptim dhe buzëqeshje nga Ai. Kafshët, për shkak të paralajmërimeve mëshirëplotë të Muhammedit (a.s.) shpëtuan nga të vrarët duke i ngulur në tokë si pikë qitjeje, nga të djegurit në zjarr, nga etja dhe uria, nga mbartja e peshave të rënda, nga të rrahurit, nga të sharët dhe nga të mallkuarit.

Pejgamberi ynë i cili shkoi deri te varri i pastruesit të xhamisë për lajmi i vdekjes së të cilit nuk i ishte dhënë menjëherë bëri dua për të, duke u kujtuar imamllarëve se në shoqëri gjenden të sëmurë, nevojtarë e të vjetër u mësoi të zgjedhin tema të lehta duke treguar se edhe në trajtimet e popullit duhet të gjenden gjurmë mëshire.

Mjedisi natyror si rezultat i duarve të Tij të buta dhe porosive ndikuese arriti gjelbërimin, të vegjëlit arritën dashurinë dhe përzemërsinë, të rriturit arritën respektin dhe nderin. Deklarimi i Tij “**Ai i cili nuk ka respekt për të mëdhenjtë tanë dhe nuk ka dashuri e përzemërsi ndaj të vegjëlve tanë, nuk**

Mjedisi natyror si rezultat i duarve të Tij të buta dhe porosive ndikuese arriti gjelbërimin, të vegjëlit arritën dashurinë dhe përzemërsinë, të rriturit arritën respektin dhe nderin. Deklarimi i Tij “**Ai i cili nuk ka respekt për të mëdhenjtë tanë dhe nuk ka dashuri e përzemërsi ndaj të vegjëlve tanë, nuk është prej nesh**” përmbushi një shkallë të lartë dhe të çiltër në marrëdhëniet ndërnjerëzore.

është prej nesh” përmbushi një shkallë të lartë dhe të çiltër në marrëdhëniet ndërnjerëzore.

Mëshira e Muhammedit i cili në **marrëveshjen e Hudejbijes** nënshkroi në kushte të rënda dhe për këtë shkak u qortua nga ata që i kishte përreth. Pas dy vjetësh në **Çlirimin e Mekkes** duke shpallur amnisti për mushrikët e Mekkes ai i fali Mekkasit të cilët ishin të kënaqur edhe po t’i vrisnin. Madje kjo që bëri i habiti të gjithë... Atyre të cilëve i kërkuar dy muaj kohë për t’u menduar të hyjnë në Islam siç qe rasti i **Sufvan b. Umejjes** u tha **“Ju jap plot katër muaj”**...

Shkolla e Mëshirës

Si një e drejtë njerëzore, për këdo mysliman që mallkon, kërkoi nga Allahu që ajo të jetë shkak falje për të. Ai pati mallkuar vetëm armiqtë të cilët i vrasin myslimanët e nxënë në kurrth. Muhammedi (a.s.) e pat kthyer në praktikë mallkimin vetëm kur personat që shkonin për të udhëzuar të tjerë vriteshin dëdhërisht nga jomyslimanët. Ata të cilët ua bënë muslimanëve këtë padrejtësi e meritonin të mallkoheshin.

Edhe fiset dhe vendet që ishin përreth, qenë bashkëbisedues së ftesave të mëshirës së tij. Sido të ishin reagimet e tyre, Ai ndiente dhembshuri për gjithkënd. Ai që kërkonte falje menjëherë e arrinte këtë. Një skllave që kishte premtuar të kumtonte kthimin nga lufta, e përmbushi premtimin e saj në prani të tij. Nëna e cila i qante fëmija në xhami, munda ta qetësojë sepse Muhammedi (a.s.) e shkurtoi namazin. Mëshira Muhammedane ishte një shkollë që e gdhendte çdo sjellje të keqe dhe të fortë, e bënte për vete çdo karakter. Ajo qe një shkollë që dashurinë, e zemrave e zbukuronte me dhembshuri dhe dashamirësi.

Hutbeja e Lamtumirës

Lufta e tevhidit që ushqej nga mëshira njëzet e tre vjeçare u kurorëzua me **Hutben e Lamtumirës**. Në hutben e lamtumirës mëshira e Muhammedit (a.s.) arriti një shkallë dhe përzemërsi që mbështillte shekujt mbarë, sepse Ai në këtë hutbe përmbodhi të drejtat e njeriut.

Mëshira e Muhammedit (a.s.) që fali Vahshiun i cili i vrau xhaxhanë, Hamzanë dhe Hindin, e cila përtypi në gojë mushkëritë e tij, atëherë kur në hutben e lamtumirës deklaroi se gjakmarrja ka marrë fund ishte një qetësim për ata të cilët vinin pas tij. Mëshira Muhammedane i tregoi njerëzimit rrugët e sigurta të fitimit ekonomik kur ndaloi kamatën e cila është

padrejtësia më e madhe dhe më e rrezikshme në mesin e padrejtësive ekonomike. Kur i cilësoi gratë si **“amaneti i Allahut”** dhe theksoi se ndaj tyre duhet të sillemi mirë, udhëheqjen mëshirore familjare që e kishte dhënë gjatë gjithë jetës gjendjeve qoftë njëmartesore qoftë shumë martesore, e shikonte si një shembull i plotë. Nuk mund të bëhej fjalë më për asnjë lloj padrejtësie as personale, as e sistemuar dhe as politike, ekonomike dhe administrative. Nëse ndodhte një gjë e tillë, kjo kishte vetëm një kuptim: devijim nga rruga e Muhammedit...

Nëse vite më parë mendonte për rregullimin e padrejtësive shoqërore atëherë kur merrte pjesë në **Hilfu’l-fudul**, në hutben e lamtumirës përkujtonte rregullimin e çdo lloj padrejtësie dhe përsëriste për herë të fundit pengesat e hequra për thirrjen e profetëve **“të jesh rob i Allahut”** ndërsa pikën e urtësisë e përmbushte me këtë thirrje të shenjtë. Edhe dëshmia që mori rreth kryerjes së detyrës profetike nënkuptonte pranimin e borxhit të falënderimit që njerëzimi i kishte. Tani vetëm puna mund të përvijonte gjurmëve të asaj mëshire. Kjo mbeti amanet për **ummetin e Muhammedit**. A kishte në botë përgjegjësi më të rëndë dhe më fisnike se kjo? Ja pra, të drejtat njerëzore ngërtheheshin në këtë përgjegjësi, sepse kjo hutbe ishte dokumenti i fundit universal për pejgamberët që përfaqësonin **Mëshirën Hyjnore**. Tashmë gjithçka ishte në vendin e saj. Tashmë koha, idetë dhe konceptet ishin mëse të sqaruara. Puna më e shenjtë e atyre që e kishin parë dhe dëgjuar atë ishte transmetimi te ata që nuk ishin gjendur aty, sepse Mëshira Muhammedane u ishte drejtuar të gjithë botërave deri në kiamet, sepse Hz. Muhammedi ishte **MESHIRE. Kush e ka ndjekur Atë, do të thotë se ka arritur udhëzimin dhe lumturinë dhe kushdo që e refuzon udhëheqjen e Tij domethënë se ka rënë në privacion**. Kjo është një e vërtetë e prerë aq sa mëshira e Muhammedit.

“O Zot, mos na lë në duart e atyre që nuk kanë mëshirë!...”

Përktheu: **Fatmir SULAJ**

1. Muslim, Virtyti, 87,

2. Ibn Sa’d, et-Tabakatu’l-kubra, 1. 140-143

MËSHIRA E NIERËZIMIT

Lavdia të qoftë përherë o i Madhi Zot
Për krijesën më të përsosur në gjithësi,
Për Muhammedin (a.s.) që lindi sot
Shembulli më i shkëlqyer për njerëzi.

Lavdia të qoftë gjithmonë o i Madhi Zot
Për këtë ditë- lindje vërtet të bekuar,
Nga mallëngjimi kemi gaz edhe lot
Në këtë ditë të bardhë, vërtet të madhëruar.

Ai na mësoi Fenë Islame e Kur'anin
Që janë Drita dhe Fjala e Jote,
Na urdhëroi të duam Atdheun-Vatanin
Djepin e qëndisur të kësaj bote.

Ai ia mbylli të gjitha dyert errësirë
E varrosi çdo besim të rremë, të kotë,
Pishtar i pashuar i mbarë njerëzisë
Me besimin e pastër, të vërtetë, në një Zot.

Ai mposhti urrejtjen-ndezi dashurinë
Urdhëroi vetëm mbarë për të vepruar,
Kudo që t'a gjejmë t'a marrim diturinë
Se vetëm ajo ka për t'na lartësuar.

Të lutem bekoi o i Madhi Zot
Muhammedin dhe Familjen e Tij,
Shokët, shëhidët, për jetë e mot
Dhe të gjithë besimtarët e rinj.

Për ty o Muhamed i Lavdëruar
Salavate e selame të dërgojmë gjithë jetën,
Se rrugën e shpëtimit na ke ndriçuar
Me besnikëri na përcjelle të Vërtetën.

Mexhid YVEJSI, Gjakovë

ETIKA E SJELLJES NDAJ FËMIJËVE SIPAS ISLAMIT

Fëmijët janë prej fryteve më të rëndësishme të kësaj bote.

Zhvillimit dhe edukimit të tyre Islami i ka dhënë një dimension tejet të rëndësishëm, Kur'ani dhe Sunneti i kanë rregulluar në mënyrë preçize marrëdhëniet tona ndaj gjeneratave që na trashëgojnë.

Edukimi shoqëror

Sikur çdo njeri, poashtu edhe fëmija është qenie shoqërore, prandaj duhet patur kujdes të veçantë se si duhet qasur fëmija në shoqëri. Prindërit duhet të gjejnë mënyrën e suksesshme që ta bëjnë këtë, bile kur fëmija fillon ta njohë botën në të cilën jeton.

Prindërit janë të obliguar që fëmijës t'i ofrojnë rastin e shoqërimit dhe komunikimit me të tjerët. Gjithsesi, shembulli më i mirë është i dërguari i Allahut (a.s.) dhe gjenerata e parë e muslimanëve, të cilët fëmijët e tyre që nga fillimi i bashkangjiten me jetën shoqërore, duke u dhënë raste për t'u treguar dhe zhvilluar ndjenjën e përgjegjësisë.

I dërguari i Allahut (a.s.) ka nxitur shoqërimin e fëmijëve me të moshuarit për të njohur gjërat e reja dhe arritur përvojë të vlefshme.

Gjenerata e parë e muslimanëve e ka kuptuar këtë seriozisht. Shembull ilustrativ është ai i djalit të Umerit (r.a.) Abdullahut, i cili e vizitonte xhaminë rregullisht si edhe tubimet e të moshuarve, edhe pse atëherë ishte vetëm pesë vjeç. Një herë, siç e shënon Buhariu dhe Muslimi, ai ka marrë pjesë në ligjëratën e Pejgamberit (a.s.) në të cilën Ai (a.s.) i ka pyetur sahabët: "Ekziston një pemë, gjethet e së cilës nuk bien dhe i ngjason muslimanit. Cila është kjo pemë?". Njerëzit menduan për pemët e shkretëtirës, ndërsa Abdullahu tha: "Më ra ndërmend se kjo është palma. Desha ta them, por i vura re ashabët e moshuar prandaj u ndala. Pas heshtjes së tyre Pejgamberi (a.s.) tha: "Ajo është pema e palmës". Ja përmenda babait tim, tregon më pas Abdullahu. Ai më tha: "Sikur të thoshe palma, do të doja më shumë se çdo gjë"! Në transmetimin e Muxhahidit mes të tjerash

Asnjë religjion apo ideologji në historinë e llojit njerzor nuk ka shprehur dhe afirmuar diturinë dhe pjekurinë intelektuale aq sa feja islame. All-llahu i Madhërishëm në versetin e parë të shpallur Muhamedit (a.s.), e nënvizon qartë këtë karakteristikë të veçantë të islamit, me të cilën ai dallohet nga religjionet dhe mësimet e mëparshme. Sipas Islamit diferenca mes besimtarve që dinë dhe atyre që nuk dinë është e papërshtatshme.

thuhet: "Desha ta thosha, por ngurrova, sepse isha më i riu nga të pranishmit", ndërsa në transmetimin e Nafiut thuhet: "Pashë Ebu Bekrin dhe Umerin, të cilët nuk flisnin, prandaj edhe unë ngurrova të flisja". Në transmetimin e Ibn Hibbanit tregohet se kur Umeri (r.a.) e kuptoi se djali i tij e ka ditur përgjigjen e asaj pyetjeje ka thënë: "Sikur të përgjigjeshe, do të kisha dashur më shumë se tufa e deveve më të mira!"

Shikoni zgjuarsinë e djalit të Umerit (r.a.), Abdullahut i cili megjithëse pesë vjeç gjykon drejtë kur dhe çfarë duhet thënë. Shohim kualitetin e tij intelektual që në atë moshë, por edhe ndjenjën e shkëlqyer për sjelljen e kulturuar në shoqëri?! Kjo, njëkohësisht, bëhet shkak i pjesëmarrjes së fëmijës në jetën shoqërore, pas përgatitjes paraprake të tij në shtëpinë e prindërve.

Përzierja e fëmijëve me të moshuarit, si dhe përzierja e fëmijëve meshkuj e femra mundëson që në fëmijërinë e hershme fëmijët të njihen dhe kështu të përgatiten për jetën bashkëshortore që i pret. Kështu që fëmijë ata dallojnë kualitetet, ndërsa prindërit duke pasur rastin të komunikojnë me këta fëmijë dallojnë aftësitë e tyre dhe i këshillojnë gjatë viteve që rriten. Martesën me individët që kanë këto kualitete, e që në moshë të madhe do të kontribuojnë në stabilitetin e martesës së ardhshme dhe harmonisë së tyre. Kështu Abdurrezak transmeton thënien e Umerit (r.a.) i cili nxiste shikimin e ndërsjelltë të

fëmijëve të vegjël, në mënyrë që fëmijët të njihen dhe kështu që dëshira për martesë në këto raste, të zhvillohet që në fëmijëri.

Pejgamberi (a.s.) i dërgonte fëmijë herë pas here tek të tjerët për ndonjë nevojë. Këtë me siguri nuk e bënte për shkak të nevojës, por qartazi, në mënyrë që fëmijët të mësonin si të komunikojnin me të tjerët, si dhe të zhvillonin ndjenjën e përgjegjshmërisë mbi të gjitha. Ai kështu tregonte besim ndaj fëmijëve. E gjithë kjo ndikon në zhvillimin e drejtë, pavarësinë e fëmijës dhe mundëson që fëmija të arrijë sigurinë e nevojshme në vete.

Janë të shumtë hadithet e Pejgamberit (a.s.) të përmendura në shumë libra të hadithit të cilat flasin rreth nevojës së pjesëmarrjes së fëmijëve në jetën shoqërore. Duke lexuar përmbledhjet e haditheve vimë deri te njohuritë e shumta mbi Pejgamberin (a.s.) të dhënies selam fëmijëve dhe nxitjen e tyre që të ndihen të barabartë në shoqërinë e të rriturve.

Nëse përkujtojmë vizitat që u bënte fëmijëve të sëmurë, kuptojmë se ai me këtë dëshironte të bënte me dije se ata janë pjesë e rëndësishme e shoqërisë dhe që përfaqësojnë një pjesë të sistemit të përgjithshëm shoqëror. Kjo u jepte tërësi dhe siguri në vetvete.

Edukimi në sferën e sjelljes

Kultura e sjelljes së bukur është një prej elementëve më të rëndësishëm në rastin e fëmijës. Në fillim të artikullit citohet hadithi i Pejgamberit (a.s.) i cili parapëlqen edukimin e fëmijës kundrejt dhënies së sadakasë (lëmoshës) e që i jep vlerë të veçantë këtij segmenti duke treguar kështu rëndësinë e tij të madhe. Ali b. Medini ka thënë: “Trashëgimia në rastin e fëmijës është më e mirë se trashëgimia e pasurisë, sepse me edukatë

zhvillohet dhe ruhet pasuria, nderi dhe dashuria vëllazërore si dhe bëhet senteza ideale në mes mirësisë së dunjasë dhe ahiretit”.

Enes b. Maliku (r.a.) transmeton hadithin në të cilin Pejgamberi (a.s.) thotë: “Bëhuni fisnikë ndaj fëmijëve tuaj dhe zbukurojeni edukatën e tyre”.

Pejgamberi (a.s.) shfrytëzonte çdo rast për t’u mësuar fëmijëve sjelljet e sakta në marrëdhëniet me prindërit, shembuj me të cilët duhet të shërbehemi edhe ne. Kështu Ebu Hurejre (r.a.)

Trashëgimia në rastin e fëmijës është më e mirë se trashëgimia e pasurisë, sepse me edukatë arrihet dhe ruhet pasuria, nderi dhe dashuria vëllazërore dhe bëhet senteza ideale në mes mirësisë së dunjasë dhe ahiretit.

transmeton se Pejgamberi (a.s.) e pyeti një djalosh: “Kush është ky person?”. Djaloshi u përgjigj se ai ishte i ati. Atëherë i Dërguari i All-llahut (a.s.) e këshilloi: “Mos ec para tij, mos e shaj, mos u ul para se ai të ulet dhe mos e thirr në emër”! Imam Neveviu duke u bazuar në këtë transmetim mbron mendimin se është e ndaluar të thirren në emër babai, mësuesi dhe dijetari.

Mësimi i fëmijëve, respekti i të moshuarit dhe obligimi i diturisë

janë rezultat i mësimave të Islamit. Pejgamberi (a.s.) në hadithin të cilin e transmeton Enes b. Maliku (r.a.): “Nuk është prej nesh ai i cili nuk ka ndjeshmëri ndaj të rinjve dhe respekt ndaj të moshuarve.” Në një transmetim tjetër thuhet: “Ai që nuk i respekton dijetarët tanë”!

Bile edhe respekti ndaj dijetarëve preferohet para vetë prindërit, sepse siç thekson edhe Jahja b. Muadhi (r.a.): “Njerëzit e ditur në ummetin e Muhamedit (a.s.) janë më prioritar edhe se baballarët dhe nënat”. Kur e pyetën se si është e mundur kjo gjë ai u përgjigj: “Baballarët dhe nënat i ruajnë fëmijët e tyre që të mos digjen nga zjarri i dunjasë, ndërsa njerëzit e ditur i ruajnë ata nga zjarri i ahiretit i cili është shumë më i rëndë”.

Gjatë misionit të tij profetik 23 vjeçar i Dërguari i All-llahut (a.s.) ka këshilluar rreth sjelljes së fëmijëve tanë mënyrën që me kohë të zhvillohet në nivelin e besimtarit. Kështu Pejgamberi ynë (a.s.) na porositi si t’i mësojmë fëmijët tanë që të respektojnë vëllezërit më të vjetër, nëse ai është në vend të babait, mënyrën e kërkimit leje gjatë hyrjes në shtëpi e posaçërisht kërkimin e lejes nga prindërit në tre intervalet kohore, para agimit, pas namazit të drekës dhe pas namazit të jacisë kur rrobat zhvishen, pastaj mënyrën dhe sjelljen rreth konsumimit të ushqimit, pijes etj.

Posaçërisht duhet të mundohemi të zhvillojmë dhe kujdesemi për edukimin e ndjenjës së thënies së vërtetës, sinqeritetit, besnikërisë të fëmijët tanë si edhe virtyeteve të tjera morale të cilat duhet t’i zhvillojnë dhe perfeksionojnë.

Kështu, duhet t’i tërhiqet vërejtja secilit fëmijë, nëse ai gënjen, që mos ta bëjë këtë, sepse po vazhdoi kështu ai do të mësohet me atë ves të keq. Po për këtë

arsye nuk duhet që fëmijës t'i premtotet diçka dhe mos t'i plotësohet siç bëjnë shumica prej nesh.

Shpesh njerëzit u thonë fëmijëve se nëse ata e bëjnë këtë apo atë gjë, ose nëse e përfundojnë me sukses dhe shkëlqyeshëm shkollën, do t'u blejnë këtë apo atë gjë, por kur fëmija e plotëson detyrën e tij, ata e anashkalojnë premtimin e tyre. Në hadithin që transmeton Ebu Hurejra (r.a.) Pejgamberi (a.s.) në mënyrë të qartë thotë: "Kush i thotë fëmijës së tij eja të të jap ty diçka dhe nuk ia jep do t'i shënohet në librin e tij si gënjeshtër!"

Edukimi në sferën emocionale dhe sentimentale

Periodha e fëmijërisë është periudha e ndërlikuar e ndjeshmërisë dhe sentimentalitetit. Për këtë i duhet kushtuar kujdes të veçantë këtij segmenti të jetës. Natyrisht, përsëri shembullin e kemi nga Pejgamberi (a.s.) i cili në mënyrë perfekte ka treguar se si të sillemi me fëmijët tanë, në mënyrë që t'i zgjojmë emocionet e tyre dhe se si ta zhvillojmë sentimentalitetin e ndërlikuar të tyre.

Ekzistojnë shumë transmetime në të cilat tregohet se Pejgamberi (a.s.) ka pasur dëshirë të luante me fëmijë, posaçërisht me nipërit e tij Hasanin dhe Husejnin (r.a.). Kujdesi që tregonte ndaj tyre ishte aq i madh sa që nuk ngrihej nga sexhdja deri sa ata të ngriheshin nga koka e tij.

Fëmija duhet ta ndjejë që e duam. Kjo vihet re edhe në marrëdhënien e bukur ndaj tij. Është praktikë e gabuar e disa njerëzve tanë të cilët pohojnë se fëmijën e tyre e përqafojnë vetëm kur ata janë në gjumë dhe se nuk i përqafojnë asnjëherë kur ata janë zgjuar. Apo se nuk i kanë përqafuar asnjëherë para prindërve të tyre. Përkundrazi, fëmijës i

duhet kushtuar vëmendje edhe kur është vetëm, edhe në prezencë të të tjerëve. Argumenti më i mirë është hadithi autentik i të dërguarit të Allahut (a.s.) të cilin e transmeton Ebu Hurejra (r.a.) se pejgamberi (a.s.) e ka puthur nipin e tij Hasanin (r.a.) në prezencë të Akre'ab Jabithe Temimiut (r.a.) i cili duke e parë këtë i tha: "Unë kam dhjetë fëmijë dhe asnjërin prej tyre nuk e kam përqafuar!" I dërguari i Allahut (a.s.) e shikoi i habitur dhe i tha: "Kush nuk ka mëshirë as ai nuk do të

Loja pas mësimit në shkollë do t'i mundësojë pushim duke i dhënë fuqi dhe nxitje të re, ndërsa mbajtja larg i lojës dhe ngarkesa vetëm me mësim, ashtu siç mendon Gazaliu, zvogëlon mendjemprehtësinë dhe dëshirën për studim.

mëshirohet!" duke aluduar me këto fjalë në marrëdhënien tonë mëshiruese dhe të bukur ndaj më të vegjëlve.

Se sa kujdes tregonte Pejgamberi (a.s.) që mos t'i lëndonte fëmijët, e ilustron më së miri shembulli të cilin e përcjell sahabiu i njohur Enes b. Maliku (r.a.). Ai tregon se kur vëllau i tij më i vogël Umejri tek luante me një zog e mbyti atë, Pejgamberi (a.s.) duke parë pikëllimin e tij, iu drejtua me këto fjalë: "Ebu

Umejri, çfarë bëri zogu i vocërr?". Ne me siguri do ta kritikonim këtë fëmijë, e ndoshta do ta dënonim për atë që bëri. Fëmijës i mjaftonte dhembja për zogun që i ngordhi, ç'ti nevojitet edhe leksioni ynë?! Shikoni veprimin e Pejgamberit (a.s.) dhe komunikimin e tij me djaloshin, të cilin mundohet ta gëzojë duke i dhënë një dozë shprese dhe ngushëllimi për zemrën e tij të vogël. Këtë mund ta bëjë vetëm pedagogu më i madh i të gjitha kohërave, nga i cili ne do të marrim shembuj për sjelljet tona me fëmijët, në mënyrë që mos t'i lëndojmë ndjenjat e tyre, dhe duke pasur Pejgamberin (a.s.) si shembull le të fusim gëzim në zemrat e tyre që ndonjëherë pikëllohen!

Se sa kujdes ka treguar Pejgamberi (a.s.) ndaj brezave të rinj dhe ndjenjave të tyre e shohim nga shembujt e shumtë që i gjejmë në jetën praktike të tij. Përmbledhjet e haditheve përmendin transmetimet në të cilat tregohet se Pejgamberi (a.s.) në fillim u ndante fëmijëve më të vegjël frutat e posapjekura dhe pastaj i ka shpërblyer ata që dilnin të parët në vrap, por edhe ata që humbnin, në mënyrë që të mos dëshpërohen dhe që të mos bëjnë dallime mes fëmijëve; meshkuj apo femra, e posaçërisht ishte i kujdesshëm ndaj jetimëve.

Duke pasur si kriter Pejgamberin (a.s.) në këtë mënyrë do të mënjanonim frustracionet tek fëmijët dhe kjo do të zhvillohej në formë të qetë dhe krenare.

Edukimi intelektual

Asnjë religjion apo ideologji në historinë e llojit njerzor nuk e ka nënvizuar dhe afirmuar diturinë dhe pjekurinë intelektuale aq sa Islami. All-llahu i Madhërisëm në versetin e parë të shpallur Muhamedit (a.s.), e nënvizon qartë këtë karakteristikë të veçantë të Islamit, me të cilën ai dallohet nga

religjionet dhe doktrinat e mëparshme. Sipas Islamit dallimi në mes besimtarëve që dinë dhe atyre që nuk dinë është i papërshkruar.

Abdullah b. Abasi (r.a.) duke shpjeguar versetin kur'anor: **"All-llahu do t'i ngrejë në shkallë të larta ata nga mesi juaj që besuan dhe të cilëve u është dhënë dituri"**! thotë: "Dijetarët kanë përparësi 700 shkallë mbi adhuresit që nuk janë të ditur, dhe distanca në mes dy shkallëve është 500 vjet"!

Duke analizuar versetet e Kur'anit fisnik dhe hadithet e Pejgamberit (a.s.) arrijmë deri te argumentet e pakontestueshme që Islami i kushton rëndësi të veçantë këtij segmenti, prandaj, prindërit duhet të gjejnë mënyrën që në vitet e para të jetës fëmijërore të mbjellin në vetëdijen e tyre dëshirën për dituri, hulumtim, mendim dhe meditim. Prindërit duhet që fëmijën e tyre ta mësojnë t'i përkasin njërit prej tre grupeve të njerëzve, që të mos mbesin në grupin e katërt i cili do të shkatërrohet edhe në këtë botë, dhe në botën tjetër mu ashtu siç e thekson Halid b. Ahmeti. Ai ka thënë: "Njeriu i cili di dhe e di se di, ky është i ditur prandaj pasojeni;

-Njeriu i cili di por nuk e di se di, ky është në gjumë, zgjojeni;

- Njeriu i cili nuk di por e di që nuk di, ky është ai i cili kërkon udhëzim dhe dituri, udhëzojeni;

- Njeriu i cili nuk di por nuk e di se nuk di, ky është i marrë prandaj largohuni nga ai!"

Dituria, sipas mësimi Islam, nuk ndahet në Islame dhe jo Islame. Secila dituri e cila konfirmon të vërtetën dhe udhëzon kah All-llahu si krijues i kozmosit dhe të gjithë njerëzimit është dituri islame. Për këtë arsye prindërit duhet të hulumtojnë afinitetin e fëmijës ndaj lëmit të caktuar, dhe kur ta gjejnë se cila

lëmi i përgjigjet fëmijës së tij më së tepërmi, do ta orientojë në atë drejtim.

Mësimi i gjuhëve të huaja sipas Islamit është i këshilluar, sepse në këtë mënyrë shkohet deri te njohuritë e reja, informatat dhe komunikimet. Është parakusht që Islami si fjalë universale e All-llahut dhe versioni i fundit i shpalljes së Tij t'u transmetohet njerëzve. Pa njohjen e gjuhëve të huaja, karakteri misionar i Islamit do të zbehej mjaft.

Pejgamberi (a.s.) i ka nxitur fëmijët të mësojnë se çfarë është e dobishme. Madje edhe të luajnë ose të merren me ndonjë hobi. Kjo duhet të jetë e dobishme për zhvillimin e tyre dhe shoqërisë ku jetojnë.

Pejgamberi (a.s.) e kishte urdhëruar Zejd b. Thabitin (r.a.) që ta mësonte gjuhën hebraike, në mënyrë që Pejgamberi (a.s.) të lidhte korrespondencë me ta dhe t'u shpjegonte kështu mësimet themelore të Islamit.

Nëse tek fëmija ynë zhvillojmë vetëdijen e nevojës permanente të mësimi dhe se ai asnjëherë mos të kënaqet me atë që ka mësuar deri atëherë, kemi bërë një hap të çmuar. Sufjan b. Ujejne, dijetari i madh islam, tërheq vërejtjen se: "Njeriu është i ditur

përderisa kupton dhe mëson, po kur nis e mendon se di dhe nuk duhet të mësoj më, bëhet nga të paditurit!"

Edukata trupore

Edukata fizike, ka gjithashtu rëndësi të veçantë në jetën e fëmijës. Allahu Fisnik u ka bërë të dashur fëmijëve lojën, sepse gjatë saj fëmija mësohet, forcohet dhe zhvillohet. Gjatë lojës fëmija relaksohet dhe kështu loja, pas mësimi në shkollë do t'i mundësojë pushim duke i dhënë fuqi dhe nxitje të re, ndërsa ndalimi i lojës dhe ngarkesa vetëm me mësim siç mendon edhe imam Gazaliu, zvogëlojnë mendjemprehtësinë dhe dëshirën për mësim.

Duke analizuar hadithet e Pejgamberit (a.s.) vimë deri te argumentet e pakontestueshme mbi nxitjen e forcimit fizik dhe konstruktiv fizik të fëmijës gjë që e shohim në tre elemente: noti, gjuajtja dhe kalërimi.

Pejgamberi (a.s.) i ka nxitur fëmijët të mësojnë se çfarë është e dobishme. Bile edhe të luajnë ose të merren me ndonjë hobi. Të gjitha këto duhet të jenë të dobishme për zhvillimin e tyre dhe shoqërinë ku jetojnë. Kështu në transmetimin e saktë të cilin e transmeton Sa'd Ebu Vekkasi (r.a.) thuhet: "Ushtroni gjuajtjen sepse kjo është e mirë ose: "Hobi më i mirë për ju", ndërsa në transmetimin tjetër: "Loja juaj më e mirë!"

Imam Taberaniu dhe Mundhiri përmendin transmetimin hasen në të cilin i Dërguari i Allahut (a.s.) thekson qartë se: "Çdo gjë del nga korniza e dhikrit (përmendja e Allahut) përveç katër gjërave: gjuajtja preçize e njeriut, përgatitja e kalit, argëtimi e luajtja me familjen e tij dhe të mësuarit e notit!"

Siç transmeton Seleme b. El-Akfe'a (r.a.) një ditë Pejgamberi (a.s.) teksa kalonte para të rinjve

i pa se ata po ushtronin gjuajtje shtize. Ai u tha: "Gjuani bijtë e Ismailit sepse ati juaj ka qënë shigjetar!"

Garat sportive në mes fëmijësh

Duhen organizuar gara në mes fëmijësh, në mënyrë që ata të zhvillojnë aftësitë e tyre dhe dëshirën për fitore. Këtë e ka bërë i dërguari i Allahut (a.s.) duke dëshiruar t'i jap atmosferën garave në mes fëmijëve. Kështu Abdullah b. Harithi (r.a.) transmeton se Pejgamberi (a.s.) i ka radhitur Abdullahun, Ubejdullahun dhe fëmijët e tjerë të Abbasit (r.a.) duke u thënë: "Kush arrin i pari tek unë do të fitojë këtë dhe këtë!". Kur ata arritën tek caku i hipnin në shpinë dhe gjoks, ndërsa ai i merrte dhe i përqafohte.

Është interesante të përmendet se Pejgamberi (a.s.) i merrte të gjithë garuesit për t'i përqaftuar dhe u jepte dhurata, duke dashur të tregonte me këtë se më e rëndësishme është që të gjithë të merrnin pjesë, që në mes të tyre të zotëronte fryma garuese dhe që në këtë mënyrë nga momentet e para të jetës të zhvillonin konstruktin e tyre fizik.

Loja e fëmijëve me fëmijë të tjerë

Ndonjëherë prindërit, për arsye objektive, nuk gjejnë kohë për të luajtur me fëmijët e tyre. Mirëpo kjo nuk duhet të jetë arsyeja që të mos i lejojnë ata të luajnë me fëmijë të tjerë, nëse kjo lojë do t'i afirmojë vlerat reale dhe të rezultojë me kondicion fizik ose zhvillimin e fantazisë së fëmijës.

Muslimi rregjistron transmetimin në të cilin thuhet se Aishja (r.a.), e cila ishte tejet e re kur u martua me Pejgamberin (a.s.) ka luajtur me shoqet e saja. Edhe ai e ka nxitur për këtë dhe i ka dërguar asaj shoqe që të luajnë me të!

Dihet, siç transmeton Enesi (r.a.) se Pejgamberi (a.s.) ishte duke luajtur me fëmijë kur erdhi Xhibrili për herë të parë, ia hapi gjoksin dhe ia pastroi me ujë zemzemi.

Duhet theksuar se ekzistojnë shume efekte trupore, shëndetsore, edukative, sociologjike, morale, si edhe dobi nga lojërat e fëmijëve, dhe se prindërit duhet t'i njohin dhe të veprojnë sipas këshillave të Pejgamberit (a.s.).

Dituria, sipas mësimit islam nuk ndahet në islame dhe jo islame. Secila dituri e cila afirmon të vërtetën dhe udhëzon kah All-llahu si krijues i kozmosit dhe të gjithë krijesave është dituri islame.

Edukimi shëndetësor

Islami i kushton kujdes të veçantë shëndetit të njeriut, posaçërisht atij të fëmijës. Kjo duket edhe në mekanizmat preventivë që janë gjithsesi të akomponuara në vetë mësimin islam.

Nëse analizojmë versetet kur'anore dhe hadithet do të konstatojmë brengën mahnitëse të Islamit në këtë çështje. Noti, hedhjae shtizës, kalërimi dhe garat, të cilat i ka nënvizuar

Pejgamberi (a.s.) janë shembulli më elegant i brengës në forcimin e gjendjes shëndetësore të muslimanit. Në këtë çështje secili prind duhet të gjejë mënyrën që të zhvillojë edukatën shëndetësore të tij, në varësi me këshillat e Pejgamberit (a.s.)

Kështu do ta nxisë fëmijën e tij në larjen e dhëmbëve, prerjen e thonjve. T'i tërheqë vëmendjen rreth dëmeve nga ushqimi i tepërt gjatë konsumimit të ushqimit ulur, gjatë pirjes së ujit,

Mirëpo nëse puna shkon deri te shfaqja e sëmundjeve Pejgamberi (a.s.) na porosit kurimin urgjent mjekësor. Në transmetimin e Xhabirit (r.a.) Pejgamberi (a.s.) ka thënë: "Secila sëmundje e ka një ilaç!" ndërsa në transmetimin e Ebu Hurejres (r.a.) thuhet: "Allahu nuk ka dërguar asnjë sëmundje e të mos ketë krijuar edhe ilacin përkates!"

Duke pasur sunnetin e Pejgamberit (a.s.) në lëmin e edukimit shëndetësor, në mënyrën më të bukur do ta ruajmë shëndetin e fëmijëve tanë dhe do të rregullojmë imazhin e tyre shëndetsor.

Konkludim

Edukimi i fëmijëve, vërtet, është tejet i rëndësishëm dhe një prej detyrave më të rënda në jetën e njeriut. Për çdo punë njeriu përgatitet, e si mos të përgatitet për edukimin dhe aftësimin e gjeneratave të ardhshme?!

Mjerisht shumica nuk janë të vetëdijshëm për këtë.

Nuk duhet harruar lutja që Allahu të na ndihmojë në sferën e edukimit të fëmijëve tanë, siç theksohet në librin fisnik: "**Zoti yne, bëj që të jemi të gëzuar me (punën) e grave tona dhe pasardhësve tanë, e ne na bëj shembull për të devotshmit**". (el Furkan, 74)

Duke shfletuar librin "Mirësjellja Islame", të dijetarit të madh shkodran Vehbi Sulejman Gavoçi...

"Jeta e zbrazët, larg normave e moraleve fetare, jeta e dhënë pas qejfeve, luksit e veseve të ndryshme, pas mohimit të virtyteve, pas interesit personal, duke harruar të drejtat e detyrat njerëzore e shoqërore ka ndikuar që vende, popuj, grupe njerëzish e individë të ballafaqohen, të përleshën, të përgjaken e të përpiqen për zhdukjen e njëri-tjetrit." Vehbi Sulejman Gavoçi, "Mirësjellja Islame", Shkodër, 1998, fq. 178.

"Këtu në Medine Munevvere, në qytetin e Profetit (a.s), pranë varrit të tij, në xhaminë e tij, po shkruaj këtë libër për ju, vëllezër dhe motra muslimanë shqiptarë në Shqipëri e jashtë saj" (vepër e cituar, fq. 3) Kështu e fillon hyrjen e librit të tij "Mirësjellja Islame", djali i Shkodrës, dijetari dhe edukatori Shejkh Vehbi Sulejman Gavoçi.

Mësimet dhe udhëzimet e këtij libri, të botuar që në vitin 1998 në Shkodër, vazhdojnë të ruajnë freskinë e mendimit dhe këshillës së sinqertë, në raporte të shëndosha me realitetin e përditshëm shqiptar. Arsyeja është shumë e thjeshtë: autori është një njeri i thelluar në dije, e njeh mirë realitetin shqiptar dhe të kaluarën e tij të hidhur të lirisë së mendimit, besimit dhe shprehjes nën pushtimin komunist. Ai e di mirë se çfarë i nevojitet kësaj shoqërie për të dalë nga kllapia e thellë e furtunës femohuese, pasojat e së cilës shfaqen dukshëm edhe sot, pasi kanë kaluar vite të shumta nga rilejimi i lirisë së besimit dhe praktikimit të tij. Ai e njeh mirë mentalitetin e shqiptarit, është vetë shqiptar, sikurse e njeh

shumë mirë gjendjen e besimit islam në përditshmërinë e shqiptarëve të post-komunizmit. Ai i ka vënë për detyrë vetes së tij, si dijetar elitar islam që është, t'i hyjë punës me të gjitha forcat për të ringjallur vlerat islame në qënien shqiptare, vlera me të cilat ka jetuar për shekuj të tërë. Ai është i angazhuar që nëpërmjet këtij libri të forcojë moralin dhe mirësjelljen islame të bashkëkombësit e tij, si një edukator i urtë, largpamës e shërues i sëmundjeve të shumta të trashëguara me kohë në këtë shoqëri.

H. Vehbi S. Gavoçi, posedon një penë të fortë e me shumë përvojë, si në gjuhën arabe ashtu edhe në gjuhën shqipe. Vetëm në shqip ai ka përpiluar dhe botuar mbi 30 libra dhe ka përkthyer nga gjuha arabe 6 të tillë. Ndër librat e Hirësisë së Tij në shqip, përmendim: "Shtyllat e Islamit ose Si e Pse?", botuar në Ankara dhe Bruksel, me vit të pa shënuar, me 112 faqe dhe me tirazh 100000 kopje, "Orientalistika

VEHBI SULEJMAN GAVOÇI

**MIRËSJELLJA
ISLAME**

kundër Islamit", broshurë e botuar në Tetovë në vitin 1993, me 28 faqe, **"Mëshira e dhurueme tansisë (a.s.s)"**, botuar në Shkodër në vitin 1993, me 293 faqe dhe me tirazh 10000 kopje, **"Pejgamberi- Muhamedi (a.s) Jeta dhe vepra"**, botuar në Shkup në vitin 1994, me 365 faqe dhe me tirazh të papërcaktuar, **"Shtyllat e besimit"**, botuar në Shkodër në vitin 1994, me 104 faqe dhe me tirazh 2500 kopje, **"Syneti e bidati"**, botuar në Shkodër në vitin 1994, me 50 faqe dhe me tirazh 5000 kopje, **"Nyja e besimit sipas Tahaviut"**, botuar në Prishtinë në vitin 1995, me 131 faqe dhe me tirazh të papërcaktuar, **"Letra të një emigranti"**, botuar në Shkodër në vitin 1995, me 181 faqe dhe me tirazh 5000 kopje, **"Njerëz të mëdhenj pranë Profetit Muhamed"**, botuar në Shkodër në vitin 1996, me 166 faqe dhe me tirazh 4000 kopje, **"Si forcohet e si vërtetohet besimi"**, botuar në Shkodër në vitin 1996, me 132 faqe dhe me tirazh 2500 kopje, **"Ruaniu nga sektet e gabuara"**, botuar në Shkodër në vitin 1996, me 88 faqe dhe me tirazh 3000 kopje, **"Drejtime e nasihate islame"**, vepër e pa botuar, të cilën ia ka humbur dikush në Shkodër, vite më parë!?, **"Kur'ani dhe shkencat e tij"**, vepër e pa botuar, "ka hupë te ai, para se me u shtypë"- më shkruan autori për të, **"Degët e besimit"**, Prishtinë, 2005, 181 faqe, etj.

Ai, gjithashtu është autor i dhjetra veprave teologjike në gjuhën arabe, i shumë studimeve rreth temave të veçanta, si: çështjet e besimit dhe të akides, si dhe përse të besojmë, kamata, interesat bankare, problemet morale të rinisë, etj.

H. Vehbi S. Gavoçi,
posedon një penë të fortë
e me shumë përvojë, si
në gjuhën arabe ashtu
edhe në gjuhën shqipe.
Vetëm në shqip ai ka
përpiluar dhe botuar mbi
30 libra dhe ka përkthyer
nga gjuha arabe 6 të tillë.

Në pëmbajtjen e lëndës së librit në fjalë gjejmë se autori ka trajtuar tema mjaft delikate, që lidhen me personalitetin dhe sjelljen e muslimanit në jetën e tij të përditshme, si: *karakteri dhe mirësjellja, burimi i mirësjelljes, zbatimet e mirësjelljes, adhurimet, zbatimi i mësimave kur'anore për sjelljen, karakteri i mirësjelljes, sjelljet shoqërore, natyra e sjelljeve shoqërore, vlera e dijes dhe e dijetarëve, Kur'ani i bekuar për sjelljet e dijetarëve dhe efekti i misionit të Profetit (a.s) në jetën e të tjerëve*. Nëpërmjet këtyre 12 kapitujve, autori ka trajtuar plot 48 tema të larmishme, që lidhen drejtpërdrejt me mirësjelljen dhe moralin e muslimanit.

"Synimi ynë me këtë libër është të forcojmë mirësjelljen në zemrat e njerëzve..." (vepër e cituar, fq.11) shprehet autori në vijim të parathënies së librit të tij, që e karakterizon thjeshtësia në komunikim me lexuesin, saqë të është pranë teje dhe po të këshillon me fjalët e tij

duket se autori të ëmbla, me zërin e tij tingëllues, me sytë e tij të lexueshëm, me mjekrën e bardhë si retë e begative qiellore, me çallmën e tij të hijshme, me zemrën e tij të madhe e mendjen e ndritur nga ndriçimet e urtësisë. Librin e karakterizon edhe forca argumentuese, pasuria e ajeteve kur'anore, e haditheve të shumta me transmetuesit përkatës, e ngjarjeve të historisë islame dhe eksperiencat e shumta të vetë autorit, pa përmendur citimet e shumta të dijetarëve perëndimorë në lidhje me tematikën e librit.

Ky libër, si shumë vepra të tjera të Hoxhës tonë të ditur e të urtë, është një copë e gjallë e zemrës së tij të madhe, të cilën e ka vendosur para duarve të lexuesit, për të parë me sytë e zemrës së tij rrahjet e besimit, që e mbajnë të gjallë njeriun në rrugën e udhëzimit të tij drejt perfeksionimit të devotshmërisë dhe përkushtimit në jetë.

Sot, më shumë se asnjëherë, ky libër duhet të qarkullojë në duart e të rinjve tanë, shpesh të hutuar, në zikzaket e realitetit të tyre, për të gjetur në të përgjigje dhe argumente për shumë pikëpyetje që rrethojnë mendjen dhe zemrën e tyre, në lidhje me besimin e pastër dhe karakteristikat e moralit dhe mirësjelljes së tij.

"Durante në librin e tij *"Historia e civilizimit"* ka shkruar se, nëse madhështojmë njeriun për çka bërë dhe çka u ka sjellë njerëzve, mund të themi se Muhammedi ka qenë më i madhi i të mëdhenjve të historisë, se ai lartësoi gjendjen shpirtërore e mirësjelljen e një populli të një vendi të prapambetur..." (vepër e cituar, fq. 210) citon autori nga fundi i vepërës së tij në fjalë, si për të tërhequr vëmendjen tonë drejt realitetit të mirësjelljes muhamedane, që buron nga Fjala dhe udhëzimi i Krijuesit të gjithësisë, e për të cilën kemi kaq shumë nevojë për të qenë njerëz të përparuar e të udhëhequr nga besimi në Zotin e përkushtimi ndaj Tij.

E, në fund të këtyre rreshtave, një dëshmi e gjallë e dijetarit dhe mendimtarit të shquar Prof. Dr. Muhammed Said R. el-Buti (Damask), i cili duke folur për autorin e këtij librave, ndër të tjera thekson: *"Sot, e konsideroj si njërin ndër më të zgjedhurit që përfaqëson, me besimin, moralin, ruajtjen dhe sjelljen e tij, traditën e të parëve tanë të ndershëm, duke marrë parasysh edhe jetën e tij shkencore me botimet e shumta në ruajtje të së vërtetës dhe besimit të "Ehli-sunneti vel-xhema-s", për të mos hyrë në të asnjë dyshim apo rrëshqitje, si dhe thirrjet e tija për edukimin e nefsit dhe singjeritetin për hir të Zotit (xh.sh) në të folur e në të vepruar."* (Muhammed Sytari, "Vehbi Sulejman Gavoçi- Dijetar nga dijetarët e ymmetit", Prishtinë, 2005, fq. 165).

"Këtu në Medine Munevvere, në qytetin e Profetit (a.s), pranë varrit të tij, në xhaminë e tij, po shkruaj këtë libër për ju, vëllezër dhe motra muslimanë shqiptarë në Shqipëri e jashtë saj" (Vehbi Sulejman Gavoçi, "Mirësjellja Islame", Shkodër, 1998, fq. 3) shkruan autori... dhe lexuesi i përqendruar në leximin e librit të tij "Mirësjellja Islame", e ndjen thellësisht prezencën e rrezatimeve të begata të dashurisë profetike në çdo rresht të tij. Ai është përzier me dashurinë për Profetin (a.s.) dhe kënaqësinë e madhe të qëndrimit pranë tij...

Muhammed SYTARI

Thirrës islam

Shkodër, më 30. 07. 2006

**Autori ka trajtuar
tema mjaft delikate, që lidhen me
personalitetin dhe sjelljen e
muslimanit në jetën e tij të
përditshme, si: karakteri dhe
mirësjellja, burimi i mirësjelljes,
zbatimet e mirësjelljes, adhurimet,
zbatimi i mësimave kur'anore për
sjelljen, karakteri i mirësjelljes,
sjelljet shoqërore, natyra e sjelljeve
shoqërore, vlera e dijes dhe e
dijetarëve, Kur'ani i bekuar për
sjelljet e dijetarëve dhe efekti i
misionit të Profetit (a.s) në jetën
e të tjerëve.**

Vajza e Pejgamberit (a.s) Zejnep binti Ebu Seleme

Zejnep binti Ebu Seleme (r.a.) pëlqente dhe merrte pjesë me dëshirë në mbledhjet fetare. Ajo shquhej për diturinë dhe zgjuarsinë e saj ndër gratë e tjera. I dha përparësi fushës së jurisprudencës islame dhe u shqua në këtë fushë për zgjidhjen e shumë çështjeve fetare.

Zejnep binti Ebu Seleme është një nga gratë sahabe të Medines....Ajo është vajza prej gruaje e Pejgamberit (a.s)...

Lindi kur prindërit e saj gjendeshin si emigrantë në Sudan. Nëna e saj është Ummu Habibe, vajza e kryetarit të Mekkes Ebu Sufjanit dhe në të njëjtën kohë motra e Muavijes (r.a). Pas vdekjes së të shoqit u martua me Pejgamberin (a.s.) dhe u nderua si nëna e besimtarëve.

Zejnep binti Ebu Seleme është vajza që pati Ummu Habibe me burrin e parë Abdullahun. Ai njihej ndryshe si Ebu Seleme dhe për këtë arsye vajza e tij quhej Zejnep binti Ebu Seleme.

Pas vdekjes së babait nëna Ummu Habibe ishte martuar me Pejgamberin (a.s.) dhe nderohej si nëna e të gjithë besimtarëve. Zejnepja u rrit në shtëpinë e Profetit dhe ndihej mjaft e lumtur aty. Ajo u edukua dhe mori njohuri fetare nga vetë Pejgamberi (a.s.). Edukatën e përsosi pranë profetit tonë të shtrenjtë. Zejnep binti Ebu Seleme (r.a.) ishte gjithnjë në kërkim të njohurive të reja dhe kishte mësuar përmendësh shumë hadithe. Ajo përpiquej të mësonte të gjitha hollësitë e fesë islame. Begatia e shpalljes e ndoqi hap pas hapi.

Emri i vërtetë ishte Berre por

Pejgamberi (a.s.) ia ndryshoi nga frika e mburrjes me emrin që kishte dhe ia vendosi Zejnepe. Ai (a.s.) thoshte: 'Mos u mburrni para të tjerëve. Me të vërtetë Allahu e di se cili është më i miri ndër ju.'

Zejnep binti Ebu Seleme (r.a.) pëlqente dhe merrte pjesë me dëshirë në mbledhjet fetare. Ajo shquhej për diturinë dhe zgjuarsinë e saj ndër gratë e tjera. I dha përparësi fushës së jurisprudencës islame dhe u shqua në këtë fushë për zgjidhjen e shumë çështjeve fetare.

Ka transmetuar edhe hadithe. Buhariu ka përfshirë në librin e tij dy transmetime nga ajo, ndërsa Muslimi një.

Transmetimet në Rijadu's-Salihin janë kështu:

Transmetohet nga Zejnep binti Ebu Seleme se: "Kisha shkuar pranë bashkëshortes së Pejgamberit (a.s.) Ummu Habibes (r.a.). Ajo më kërkoi erë të mirë, pasi ia dha njëres prej robërshave e përdori vetë. Pastaj tha: "Betohem në Allahun se unë nuk kam nevojë për erë të mirë. Kam dëgjuar Pejgamberin (a.s.) kur ishte në minber duke thënë: "Një gruaje që beson Allahun dhe ditën e fundit nuk i lejohet të mbajë zi më shumë se tre ditë. Vetëm në rast se i vdes burri duhet të mbajë zi katër muaj e dhjetë ditë."

Transmetuesja Zejnep binti Ebu Seleme thotë: "Më vonë kam shkuar pranë Zejnep binti Xhahshit kur i vdiq vëllai. Edhe ajo përdori erë të mirë dhe tha: "Betohem në Allahun se unë nuk kam nevojë për erë të mirë. Kam dëgjuar Pejgamberin (a.s.) kur ishte në minber duke thënë: "Një gruaje që beson Allahun dhe ditën e fundit nuk i lejohet të mbajë zi më shumë se tre ditë. Vetëm në rast se i vdes burri duhet të mbajë zi katër muaj e dhjetë ditë." (Buhari, Xhenaiz 31)

Zejnep binti Ebu Seleme është martuar me Abdullah ibn Dhem. Nga kjo martesë Allahu i fali pesë djem e tre vajza. Nga fëmijët e saj kanë tranmetuar hadithe Ubejde dhe Abdurrahmani.

Vajza e Ebu Bekrit (r.a.) Esma (r.a.) është nëna e saj prej qumështi.

Transmetohet se Zejnep binti Ebu Seleme ka pasur një fytyrë të pastër edhe në pleqëri për arsye se vetë Pejgamberi (a.s.) ia ka larë fytyrën kur ishte fëmijë.

Zejnep binti Ebu Seleme ka vdekur në vitin 73 hixhri ose 692 miladi në Medine. U varros në varrezat Xhennetu'l-Baki.

Allahu qoftë i kënaqur me të!

JETA, RAMAZANI DHE KUR'ANI

**"Të jesh i informuar në mënyrë adekuate, do të thotë të jetosh në mënyrë efikase."
-Norbert Wiener, Babai i informatikës moderne.**

A jeni të informuar në mënyrë adekuate? A jetoni në mënyrë efikase? Si duhet të jetojmë? Këto janë pyetje filozofike. Filozofia bën pyetje të tilla.

Filozofia merret me idetë për botën, idetë për njerëzit dhe idetë se si duhet jetuar. Qëllimi i filozofisë është të konceptojë pyetjet e duhura, jo të gjejë përgjigjet e sakta.

Filozofia e vetme, e pranueshme, e cila i drejtohet "shpirtit" në hemisferën perëndimore është pragmatizmi. Pragmatizmi përfaqson doktrinën se e vërteta është relative, ndryshon sipas llogarisë së fitimit ose humbjes. E vërteta matet sipas kriterit sa punë të kryen në praktikë. Çdo individ, thonë pragmatistët, e ndërton të vërtetën me veprat e tij duke pasur gjithmonë parasysh fitimin sa më të madh. Por, fitimi sa më i madh, jo rrallë, ju krijon probleme edhe

më të mëdha... Fitimi sa më i madh ju sjellë shpesh humbje edhe më të mëdha... Absurditeti i jetës...!

Për individin, në këtë shoqëri, ka vetëm vetmi, mungesë, zbrazësi, mungesë vlerash, mungesë identiteti dhe dëshpërim, të cilat janë pjellë e kushteve njerëzore të shoqërisë materialiste perëndimore.

Një numër autorësh shpirtërorë në rritje e kritikojnë shoqërinë perëndimore për cektësi në përpjekjet për të shmangur problemet, vuajtjet dhe dhimbjet. Një prej tyre, Matew Foxi (1983) komenton:

"Sot në Amerikë... do të gëlltiten shtatëdhjetë e pesë milionë valiume.... Veç kësaj, rreth tridhjetë milionë njerëz do të ngulen përpara telenovelave; duket se kultura jonë nuk di të reagojë ndaj dhimbjes. Dhimbja ndeshet kudo - e thellë, e

patregueshme, e pafundme, kozmike..."

Kjo dhimbje e dhimbshme ndeshet kudo nëpër trojet shqiptare; vrasje, plaçkitje, krime, mashtrime, përdhunime, droga, prostitucioni, korrupsioni, ngujimi përpara telenovelave që përhapin pleh, bërlllok, lufta për pushtet, pashtet,... aman o Zot...! Absurdi jetës!

Njeriu për ta rregulluar jetën e vet, të shoqërisë, dhe për të arritur lumturinë ka nevojë për besim te Krijuesi, All-llahu i Madhërueshëm, i Cili i drejtohet shpirtit të tij, e udhëzon atë kah mirësia e largon nga ligësia dhe e frymëzon kah devotshmëria....

Njeriu për të shpëtuar duhet udhëzuar jo sipas mençurisë njerëzore, por në pajtim me këshillat Hyjnore. Meqë jemi në muajin e bekuar të Ramazanit, le të fillojmë me agjërimin. Ç'është agjërimi?

Ka nga ata ose ato që agjërojnë sa për të agjëruar, ka nga ata që agjërojnë për ta përjetuar. Agjërimi sa për të agjëruar nuk sjellë dobi, përveç se etje dhe uri. Agjërimi i përjetuar është vërtet i bekuar. I bekuar sig është edhe vet muaji i Ramazanit, muaj aq i madhëruar...

All-llahu i Madhërueshëm iu drejtohet besimtarëve:

“O ju që keni besuar, agjërimi ju është bërë obligim sikurse që ishte obligim edhe i atyre që ishin para jush, kështu që të bëheni të devotshëm.” (Kur’an-i, 2:183)

Po të kthehemi në histori do të gjejmë plot dëshmi për agjërimin. Dëshmitë kryesore janë në Shkrimet e Shenjta Hyjnore. Në Besëlidhjen e Vjetër, në Librin e Levitikut, gjendet ky urdhër:

”Ky ligj le të jetë për ju i pandryshueshëm: agjëroni e mos bëni asnjë punë...” (Besëlidhja e Vjetër, Levitiku, 16:29-31)

Kurse në Besëlidhjen e Re, në Ungjillin sipas Mateut, shënohet Mësimi mbi Agjërimin, ku, ndër të tjera, shkruan,:

“Edhe kur të agjëroni, mos u mërrolni porsì shtiracakët...” (Besëlidhja e Re, Mateu, 6:16)

Për besimtarët myslimanë, agjërimi është bërë obligim në vitin e dytë të Hixhretit, ose 623 sipas kalendarit Gregorian, që të bëhemi të devotshëm. Të devotshëm ka kuptimin: të kemi dashuri, nderim të thellë, të jemi të bindur dhe besnik deri në fund...

Me devotshmëri rritet vetëdija, shtohet ndjeshmëria. Këtë e kuptojnë vetëm besimtarët dhe besimtarët, e kuptojnë të gjithë ata që agjërojnë n’emër të All-llahut.

Besimtarët e devotshëm agjërojnë me gëzim, me kënaqësi, sepse e kuptojnë se agjërimi u ndihmon shumë jo vetëm në sferën shpirtërore, por edhe në anën fizike, trupore, dhe atë mendore.

Ka nga ata ose ato që agjërojnë sa për të agjëruar, ka nga ata që agjërojnë për ta përjetuar. Agjërimi sa për të agjëruar nuk sjellë dobi, përveç se etje dhe uri. Agjërimi i përjetuar është vërtet i bekuar. I

bekuar siç është edhe vet muaji i Ramazanit, muaj aq i madhëruar...Po, përse ky muaj është i bekuar, muaj aq i madhëruar? Po, përse ky muaj është caktuar për të agjëruar? Krijuesi i Gjithësisë e zgjodhi këtë muaj për të mirën e njerëzisë, sepse:

“Muaji i Ramazanit që në të (filloi të shpallet) Kur’ani, që është udhërrëfyes për njerëz dhe sqarues i rrugës së drejtë dhe dallues (i të vërtetës nga rrena, mashtrimi.) (Kur’an-i, 2:185)

Kur’an-i është Fjala e All-llahut që i është shpallur, zbuluar, frymëzuar, Muhammedit (a.s.), nëpërmjet Shpirtit të Shenjtë, Ruhul-Kudus. Kjo shpallje, pra, ka filluar në këtë muaj të bekuar.

Ky muaj i bekuar, i madhëruar, i shenjtëruar, është caktuar si muaji i agjërimit sepse është muaji i shpërblimit.

Ramazani është muaji i zbulesës, i qëndresës, i shpresës. Është muaji i mirësive, i begative i fshehtësive.

Ramazani është muaji i barazisë, i afërsisë, i pjekurisë, i gjallërisë. Është muaji i vështirësive, i lehtësive, i befasisë.

Ramazani është muaji i vlerave superiore, muaji që sjell fitore, muaji i Mëshirës Hyjnore, muaji

kur bleron pranvera shpirtërore, muaji i Zbulesës Hyjnore...

Zbulesa Hyjnore-Kur’ani i Madhëruar është Libri i Librave, Libër i Shenjtëruar; është Libri më i lexuari, më i kërkuari, më i nderuari.

Kur’ani është Libër përkujtues, sqarues, udhëzues, dallues, shërues, bekues, është Libër mëshirues.

Kur’ani është Libër plot dituri, është Libër plot urtësi. Dituria dhe urtësia e Tij s’ka të sosur, sepse Kur’ani është Libër i përsosur.

Kur’an-i është Dritë nga Drita e cila është përmbi çdo Dritë...

Ramazani është hapi i parë për sigurimin e nevojave shpirtërore, ndërsa Kur’ani është kushtetuta më thelbësore për t’u informuar në mënyrë adekuate, për të jetuar në mënyrë efikase...

Kur e pyetën Albert Ajnshtajnin (1879-1955), shkenctarin më të madh të shekullit të kaluar, se cili është kuptimi i jetës njerëzore? Ai tha: “Përgjigjja e kësaj pyetje kërkon një fe...”

Shumica e kombit shqiptar, rreth nëntëdhjetë përqind, e zgjodhën një fe, fenë Islame. Shekuj më parë, kur shqiptarët u Islamizuan-atëherë shpëtuan. Shpëtuan sepse nuk u asimiluan...

Sot, nga të gjitha anët, mbrenda e jashtë trojeve shqiptare, feja Islame, e cila na shpëtoi, e cila është mburojë, akuzohet me shpifje, fyhet, pengohet, sulmohet nga armiqë të lloj-llojshëm. Por, me gjithë këtë, fakti se ka armiqë tregon mjaft qartë se ka merita. Besimtarët me shembullin e tyre i bindin edhe të tjerët në vërtetësinë e besimit të pastër, të vërtetë, me qëndrueshmëri, besnikëri, me devotshmëri... Këtë më së miri e dëshmon jeta, Ramazani, e dëshmon Kur’ani... Lavdi Zotit!

ERDHI RAMAZANI...

*Erdhi Ramazani – muaj i agjërimit,
Mirë se erdhe – pranverë e besimit!*

*Erdhi Ramazani – muaj i shenjtëruar,
Mirë se erdhe – o muaj i bekuar!*

*Erdhi Ramazani – muaj i Dashurisë,
Mirë se erdhe – o muaj i devotshmërisë!*

*Erdhi Ramazani – muaj i përkushtimit,
Mirë se erdhe – o muaj i adhurimit!*

*Erdhi Ramazani – muaji më mikpritës,
Mirë se erdhe – o muaj i Dritës!*

*Erdhi Ramazani – muaj i përmallimit,
Mirë se erdhe – o muaj i mallëngjimit!*

*Erdhi Ramazani – muaj i Zbulësës Hyjnore,
Mirë se erdhe – o muaj i shpresës njerëzore!*

*Erdhi Ramazani – muaj i nënshtrimit trupor,
Mirë se erdhe – o muaj i lartësimit shpirtëror!*

*Erdhi Ramazani – muaji më frymëzues,
Mirë se erdhe – o muaji më udhëzues!*

*Erdhi Ramazani – gjallëria e besimtarëve,
Mirë se erdhe – në Aldheun e shqiptarëve!*

*Erdhi Ramazani – Lavdia të goftë o Zot,
Eshhtë vetëm shpirti – që të gjitha i thotë!*

Mexhid YVEJSI, Gjakovë

LIBANI

VIKTIMA E RRADHES SE KONFLIKTIT QE NUK I DUKET FUNDI

Konflikti libanez ndezi edhe situatën politike në Turqi. Me datë 15 korrik 2006 kryeministri turk Tayip Erdogan gjatë një mitingu partiak teksa cekte situatën në rajon u shpreh: "U drejtoj këtë pyetje. Cili është halli i Izraelit? Mos ka vendosur ta pushtojë të gjithë tokën palestineze?".

Ajo që ka vulosur rrjedhën e ngjarjeve të këtyre muajve të fundit është pa dyshim konflikti arabo-izraelit në Liban. Kjo jo vetëm për skenat e përgjakshme nga të cilat më së shumti vuajti popullsia civile e Libanit, të cilat do të mjaftonin për të pasuruar, për fat të keq, dosjen e luftës libano-arabe, por edhe për faktin se deri më sot askush nuk e di se çfarë do të ngjas në një të ardhme të shkurtër.

Gjithshka nisi pas sulmeve dhe inkursioneve disa javëshe të trupave izraelite në Rripin e Gazës duke arrestuar 8 ministra dhe 26 deputë të qeverisë që janë të krahut politik Hamas, fituese e votimeve të fundit demokratike në Palestinë. Situata precipitoi totalisht kur trupa të armatosura të Hizbullahut gjatë një sulmi të datës 12 korrik 2006 vranë 8 ushtarë dhe morën peng 2 të tjerë. Kjo do të mjaftonte që ushtria izraelite të ndërmerre ofensivën më të gjerë nga toka dhe deti që nga viti 1996 e më pas duke shkelur kështu sovranitetin territorial të Libanit.

Bilanci i konfliktit të armatosur numëron me mijëra të vdekur nga rradhët e civilëve libanez, simboli i të cilëve në këto muaj ishte masakra e Kanas. Teksa pritej që Izraeli të shpallte zjarrpushimin kryeministri izraelit Ehud Olmert shfaqet në televizion dhe pohon se sulmet ndaj forcave të Hizbullahut do të vazhdojnë, sentencë e ndjekur nga brohoritjet miratuese të sallës së mbushur me gazetar hebrej dhe evropian.

Konflikti në Liban, nuk bëri gjë tjetër por e keqsoi edhe më tepër imazhin e antiterrorizmit në botën e sotme. Kryeministri libanez Fuad Siniora gjatë reportazheve të dhëna shtypit perëndimor, për herë të parë shprehte mbështetjen e tij ndaj liderit të Hizbullahve, Hasan Nasrallah.

Konflikti libanez ndezi edhe situatën politike në Turqi. Me datë 15 korrik 2006 kryeministri turk Tayip Erdogan gjatë një mitingu partiak teksa cekte situatën në rajon u shpreh: "U drejtoj këtë pyetje. Cili është halli i Izraelit?

Mos ka vendosur ta pushtojë të gjithë tokën palestineze?". Para së gjithash Turqia është shteti musliman i cili i ndjek nga afër ngjarjet e fundit në Irak dhe Lindjen e Mesme për shkak të pasojave të drejtpërdrejta që kanë ato mbi stabilitetin rajonal, prishja e të cilit nuk mund të kalohet pa lënë gjurmë në shtetet që e rrethojnë. Teksa qeveria e kryeministrit Tajip Erdogan, miratoi dërgimin e trupave ushtarake turke në Liban në kuadrin e forcës paqeruajtëse, në mënyrë të prerë shpalli se trupat turke nuk do të marrin pjesë në asnjë ndërhyrje ushtarake ndaj çfarëdo force që gjendet në Liban. Nëse kërkohet një gjë e tillë trupat turke do të tërhiqen menjëherë pas në Turqi, ka garantuar kryeministri turk në përpjekje për të qetësuar zërat e opozitës parlamentare, e cila është shprehur kundër dërgimit të trupave ushtarake.

Për t'u habitur është edhe fakti se si mund të kërkohet nga forcat paqeruajtëse që të kërkojnë çarmatosjen e forcave të

Hizbullahut, gjë që vetë aparati ushtarak i Izraelit nuk arriti ta kryejë me gjithë sulmet marramendëse.

Mendja lodhet nga të kuptuarit e konfliktit dhe ngërthehet nga frika e gjakut të pafajshëm që do të sjellin konfliktet e tjera të mundshme mes ekuilibresh të kundërta që shohin tek njëra-tjetra të keqen e pashërueshme. Përpiqesh të gjesh fillin e konfliktit dhe kjo duket e vështirë sepse forcat që mbajnë mbi supe të kaluarën e hershme dhe të ardhmen e fatit të popujve të tyre tashmë e kanë shkruar historinë e tyre të përgjakshme. Atëherë tek shfleton për të shkuar më pas në antikitet lexon rrëfenjën e betejës vendimtare ndërmjet Aleksandrit të Madh me Darin në Gavgamila, në vitin 331 p.e.s. Para betejës Aleksandri i Madh i drejtoi këto fjalë mbretit pers të cilat

tingëllojnë aq paralajmëruese për të gjitha ata që synojnë të vendosin pushtetin e tyre: “Kjo tokë nuk ka nevojë për dy mbretër”.

Pas zgjidhjes ambigue të OKB-së, e cila mund të kuptohet si një konceptim për të shpëtuar surratin e autoriteteve impotente libaneze dhe për t’u dhënë kohë ushtarëve të Tsahal, për të mbërritur lumin Litani dhe për të detyruar Hizbullahun të tërhiqet 30 kilometra në brendësi të kufirit, ndërsa në kryeqytetet evropiane mendohet ndoshta në mënyrë të papjekur për fundin e luftës.

Çdo gjë në dukje është “rajonale” pasi ky konflikt kompleks, që në plan të parë ka ushtrinë izraelite dhe luftëtarët e Hizbullahut, është në të njëjtën kohë edhe një konflikt i deleguar që hakërrehet:

Mirësevini në çrregullimin e ri shumëpolarë botëror!

Bilanci i konfliktit të armatosur numëron me mijëra të vdekur nga rradhët e civilëve libanez, simboli i të cilëve në këto muaj ishte masakra e Kanas. Teksa pritej që Izraeli të shpallte armëpushim kryeministri izraelit Ehud Olmert shfaqet në televizion dhe pohon se sulmet ndaj forcave të Hizbullahut do të vazhdojnë, sentencë e ndjekur nga brohoritjet miratuese të sallës së mbushur me gazetar hebrej dhe evropian.

Ermal Nurja

Arti i Tezhibit

Nuk i njohëm mjeshtrit e hatit aq sa piktorët perëndimorë

Transmetohet se një nga piktorët modernë Pikasso ka thënë: “Pikën e fundit që kam dashur ta arrij me pikturën time, shkrimi Islam e kishte gjetur prej kohësh”

Sipas kësaj Pikasso njihet për punimet e tij në lidhje me artin e Hatit prej bukurisë të së cilës ishte ndikuar vite më parë. Mjeshtrit e historisë së arteve Islame duke thënë: “Edhe ne kemi Pikassot tanë, Rodinët tanë” kanë treguar hattatë të rëndësishëm si: Shejh Hamdullah, Hafiz Osmani, Shevki Efendi dhe Mustafa Rakim.

Nëse dëshirojmë të flasim për artin e Hatit, meqenëse është edhe tema jonë mund të fillojmë në këtë mënyrë:

Materialet që përdoren në artin e hatit

Lapsi

Kallami që përdorej edhe si mjet muzikor (ney), edhe si laps, është ndoshta i vetmi mjet që pasqyron me këtë forcë atmosferën shumëngjyrëshe të botës Islame dhe Lindore. Kallami

i marrë nga kallamishtet buzë brigjeve të lumenjve dhe liqeneve të vendeve të ngrohta, ashtu si është kur këputet, është shumë larg të qënurit laps. Këto kallama me ngjyrë të bardhë në të verdhë vendosen brenda plehut kimik që mbron përherë nxehtësinë e tyre organike dhe në këtë ambient dalëngadalë humbasin ujin, bëhen të forta dhe sipas llojit, bëhen të kuqe, bezhë, kafe ose të zeza.

Pasi lapsi hapet dhe fillon të përdoret pjesa e gojës që vihet në kontakt me letrën duke u prishur e bën të domosdoshme të hapet përsëri. Por në libra të tillë, shkrimi i të cilëve zgjat shumë siç është mus'hafî, një metodë e tillë është me problem. Kur lapsi hapet përsëri edhe sikur gjerësia e tij të ketë dallim sa një fije floku e aq më tepër në shkrime të holla si nesih, përbën një gabim të madh estetik. Për të shkruar me hat të hollë tekste të tilla të gjata fijet e holla, të drejta dhe të forta me ngjyrë të zezë që ndodhen në rrënjë të gjetheve të një peme tropikale që rritet në ishullin Xhava përdoren pikërisht për këtë qëllim dhe njihen me emrin Lapsi Xhava, goja e kësaj nuk hapet lehtë.

Këto dy pjesë të sheshta që quhen gjuha e lapsit, por që zgjaten sikurse gjuha hapen aq sa kërkohet gjerësia e gojës së lapsit. Ndarja e lapsit në dy jaka duke u plasaritur në disa centimetra quhet lasp Shakki. Për të realizuar një gjë të tillë është e nevojshme plasaritja paralele në gjatësinë e lapsit dhe mosshtrëmbërimi. Në këtë kohë ajo që bëhet dhe që luan rolin e një thesari të hollë është fakti që duke e mbushur me bojë shkrimi këtë plasaritje dhe duke shkruar, ajo vazhdimisht bie poshtë. Lapsi duke u holluar me mprehëse mbi prerje është e nevojshme të mbështetet në vaskë. Edhe prerja dhe rregullimi i gojës së lapsit bëhet mbi prerje. Kjo lloj prerje e lapsit bëhet ose duke e goditur në prerje ose mbi të.

Kjo lloj prerje quhet hollim ose katt-i kalem. Sa herë që përdoret shkronjat fillojnë të dalin me gabime dhe kjo për arsye se goja do të priset. Në këtë rast përsëri bëhet hollimi. Lapsi Ta'lik në krahasim me atë Thuluth është me gojë më të përkulur. Lapsi Nesih është më pak se ai, ndërsa lapsi Rik'a është gati në të drejtë.

Nëse lapsi mbahet drejt në mënyrë që pjesa e përkulur e gojës

Kallami që përdorej edhe si mjet muzikor (ney), edhe si laps, është ndoshta i vetmi mjet që pasqyron me këtë forcë atmosferën shumëngjyrëshe të botës Islame dhe Lindore. Kallami i marrë nga kallamishtet buzë brigjeve të lumenjve dhe liqeneve të vendeve të ngrohta, ashtu si është kur këputet, është shumë larg të qënurit laps.

Për të lyer letrën janë përdorur më shumë bimët. Lënda bimore që jep ngjyrë vlohët dhe uji që merr atë ngjyrë hidhet në një enë, letrat futen brenda në enë dhe thithin ujin. Sapo thahen marrin ngjyrën e dëshiruar.

të përputhet me letrën dhe të luhet në mënyrë pingule të hollë, me lëvizjen e tij djathtas – majtas shkruhen shkronjat e trasha. Meqenëse përmasat e shkonjave përcaktohen me pika dhe pika varet nga gjerësia e gojës së lapsit, lapsi është elementi më kryesor që mundëson estetikën e artit të hatit.

Lapsat ndonjëherë futen në këllëfa lapsash me kuti anësore të quajtura divit, ndonjëherë futen në kutia të thjeshta ose artistike në formën e një cilindri apo sënduku të cilat quhen kalemdan. Edhe kalemdanët që janë nëformë cilindrike quhen kubur (tub i gjatë).

Prerësja e lapsit

Prerësja e lapsit e përdorur me qëllim për të hapur lapsin kallam të dikurshëm me hollojsen me të cilën lapsi hapet në ditët e sotme nuk ka ndonjë ngjashmëri. Hollojsja përbëhej nga perdja që lidhte dy pjesë: pjesën prerëse që quhej tig dhe bishtin që bëhej prej materiali me vlerë. Gjatësia varionte nga 10 – 20 cm.

Letra

Dikur letrat nuk dilnin nga fabrika të gatshme për t'u shkruar ashtu sikurse sot. Letrat që vinin qoftë nga jashtë perndorisë (Kina, India, Buhara, Europa) qoftë nga brenda (Kagidhane, Yalova, Bursa, Beykoz) ishin të trasha dhe në to ishte e vështirë që lapsi të punonte.

Bile kishte edhe nga ato që e hapnin bojën. Për të përdorur këto ishte kusht që të ushtroheshin.

Letrat bazë që zakonisht janë në ngjyrë të bardhë për arsye të lodhjes së syve fillimisht ngjyrosen me ngjyrën e duhur, më pas llustrohen dhe që të hiqet edhe shtresa e sipërme e trashë vishen me një ngjyrë shkëlqimi.

Për të lyer letrën janë përdorur më shumë bimët. Lënda bimore që jep ngjyrë vlohët dhe uji që merr atë ngjyrë hidhet në një enë,

letrat futen brenda në enë dhe thithin ujin. Sapo thahen marrin ngjyrën e dëshiruar. Ose uji me ngjyrë hidhet mbi letër me ndihmën e një sfungjeri apo pambuku dhe më pas letra thahet. Por me këtë metodë lyerje mund të duken njollat e rrugëve. Disa shembuj të lëndëve që përdoren për lyerjen e letrave dhe të ngjyrave që u jepen: çaj (ngjyra krem), lëvozhga e jashtme jeshile e arrës (ngjyrë kafë), fara e rrënjës (e verdhë), albakkam (e kuqe), bakkam manushaqe (manushaqe), (ngjyrë sheqeri), lëvozhga e qepës... Pas bojatisjes që më shumë preferohet ngjyra kreme

radha vjen tek llakosja. Me metodën e vjetër aharr që përbën një shtresë mbrojtëse të letrës së llakosur mban në vetvete bojën e përgatitur me blozë duke mos e kaluar në shtresën e letrës.

Në këtë drejtim metoda që përdoret më shumë, është lyerja me sfungjer 1-2 fish mbi letër të vezës së prerë me shap. Letra e parë e llakosur nëse brenda një jave nuk vuloset fillon plasaritja në kohën kur do të fillojë edhe volosja me vonesë, të gjitha mundimet e treguara për rregullimin e letrës shkojnë bosh. Një pjesë nga letrat që do të vulosen vendoset në bazën e vulës ose që quhet ndryshe pesterk, mbi një dërrasë të madhe që preferohet të përgatitet nga pema e blirit meqenëse është pa damare. Dërrasa duhet të jetë e drejtë, pak e harkuar përbrehtë dhe pa ndonjë mangësi. Mbi dërrasë shtrohet një copë sapuni që mundëson lëvizjen dhe rrëshqitjen me lehtësi të lëndës vulosëse. Më pas duke u mbajtur në dy krahët prej dërrase të myhrit fillohet të lyhet me presion në letër.

Duke e lënë letrën të lirë lënda shndritëse kalon nëpër pjesë të ndryshme të letrës.

Letra fillon të shndrisë menjëherë dhe rregullohet sikur të ishte hekuros. Letrat e rregulluara vendosen njëra mbi tjetrën dhe shtypen me anë të një peshe të vendosur mbi to. Pasi pritët një vit, ajo është e gatshme për t'u shkruar mbi të me laps.

Telefoni celular më i ndotur se tualeti!

telefonat në të cilët ka me miljona mikrobe në çdo 1 cm² përmbajnë më shumë bakterie sesa një kapak tualeti, një thembër këpuce apo doreza e një dore.

Mikrobiologia Joanna Verran tërheq vëmendjen se mes këtyre bakterieve gjendet edhe “staphylococcus aureus” që bën pjesë në grupin e MRSA’së e cila i hap rrugë infeksioneve të spitaleve si dhe bëhet shkak e shumë sëmundjeve si puçërat, pneumonisë dhe menengjtit. Verran, e cila thekson faktin se telefonat celular që mbahen në çantë apo në xhep mbahen vazhdimisht në dorë dhe afër fytyrës, shton:

- E thënë ndryshe telefonat celularë janë mjete që preken më tepër me trupin dhe që përmbajnë më tepër bakterie sesa kapaku i tualetit. Kjo gjendje krijon një ambient më të përshtatshëm për prodhimin me lehtësi të mikrobeve të këtij tipi të telefonave që mbartim në ambiente të ngrohta dhe të përshtatshme. Disa prodhues të telefonave u këshillojnë përdoruesve që t’i fshijnë telefonat me shami antibakteriale.

Peshku i freskët me kosin mund të hahen

Është njoftuar se ngrënia e peshkut të freskët me kosin nuk ndikon negativisht në shëndetin e njeriut. Ass. Doç. Dr. Nermin Berik, pedagog në degën e Teknologjisë së Gjuetisë dhe të Punës në Fakultetin e Prodhimeve të Ujit në ÇOMU, tha se peshqit që nuk pastrohen shpejt, nuk konsumohen shpejt dhe që nuk ruhen në kushte të përshtatshme përbëjnë vatër formimi për bakteriet. Berik theksoi se ngrënia e peshkut të pakonsumuar brenda tre ditëve me kos, djathë apo verë i hap rrugën helmimit. Berik, i cili shprehet se ka edhe një lloj besimi të tillë që:

“kosi që hahet me peshk të helmon” foli në këtë mënyrë:

- Që peshku të ruajë freskinë e tij duhet t’i kushtohet kujdes disa rregullave që nga momenti që ai kapet. Pikësëpari peshku që nga momenti që zihet duhet të mbytet. Mbytja e peshkut duke e lënë atë që të heqë keq për një farë kohë çon në reaksione të ndryshme të mishit. Këto reaksione pengojnë freskinë e peshkut. Peshku duhet të ruhet në kushte të mira ku të mbizotërojë errësira. Duhet të konsumohet brenda tre ditësh. Peshku që hahet me kos në këto kushte nuk ndikon negativisht në shëndetin e njeriut.

Ai shtoi gjithashtu se peshku nuk duhet të shitet në qese të materialeve të petrolit në mënyrë që të ruajë freskinë.

Të nxehtët zhduk tolerancën

Psikologët thonë se psikologjia e njerëzve prishet në kohë të nxehta dhe se njerëzit nuk e pëlqejnë dhe kjo zvogëlon edhe tolerancën e paktë në shoqëri. Mospërballimi i mërzitjes në kohë të nxehta të njeriut çon edhe në aksidente dhe keqkuptime.

Bahadır Bilgin, Kryetar i Shoqatës së Psikologëve Turq për degën e Gaziantep thotë se njerëzit nuk e pëlqejnë kohën e nxehtë nga ana psikologjike si dhe të nxehtët e tepërt dhe lagështira në ajër heqin mënjanë tolerancën që zaten është e paktë. Bilgin, i cili tregon se një situatë e tillë bëhet shkak e mërzitjes, pesimizmit, mosvullnetit, lodhjes dhe dobësimit reflektues, që të nxehtët ndikon në ekuilibrin hormonal dhe në sjellje dhe bëhet shkak i prishjes së logjikës, shtoi:

- Në këtë situatë sistemi nervor mund të ndikojë në përbërjen shpirtërore. Si rezultat i këtyre njeriu mund të jetojë shqetësime psikologjike që arrijnë deri në panik dhe depresion. Bilgin, i cili shprehet se njeriu duke mos e përballuar mërzitjen e vet nuk tërhiqet nga reagimet e çastit dhe mund të shfaqë sjellje impulsive, tërheq vëmendjen se kjo mund të bëhet shkak i aksidenteve dhe i rasteve të tjera të dhunshme. Bilgin, i cili thotë se arsyeja më e madhe që shpesh gjatë muajve të verës nëpër lajme hasim ngjarje të dhunës dhe aksidente rrugore, është nervozizmi që jetohej në verë, shton:

- Njeriu duhet t'i shmanget reagimeve të çastit gjatë muajve të nxehta të verës. Ai duhet të sillet i qetë duke bërë ushtrime frymëmarrjeje me durim. Ai duhet të dalë nga situata me mendimin se është e nevojshme që reagimet të jenë njerëzore. Ai duhet t'i veçojë vetes kohë për pushim. Duhet pirë shumë lëngje. Ai duhet të zgjedhë për të udhëtuar ato mjete kur atmosfera është e freskët dhe gjithashtu duhet të udhëtojë duke bërë pushime të shkurtra. Punët që duhet të kihet kujdes duhet të shtyhen për në orët kur temperatura është më e ulët. Nuk duhet të shpejtojnë në kryerjen e punëve me mendimin që të shpëtojnë nga të nxehtët pasi kjo mund të çojë në aksidente të ndryshme

Qumështi i nënës pushon dhimbjen

Studimet e bëra tek fëmijët e porsalindur nxorren në dukje përsëri metodat e vjetra. Në studimet e bëra mbi pakësimin e dhimbjes që jep gjilpëra kur merret gjak, është vënë re se foshnjat e ushqyera me qumështin e nënës ndiejnë më pak dhimbje në krahasim me foshnjat që lidhen, që u jepen qetësues apo plasebo. Në studime u vu re se qumështi i nënës është qetësuesi më ndikues për foshnjat e porsalindura.

Gjatë studimit është munduar të matet se sa dhimbje jep gjilpëra duke marrë gjak tek foshnjat e porsalindura dhe është vënë re se foshnjat e ushqyera me qumështin e nënës ndiejnë më pak dhimbje se

foshnjat e ushqyera me biberon.

Në studimin e bërë në rreth 1000 foshnja specialistët përcaktuan shkallën e dhimbjes me ndryshimet në rrahjet e zemrës dhe të marrjes së frymës duke parë kohën e qarjes pas marrjes së gjakut.

Sipas specialistëve qumështi i nënës për arsye të lëndëve kimike që përmban mundëson hormonin endorfin zbutës dhe lehtëson dhimbjet.

Ndërsa një teori tjetër lidhet me faktin se për sa kohë që foshnja qëndron pranë nënës së saj dhimbja lehtësohet.

Kujdes ndaj rrezikut të paralizës që vjen me hipertension

Hipertensioni i pakuruar apo i pa vënë nën kontroll bëhet shkak i problemeve shëndetësore si kriza e zemrës, mosfunksionim veshkash, humbje shikimi. Specialistët tërheqin vëmendjen se në krye të organeve që kanë më tepër rrezikshmëri dëmtimi të hipertensionit është bllokimi i damarëve të trurit ose paralizës që vjen si shkak i çarjes së damarëve që përbëjnë trurin. Dolën rezultatet “e studimit të hipertensionit dhe rrezikut të paralizës” të realizuara nga ana e Shoqatës Kardiologji në sajë të ilaçeve Mercik Sharp Dohme Sipas studimit të realizuar

nga ana e Grupit të Punës së Hipertensionit të Shoqatës së kardiologjisë së Turqisë tek të sëmurët me tension të lartë gjendet 17% rreziku i kalimit në paralizë në një periudhë dhjetë vjeçare. Ky rrezik tek gratë është 15% ndërsa tek burrat 21%. Studimi përfundimet e të cilit janë bërë të qarta nga ana e Prof. Dr. Giray Kabakçi pedagog i degës së Kardiologjisë në Fakultetin e Mjeksisë të Universitetit Hacitepe është realizuar në 22 qytete. Prof. Dr. Giray i cili tërheq vëmendjen e rritjes së rrezikut të paralizës dy herë dhe të hipertensionit gjashtë herë shton:

- Hipertensioni në shumë libra të mjekësisë njihet si “vrasësi i heshtur”. Arsyeja e saj është sjellja në trup e shumë dëmtimeve pa dhënë asnjë shenjë. Në Turqi përbën një problem të madh ndryshimi i raportit 13% - 20%. të të sëmurve me tension të lartë që janë nën kontrollin e mjekut.

Prof. Dr. Kabakçi icili thekson se paraliza në Europë zë vendin e tretë mes shkaqeve të vdekjes, thekson gjithashtu rëndësinë e kurimit të hipertensionit.

Dobitë e ujit të detit

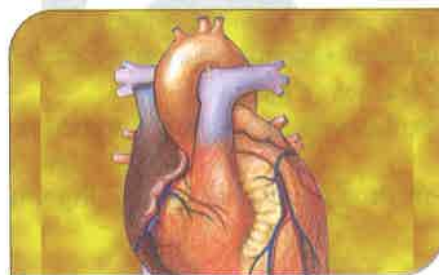

Dr. Serdar Sariçel specialist i sëmundjeve të veshëve, hundës dhe fytit pranë spitalit shtetëror Denizli tha se uji i detit që kalon në veshë dhe në hundë është i dobishëm. Dr. Serdar Sariçel duke theksuar se disa pushues mund të ndjejnë shqetësim nga uji i detit që u futet në hundë apo në veshë tha:

- Uji i detit që hyn në hundë dhe në veshë është shumë i dobishëm ndërsa uji i pishinës është idëmshtëm.

Ai theksoi se sikur çdo gjë bile të jetë e mirë në pishinë përsëri uji i saj është i dëmshëm për sinozitin dhe sëmundjet alergjike.

Temperaturat e nxehta dhe lagështira e ajrit dobësojnë zemrën

Çetin Yildirimakin Kryetar i Qendrës së Zemrës në Turqi tha se temperaturat tepër të larta dhe lagështira e ajrit shtojnë rrezikun e një krize zemre. Yildirimakin, i cili vuri në dukje se temperaturat tepër të larta lagështira e ajrit rrisin shumë rrezikun e krizës së zemrës, tërhoqi vëmendjen në faktin se para se të shkohet me pushime duhet bërë kontrolli shëndetësor, duhet t'u shmangemi ushqimeve të yndyrshme dhe duhet t'i kushtohet kujdes veprimtarisë sportive në vende të përshtatshme.

Raporti i WWF-së në lidhje me rezervat ujore në botë

WWF-ja njofton se duhen marrë masa kundër ndërhyrjeve të paligjshme që bëhen gjatë vaditjes së tokave bujqësore dhe grabitjes së ujit nga ujësjellësi i qytetit. Është kusht global që ta ndalojmë konsumimin e ujit pa llogari.

Fondacioni për mbrojtjen e natyrës propozon që të zhvillohen politika globale për konsumimin e ujit sepse botës po i kanoset një thatësi e madhe. WWF-ja thekson se popujt e botës do të përballohen me thatësi të jashtëzakonshme. Ky institucion mbron idenë e krijimit të një politike globale me qëllim ruajtjen e rezervave të ujit dhe humbjet që shkaktohen gjatë shpërndarjes së tij. Sipas raportit të WWF-së disa metropole të botës si Sidney apo Houston kanë konsumuar tej mase rezervat e tyre të ujit. Gjithashtu theksohet se edhe Londra konsumon në ditë një sasi uji të barabartë me atë të 300 pishinave olimpike. Po sipas raportit të WWF-së së pari duhen riparuar strukturat e tubacionit të vjetër, të parandalohet ndotja e ujit dhe të ndryshohet metoda e vaditjes së tokave bujqësore. Pellgut të Mesdheut i kanosen rreziqe për shkak të vaditjes së tokave bujqësore në mënyrë të pakontrolluar dhe shpërdorimit të ujit pa masë gjatë sezonit turistik.

Tani në Google mund të lexohen gazetat që datojnë nga viti 1706

San Francisco - Faqja e internetit Google i shton arkivit të tij arkivin e gazetave që mbulojnë një periudhë kohore prej 300 vitesh të kaluara. Përdoruesit e internetit do të mund të lexojnë numrat e kaluar të gazetave The New York Times, The Washington Post, The Wall Street Journal, revistën Time, si dhe periodikët Guardian, Factiva, Lexis-Nexis, HighBeam Research dhe Thomson Gale. Për këtë mjafton që të hyni në faqen e internetit Google dhe të klikoni News, ku do të shihni linkun "News Archive" nga ku mund të kërkonit artikujt që ju interesojnë. Aty mund të lexoni lajmin e gazetave të viteve 1800 në lidhje me çdo emër, ngjarje apo vend që do ta shkruani në gjuhën angleze.

Shtresa e naftës po mbërrin brigjet turke

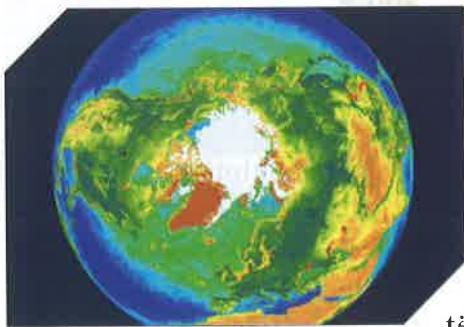

Si pasojë e goditjes së njërit prej centraleve elektrike në Liban gjatë sulmit të forcave izraelite, u shkaktua një dëm i madh nga derdhja e naftës në Detin Mesdhe e cila ka filluar të kërcënojë brigjet e Turqisë dhe Qipros.

Gazeta Angleze Sunday Times shkruan se shtresa e naftës po mbërrin brigjet e Republikës Turke. Me datën 15

korrik ushtria izraelite goditi një central elektrik në Bejrut. Nga bankieret e lëndës djegëse të centralit janë derdhur afro 35 ton naftë dhe si pasojë po përhapet me shpejtësi të madhe në det. Rrjedha e naftës në det do të ndikoj negativisht mbi gjitarët e detit, shpezët dhe peshqit e detit si edhe turizmin. Organizata ekologjike ndërkombëtare GreenPeace tërheq vëmendjen se po kërcënohet bregdeti turk dhe ai qipriot nga nafta e derdhur në det si shkak i bombardimit nga forcat izraelite.

Shtresa e ozonit parashikohet të mbyllet në vitin 2065

Shkencëtarët parashikojnë që vrima e gjendur në sipërfaqen e hemisferës jugore do të mbyllet 15 vjet më vonë nga se ç'ishte parashikuar.

Gjenevë- Shkencëtarët mendojnë se fakti negativ i ndotjes në atmosferë ashtu siç ishte parashikuar do të zgjasë me vite të tëra dhe si rezultat i saj do të ngadalësohet mbyllja e ozonit.

Klimatologët e mbledhur në ambientet e Kombeve të Bashkuara kanë pohuar se shtresa e ozonit nuk do të mbyllet në vitin 2050 ashtu siç ishte parashikuar por duke e ripërtërirë vetveten ajo do të mbyllet në vitin 2065. Shkencëtarët theksojnë se si shkak i rritjes së përdorimit të kondicionerëve klimatikë vitet e fundit dhe përhapjes tejmasë e gazit, kloroflorokarbonet që shkaktohen nga këta kondicionerë do të ngadalësojnë mbylljen e vrimës në ozon më shumë nga se ç'ishte parashikuar.